

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

Bc. ALEŠ GRÓF

II. ročník – prezenční studium

Učitelství českého jazyka

Učitelství společenských věd

**MEDIÁLNÍ STEREOTYPY O NÁRODNOSTNÍCH
A ETNICKÝCH MENŠINÁCH**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

OLOMOUC 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 15. dubna 2013

.....

Děkuji Mgr. Kamilu Kopeckému, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, vstřícnost a trpělivost při konzultacích. Děkuji také za poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Obsah

Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Vliv médií.....	9
1.1 Účinky médií.....	11
2 Mediální stereotypy	13
2.1 Druhy stereotypů	16
2.1.1 Genderové stereotypy	16
2.1.2 Vizualní stereotypy	17
2.1.3 Stereotypy o menšinách.....	18
2.1.4 Stereotypy v reklamě	18
Další stereotypy	18
3 Národnostní menšiny	19
3.1 Definice národnostní menšiny	19
3.2 Postoje k národnostním menšinám a etnikům v ČR.....	21
3.3 Média a menšiny v multikulturní Evropě.....	22
3.4 Stereotypy o národnostním a etnickým menšinám	23
3.5 Romská menšina	24
3.5.1 Nástin historie Romů	24
3.5.2 Kultura a hodnoty Romů	25
3.5.3 Mediální stereotypy o Romech	26
3.6 Vietnamská menšina.....	30
3.6.1 Nástin historie Vietnamu	30
3.6.2 Hodnoty a kultura Vietnamců	30
3.6.3 Mediální stereotypy o Vietnamcích.....	31
3.7 Další národnostní menšiny.....	35
3.7.1 Ukrajinská menšina.....	35
3.7.2 Muslimové.....	36
4 Prevence před mediálními stereotypy	40
PRAKTICKÁ ČÁST	43
5 Metodologie výzkumu.....	44
5.1 Výzkumný cíl.....	44
5.1.1 Výzkumné otázky	44
5.2 Výzkumný vzorek.....	44

5.3	Metodika výzkumu	45
5.4	Tvorba hypotéz.....	45
6	Výsledky výzkumu	46
6.1	Vztah k národnostním a etnickým menšinám.....	46
6.1.1	Slováci	46
6.1.2	Poláci.....	47
6.1.3	Němci	48
6.1.4	Rakušané	49
6.1.5	Romové	50
6.1.6	Ukrajinci	51
6.1.7	Vietnamci	52
6.2	Charakteristiky národnostních menšin a etnik.....	53
6.2.1	Romové	53
6.2.2	Američané	54
6.2.3	Muslimové.....	54
6.2.4	Ukrajinci	55
6.2.5	Vietnamci	56
6.2.6	Rusové.....	57
6.3	Tvrzení o národnostních a etnických menšinách	58
6.3.1	Sousedé.....	58
6.3.2	Pachatelé trestných činů.....	59
6.3.3	Bezkonfliktní.....	60
6.3.4	Silně nábožensky věřící	61
6.4	Partnerství a zaměstnání	62
6.4.1	Partnerství s příslušníkem národnostní či etnické menšiny.....	62
6.4.2	Kolega v zaměstnání – příslušník národnostní či etnické menšiny.....	63
6.5	Přirovnání.....	64
6.5.1	Nepřizpůsobiví jako.....	64
6.5.2	Pracovití jako	65
6.5.3	Nebezpeční jako.....	66
6.5.4	Vynalézaví jako	67
6.5.5	Opilí jako.....	68
6.5.6	Výstřední jako	69
6.5.7	Náboženští jako	70

6.5.8	Nudní jako	71
6.5.9	Kradou jako.....	72
6.5.10	Oběžní jako.....	72
Závěr		74
Seznam obrázků:.....		75
Seznam grafů:.....		75
Literatura.....		76
Elektronické zdroje		77
Přílohy		80
ANOTACE.....		82

Úvod

Diplomová práce s názvem *Mediální stereotypy o národnostních a etnických menšinách* se zaměřuje na stereotypy vznikající v médiích, nebo které média užívají. Součástí práce musí samozřejmě být uvedení do problematiky vlivu a účinků médií na jednotlivce a společnost.

V teoretické části se budeme věnovat mediálním stereotypům. Nalezneme zde základní rozdělení podle druhů mediálních stereotypů. Velký prostor se vyhradí pro mediální stereotypy národnostních a etnických menšin. Nejprve, než se tak stane, musíme pro správné pochopení vymezit nezbytné pojmy jako národnostní menšina, etnická menšina, příslušník národnostní či etnické menšiny, dále pak mediální stereotyp, předsudek a jiné termíny.

Pokud jde o konkrétní národnostní a etnické menšiny, prostor zejména dostanou Romové, Vietnamci, Ukrajinci, muslimové a další. V souvislosti s těmito menšinami se budou rozebírat mediální sdělení některých vybraných médií, povážně tisku. Upozorníme na specifické znaky mediálních stereotypů o národnostních a etnických menšinách, které námi vybrané texty obsahují. Podrobně rozebereme jednotlivé texty a určíme výše zmíněné stereotypy.

V neposlední řadě také uvedeme možnou prevenci před mediálními stereotypy v podobě *Etického kodexu novináře*, který se mimo jiné zavazuje k zamezení tvorby a šíření mediálních stereotypů. Jako příklad ještě zmíníme některé další podobné dokumenty a kodexy vydávané jednotlivými médii zvlášť.

Praktická část diplomové práce bude zahrnovat dotazníkové šetření, které je zaměřeno na žáky středních škol. Účelem tohoto šetření bude zjištění, do jaké míry žáci používají stereotypy o národnostních menšinách a etnicích. Objeví se v něm otázky na postoje a vztahy k výše zmíněným menšinám. Po žácích se budou chtít jmenovat některé stereotypy, které se k národnostním menšinám vztahují. Dotazníkové šetření se bude realizovat na Střední škole průmyslové a umělecké Hodonín.

Problematikou mediálních stereotypů o národnostních a etnických menšinách jsem se začal více zabývat při tvorbě bakalářské práce, která byla pojata obecněji, co se týče mediálních stereotypů. Národnostní a etnické menšiny, uvedené již v bakalářské práci, mě začaly zajímat nejvíce, a proto jsem se rozhodl pro zkoumání této oblasti v práci diplomové.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vliv médií

Nejprve než se dostaneme k samotné problematice mediálních stereotypů, potažmo národnostním menšinám a etnikům, jen lehce se budeme věnovat jedné z příčin vzniku mediálních stereotypů, a tím je vliv médií na společnost a jedince.

J. Jirák je přesvědčen, že média mají významný dopad na jednotlivce i na společnost. Dále uvádí, že média ovlivňují chování, postoje a názory jednotlivců, mohou také ovlivňovat náš životní styl, ale také děsit, vyvolávat napětí, navádět ke společensky nežádoucímu jednání nebo uvádět v omyl. Na druhé straně také mohou rozšiřovat naše obzory poznání, vzdělávat nebo pomáhat v politickém i spotřebitelském rozhodování atd.¹

G. Burton pojednává o moci a vlivu médií. Podstatná moc médií tkví podle něj v tom, že média se podílí na socializaci jednotlivce, na jeho včlenění do společnosti, a tím jak na formování jedince, tak na utváření podoby společnosti a vztahů, které v ní panují. V moderní společnosti se podstatným nástrojem šíření sociálních norem a hodnot stala právě média. Moc médií vstupuje do popředí zřetelněji, když sledujeme více médií najednou, a ne pouze když sledujeme jednotlivé médium, například televizi.²

J. Pospíšil se také věnuje vlivu médií na společnost a jedince. Podle něj jsou média schopna ovlivňovat jednání či postoje ve společnosti. Tento vztah platí i naopak. Mediální publikum může určitým způsobem působit na média. Publikum si vybírá takové mediální obsahy, které jsou v souladu s jeho zájmy a životním stylem. Proto často média přizpůsobují své obsahy publiku dané společnosti. Na druhé straně mohou následně těmito obsahy ovlivnit společnost, a mohou tak formovat postoje jednotlivců uvnitř společnosti, kterou jsou média nedílnou součástí.³

J. Jirák uvádí ve své publikaci obavy z důsledků dopadu médií. Mezi tyto důsledky nejčastěji patří oslabení či zánik národních kultur, primitivizace národního jazyka, ztráta vědomí tradice apod. Mezi další úskalí ve zjednodušujících a opakujících se mediálních obsazích patří možnost manipulace s adresáty těchto sdělení. Média mají nepochybně obrovský vliv, působí v dobovém sociálním, kulturním a politickém kontextu.⁴

¹ Jirák a Köpplová, 2003, s. 151.

² Burton a Jirák, 2003, str. 23.

³ Pospíšil a Zavadová, 2006, s. 56 – 57.

⁴ Mičienka, Jirák a kol., 2007, s. 23.

V neposlední řadě, co se týče vlivu médií, se Jirák se zabývá působením médií na postoje jednotlivců. Předpokládá, že média jsou schopna svými mediálními produkty formovat a rozvíjet názory, postoje a přesvědčení svých uživatelů. Podle něj působí média tak, že posilují již existující postoje, názory, tedy i předsudky, dokonce i obecné nazírání na svět nebo politickou situaci, jsou také schopna orientovat nevyhraněné názory nebo teprve formované. Média mají tak velkou moc, že mohou svou argumentací přesvědčit jedince, aby změnil své postoje a tím i své jednání, ale lze s ním také manipulovat, aby změnil nejprve své chování, a posléze tím přizpůsobil své postoje. Média užívají také jiný způsob, jak ovlivňují své okolí. Je jím tzv. ontologické bezpečí. Pod tímto pojmem si můžeme představit snesitelný obraz světa, do kterého média mohou uvádět jedince a skupiny lidí.⁵

Ke vztahu médií a konzumentů mediálních sdělení se vyjadřuje Jirák. Upozorňuje na to, že často si neuvědomujeme, že média nereflektují sociální realitu, ale že ji výrazně a svérázně přetvářejí. Podle Jiráka se tak děje ze dvou důvodů. Média musí především, při veškeré své obsahové pestrosti, nabízet taková sdělení, která budou korespondovat s představami, hodnotami a postoji konzumentů těchto sdělení. A současně produkují a organizují sdělení, která nám nabízejí, podle vlastních vnitřních pravidel zpracování podmíněných myšlenkově i ekonomicky. Oba tyto faktory jsou na sebe navzájem navázány.⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že vliv médií na jedince i na společnost je nepopiratelný. Vzhledem k širokému spektru médií se ani nedá očekávat, že by informace od nich zprostředkované na nás nějakým způsobem nepůsobily. Nutno si uvědomit, že jejich vliv může mít buď pozitivní, negativní, nebo jen čistě informativní hodnotu. Záleží čistě jen na nás, do jaké míry se necháme ovlivňovat, či brát mediální sdělení s kritickým odstupem. Proto je dle mého názoru nutné, abychom roli médií v dnešním světě nepodceňovali, protože by se mohlo lehce stát, že se jejich informačním tokem necháme pohltit. Na opačné straně není rozhodně dobré přeceňovat jejich vliv. Média by měla fungovat zcela seriózně a korektně, ale sami dobře víme, jak to často chodí.

⁵ Jirák a Köpplová, 2009, s. 358 – 359.

⁶ JIRÁK, Jan. O stereotypech v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 09. 2005, [cit. 2013-01-27]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/284/O-STEREOTYPECH-V-MEDIICH-ANEH-SVET-KTERY-VIDI-MEDIA.html>>. ISSN 1802-4785.

1.1 Účinky médií

G. Burton se také zabývá účinky médií. Podle něj jsou účinky pravděpodobně nepřímé a dlouhodobé. Média ovlivňují to, jak lidé nahlíží na sebe, na svou společnost, na okolní svět. Média ale také prostřednictvím svých příjemců ovlivňují sama sebe. Přes mnoho výzkumů vlivu médií je mimořádně těžké jejich jakékoliv účinky na jednotlivce a společnost spolehlivě prokázat. To ale neznamená, že žádné takové účinky neexistují, jen je obtížné jejich existenci prokázat vědecky ověřitelnými metodami. Přesto existuje řada předpokladů, hypotéz a teorií o účinku médií, které jsou logické a zdravým rozumem přijatelné a je možné s nimi počítat.⁷

Pospíšil spolu se Závodnou se věnují různým druhům účinků médií. Mezi prvním z nich patří zesilující účinek. Takového účinku média dospějí tím, že se věnují určitému tématu více než ostatním. Velmi běžným příkladem zesilujícího účinku je medializování „celebrit“. Druhým způsobem účinku je tzv. potvrzující účinek. Jedná se o škálu témat, o kterých nemá veřejnost příliš velké informace. Média tak mohou různé domněnky čtenářů a publika potvrdit, a tím je společnost považuje za pravdivé. Nutno zdůraznit, že tento typ účinku je velmi nebezpečný, protože média se takovou mystifikací dopouští nesprávného ovlivňování spousty lidí. Znečitlivující účinek je dalším typem. Vzniká takovým způsobem, že publikum je dlouhodobě vystavováno určitým podnětům, které časem považujeme za normální. Jako příklad může sloužit násilí ve filmech či seriálech. Posledním typem účinku je nastolování témat či agendy. Účelem média není jen ovlivnit naše postoje, ale výběrem tématu určují, jaké problémové otázky budou v dané době považovány za důležité a nejvíce aktuální.⁸

J. Jiráček ještě rozlišuje další druhy účinků médií. Mezi ně patří zpětný účinek týkající se přítomnosti médií na místě nějaké události, kterou mohou ovlivnit. Jedná se zejména o místa, kde se vyskytuje velké množství lidí najednou např. demonstrace, manifestace, sportovní či kulturní setkání apod. Účinkem mohou být reakce jednotlivých účastníků na přítomnost médií prostřednictvím mávání do kamery či nahodilého rozhovoru. Trivializace patří také mezi další typ účinku médií. Dopouští se ho média, a to tím, že se snaží upoutat pozornost na téma, které zjednodušeně a nepřesně zpracují pro publikum. Pod pojmem lavinový účinek si můžeme představit takový, jež způsobí falešnou představu o realitě, která se rychle šíří dál. Povzbuzující účinek se především vztahuje k politickým představitelům. Média oznámí

⁷ Burton a Jiráček, 2003, s. 355.

⁸ Pospíšil a Závodná, 2009, s. 57.

publiku zprávu, že se politik vyjádřil k nějakému tématu či problému. Tímto způsobem zdůrazní celkové hodnocení politika kladným nebo záporným směrem. Spáčský efekt je způsoben časovou rozestupem mezi prvotním negativním a pozdějším pozitivním hodnocením nějakého mediálního sdělení. Jako další můžeme zmínit katarzi. Jedná se o citové uvolnění přinášející úlevu. Příkladem může být medializované potrestání zločinu, které vyvolá pocit vykonání spravedlnosti. Docela výjimečným účinkem médií je bumerangový efekt. Ten způsobí opačnou reakci na mediální sdělení, než která byla původně zamýšlena. Dalším typem je sekundární viktimizace. Pokud se někdo například stane obětí trestného činu, může dojít k situaci, kdy se oběť stane cílem nevybíravého zájmu médií, aniž by to byl původní zájem. Jako jeden z posledních typů účinků médií Jiráček uvádí nápodobu. Tu charakterizuje jako vodítko pro mediální produkty, které ho mohou obsahovat pro napodobení jejich obsahu, např. trestné činy, násilí apod.⁹

O shrnutí problematiky účinků médií se dá využít pohled J. Jiráčka. Média podle něj každému z nás denně nabízejí sdělení, o nichž víme, že je nabízejí i velmi početné skupině našich spolučtenářů, spoludiváků a spoluposluchačů. Tento samotný fakt není nijak zvlášť objektivní, ale znamená to, že den za dnem se dozvídáme to, co se dovídají i ostatní lidé. Z toho lze vyvodit, že co se dozvídáme my i ostatní je přijatelné, stravitelné, ba dokonce i žádoucí. Média nám svými obsahy nabízejí informace o tom, co je v naší společnosti běžné. Podle nich víme, jak se máme chovat v některých situacích, jak máme konverzovat, někdy se zdánlivě dozvídáme i některých o normách chování. V tomto smyslu možná média, vyjímaje mediálních obsahů, přispívají ke konsolidaci společnosti a k její stabilitě.¹⁰

⁹ Jiráček a Köpplová, 2003, s. 181 – 184.

¹⁰ JIRÁČEK, Jan. O účincích médií. *Metodický portál: Články* [online]. 20. 06. 2005, [cit. 2013-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/a/284/246/O-UCINCICH-MEDII.html/>>. ISSN 1802-4785.

2 Mediální stereotypy

Co se týče postojů k různým lidem nebo věcem, Jiráček uvádí, že člověk si je formuje na základně vlastní zkušenosti nebo zprostředkovaně. Druhým uvedeným způsobem mohou reprezentovat média. Zprostředkovaná informace je ošidná v tom, že se může podávat zjednodušeně. Média občas vytváří ustálené, zažitá a zjednodušená představy o druhých lidech nebo o skupinách lidí. Takové představy se označují za stereotypy.¹¹

J. Jiráček se zabývá problematikou mediálních stereotypů následovně. Podle něj mohou mediální sdělení vyjadřovat různé soudy, představy, hodnoty, předsudky apod. Díky konzumentům těchto sdělení se hodnotící závěry stávají součástí společnosti a kultury. Mediální sdělení jsou nejen nositeli svého vlastního obsahu, ale mohou s sebou nést právě hodnotící prvek, který se dostane do vědomí jedince či skupinového povědomí.¹²

Člověk, při budování vlastních názorů, využívá především vlastní zkušenosti, jak se zmiňuje Pospíšil. Velký vliv při vytváření zkušeností má prostředí, ve kterém se pohybujeme. Za to se především považuje rodina, přátelé a další lidé, kteří nás jakýmkoliv způsobem ovlivňují. Druhým způsobem, jak si můžeme vytvořit názor, je prostřednictvím nejrůznějších médií. Jak už bylo zmíněno výše, tak média mohou být nositeli těchto stereotypů a předsudků.¹³

Nyní se otevírá prostor pro upřesnění pojmů předsudek a stereotyp. Použijeme definice obou pojmů, které nabízí Pospíšil:

„Stereotyp je ustálený, navyklý vzorec myšlení nebo chování. Vzniká na základě zjednodušené reality.“

„Předsudek je přisuzování vlastností (většinou negativní) lidem dopředu, aniž bychom je znali. Předsudek obsahuje záporné hodnocení a je projevem negativního vztahu.“¹⁴

Po upřesnění výše zmíněných pojmů přistoupíme ke konkrétnější formě stereotypů, a tou jsou mediální stereotypy. Opět se nebudeme pouštět do vlastních interpretací a raději přenecháme tento úkol odborníkům na mediální stereotypy, a tím je Jan Jiráček, který přichází se svou definicí:

¹¹ Mičienka, Jiráček a kol., 2007, s. 75.

¹² Jiráček a Köpplová, 2009, s. 299.

¹³ Pospíšil a Závodná, 2009, s. 61.

¹⁴ Pospíšil, J., Mediální výchova, s. 61.

„Mediální stereotyp je ustálený konvenční, zpravidla zjednodušený postoj nebo názor; v sociální praxi většinové společnosti se projevuje zvláště ve vztahu k členům menšin, subkultur a podobně; podstatou stereotypu je, že se snaží na jedince aplikovat zjednodušené soudy spojované s celou skupinou; masová média, určená zpravidla většinovému publiku, mají sklon stereotypy přejímat a bez zpochybnování dál šířit.“¹⁵

Z. Svobodová zprostředkovala čtyři funkce mediálních stereotypů, které vymezil Walter Lippmann:

1. Stereotypy slouží k tomu, aby usprádal realitu do snadno pochopitelné podoby, a sehrávají klíčovou roli v tom smyslu, jak rozumíme světu a společnosti.
2. Stereotypy někdy zastupují metonymie, které odkazují přímo na určitý význam (bílý plášť funguje jako symbol lékařů v nemocnici, podobně slouží žluté taxíky jako ikony New Yorku, červené dvoupatrové autobusy jako ikony Londýna nebo brýle jako symboly intelektuálů apod.).
3. Stereotypy jsou sociálními konstrukcemi, a proto představují určitou shodu v pohledu na svět. Média umožňují, aby se v rámci vedoucí ideologie ve společnosti posuzovaly určité skutečnosti jako přirozené a nezpochybnitelné. Stereotypy tedy odrážejí určitý typ soubor ideologických hodnot.
4. Stereotypy často vyjadřují hodnoty a postoje a popisují shodu ve společnosti nutnou k tomu, aby se daný rys mohl brát stereotypně. Stereotypy nevzniknou, pokud ve společnosti neexistuje konsenzus, a tedy slouží jako nástroj na posilování převažujících mocenských vztah ve společnosti.¹⁶

V této souvislosti J. Pospíšil rozlišuje různé druhy stereotypů. Stereotypy se dají rozdělit na negativní a pozitivní. Negativním stereotypem může být zjednodušené hodnocení všech politiků, že jsou zkorumpovaní. Na druhé straně stojí pozitivní stereotypy. Příkladem může být tvrzení, že všechny ženy umí výborně vařit. Nabízí se další možné rozdělení stereotypů. Pomyslné póly rozdělují autostereotypy a heterostereotypy. Autostereotypem hodnotíme sami sebe. V případě, kdy si nevěříme, tak si často sami říkáme, že něco nedokážeme, a tím se dopouštíme autostereotypu. Heterostereotyp se vztahuje na ostatní lidi, když tvoříme nějaké hodnocení. Jako příklad poslouží věta, že všichni muži jsou silní.¹⁷

¹⁵ Mičienka, M., Jiráček, J. a kol., *Základy mediální výchovy*, s. 289.

¹⁶ Svobodová, 2008, s. 5.

¹⁷ Pospíšil a Závadná, 2009, s. 61.

Stereotypy hrají širokou roli pro orientaci v životě. Stereotypy však mohou být nebezpečné v případě, že obsahují sexisticky, rasově, etnický, politicky nebo jinak podmíněné předsudky. Bohužel se tyto soudy dostávají do povědomí celé kultury. Média díky jednotlivci zprostředkovávají náhled na celou skupinu. Čím častěji se k jednotlivým osobám přisuzuje jejich skupinová příslušnost, tím více lidé hodnotí jednotlivce za celou skupinu.¹⁸ V situacích, kdy publikum nemá dostatečnou zkušenost se skupinou, se často obrací na interpretaci médií. Média však zprostředkovávají převažující trendy ve společnosti, proto nabízí stereotypy z hodnot většinové společnosti.

Nad nebezpečností stereotypů se pozastavuje Jiráček, který tvrdí, že v souvislosti se zjednodušeným a hodnotícím přístupem k jednotlivcům zastupujících celou skupinu mohou vyvolávat nevraživost, pohrdání a odpor či je vést ke společenskému vyloučení. Stereotypy by se daly také charakterizovat, že jsou vysoce odolné proti změně. Stereotypy bývají zdrojem utváření předsudků a odsudků a hlavně reprezentují mocenské vztahy, napětí a konflikty, které jsou za nimi skryty.¹⁹

Obecnějším rysem a předpokladům mediálních stereotypů věnuje prostor Burton. Stereotyp je zjednodušenou reprezentací nějakého lidského projevu, rysu či postoje a vzniká díky tomu, že se po řadu let objevuje jako reprezentace téhož ať v médiích či každodenní konverzaci. Stereotyp svým způsobem deformuje původní předlohu, neboť je nejen zjednodušením, ale současně zjednodušené rysy přehání. Jeho podstatnou vlastností je to, že ho lze okamžitě poznat, obvykle díky výrazným detailům.²⁰ Například ve zpravodajství reprezentací zedníka je muž v umazaných montérkách od malty. V tom horším případě má ještě lahvové pivo v ruce a je opřený o míchačku.

Stereotypy se stávají ikony žánrů tím, že jsou rozpoznatelné, jsou nositeli určitých představ a stávají se nositeli hodnotového soudu sdíleného příjemci, jak uvádí Burton. Typickým příkladem může být milá, laskavá babička sedící v houpacím křesle, která v kampani za bezpečnější domov nabádá vnoučata, aby nestrkala prsty do zásuvky. Tato představa může být jako stereotyp nesoucí pozitivní význam. Stereotypy jsou utvářejícím

¹⁸ Mičienka, Jiráček a kol., 2007, s. 76 – 77.

¹⁹ JIRÁK, Jan. O stereotypch v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 09. 2005, [cit. 2013-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/284/O-STEREOTYPECH-V-MEDIICH-ANEH-SVET-KTERY-VIDI-MEDIA.html>>. ISSN 1802-4785.

²⁰ Burton a Jiráček, 2003, s. 196 – 197.

prvkem sociální konstrukce reality, jsou především typickými nositeli soudů, postojů, názoru, případně předsudků.

J. Jiráček se vyjadřuje o vztahu médií a skupin, a také jak média prezentují skupinové totožnosti. U mediálních produktů často dochází ke stereotypizaci. Stereotyp je však odrazem sociální reality a v mnoha případech je důsledkem vztahu mezi jednotlivými skupinami, takže média nemohou být označována za jednoznačného tvůrce, ale pouze za šířitele těchto stereotypů. Stereotypy se stávají součástí způsobu myšlení, jak člověk chápe své okolí a společnost. Média pouze posilují význam těchto stereotypů.²¹

Burton se dívá na stereotypy trochu odlišným způsobem. Podle něj se určité stereotypy ustavily i kolem samotných stereotypů. Lidé pravidelně soudí, že například stereotypy jsou vždy chybné, že jsou znevažující, že se týkají jen takových skupin, s nimiž nemáme téměř žádný sociální kontakt, že jsou zjednodušující, že jsou zkostrnatělé a nemění se, že podporují předsudky apod. Pozoruhodné je, že stereotypy používají i ti, kdo se kloní k oprávněnosti výše uvedených soudů tvořících stereotyp stereotypů.²²

Skupinovou problematikou a jejímu vztahu k médiím se pět zabývá Jiráček. Uvádí, že v diskusích o médiích se často probírá, jak média reprezentují nejrůznější skupinové totožnosti jako stereotypy, přičemž argumentace poukazující na opakování negativně vyznívajících jednostranných stereotypů naznačují, jako by existoval nějaký správný, objektivní obraz jednotlivých skupin. Stereotyp je ale typem sociální konstrukce reality, a jako takový odráží vztahy mezi jednotlivými skupinami ve společnosti, například vztah většiny k menšině.²³

2.1 Druhy stereotypů

2.1.1 Genderové stereotypy

Co se týče stereotypů vztahujících se na zastoupení pohlaví v médiích, dá se využít Trampotovy publikace. Podle něho se nejčastěji objevuje kritika nerovné prezentace žen mezi redaktory zpravodajství, a proto je i nerovnoměrné zastoupení žen jako informačních zdrojů v obsazích zpráv. Může to mít za důsledek to, že femininní osazenstvo bývá ve zpravodajství vykreslováno jako anonymní příklad veřejného mínění, jako ženy pracující v domácnosti,

²¹ Jiráček a Köpplová, 2009, s. 300 – 301.

²² Burton a Jiráček, 2003, s. 197.

²³ JIRÁK, Jan. O stereotypech v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 09. 2005, [cit. 2013-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/284/O-STEREOTYPECH-V-MEDIICH-ANEH-SVET-KTERY-VIDI-MEDIA.html>>. ISSN 1802-4785.

nebo jako matky, sestry a ženy mužů, často i jako oběti násilných činů. Ženy jsou zobrazovány v tradičním prostředí, doma nebo v rodině. Na druhé straně stojí muži jako představitelé autoritativního přesto rozvážného pohlaví nebo řešitelé problémových konfliktních situací.²⁴

Svobodová doplňuje tuto problematiku z jiného pohledu. Tím je přemrštěné využívání pouze maskulin pro zahrnutí obojího rodu. Podle ní však zatím média tyto výtky příliš nereflektují, a tak se často setkáváme s titulky typu: Učitelé protestují kvůli výši platů. Dalším příkladem může být: Řidiči nestačili přezout zimní gumy apod. Svobodová si ale uvědomuje, že čeština často nedovoluje užití neutrálního výrazu díky kostrbatému vyznění a také jazyková ekonomie není nakloněna vyjmenování účastníků podle rodů.²⁵

2.1.2 Vizuální stereotypy

Svobodová ještě nabízí pohled na stereotypy vizuální. V médiích si také nelze nevšimnout obrazů či videí, které jsou nám předkládány. Často je viditelný rozdíl v zobrazování například politiků a sportovců. Úplně z jiného pohledu bývají vyobrazováni Romové. Uvidíme je v médiích jako nesocializované osoby pustošící vše kolem sebe, nebo na druhé straně jako etnikum s hlubokým hudebním nadáním a rozvinutým folklórem.²⁶

Obrázek 1: Vizuální stereotyp²⁷

²⁴ Trampota, 2006, s. 95 – 96.

²⁵ Svobodová, 2008, s. 8.

²⁶ Svobodová, 2008, s. 8 – 9.

2.1.3 Stereotypy o menšinách

Stereotypům národnostních a etnických menšin se budeme věnovat majoritně v další části. Nicméně za zmínku rozhodně stojí alespoň lehký nástin této oblasti. Do kategorie menšin řadíme homosexuály. Článek na portálu České televize se zabývá homosexuály a stereotypy vztahujícím se k nim. Velké množství lidí má negativní pohled na výchovu dětí homosexuálním párem. Jejich argumentem bývá narušení tradičního pojetí rodiny. Někteří lidé mají dost extrémní názory, nebojí se sami sebe označit za homofobní, což znamená strach, odpor nebo dokonce diskriminaci homosexuálů. Jiný úhel pohledu mají lidé, kteří považují gaye za zženštlé.²⁸

2.1.4 Stereotypy v reklamě

Válková a Svoboda se zaměřili na stereotypy v reklamách, zaměřené především na starší občany. Podle nich se bývají senioři zobrazováni jako neužiteční a neschopní členové společnosti právě v reklamách na výrobky a služby určené pro lidi v produktivním věku. Prostředí v reklamách plné mladých lidí sociologové označují za „kult mládí“. Proto, když člověk vidí takovou reklamu, podvědomě ho to nutí vypadat mladě nebo se alespoň přiblížit reklamnímu ideálu. Stáří bývá z reklam odstraňováno, v horších případech humorizováno.²⁹

Další stereotypy

Stereotypy mohou vzniknout na základě věku (moudří starci a potřeštění pubertální mladíci), dále členit lze podle profese (hloupá učitelka nebo statečný hasič), zájmů (sečtělý luštitel křížovek nebo puntičkářský zahrádkář), může se zde vyskytovat již výše zmíněné dělení z hlediska pohlaví (udatný muž a přecitlivělá žena), vzhled také patří do druhů stereotypů (inteligentní člověk s brýlemi a hloupá blondýna), nelze opomnět ani vyznání (nebezpečný muslim a rozvázný buddhista), ale také za zmínku stojí národnosti (namol opilý Rus a temperamentní Španělka), ještě existuje dělení dle rasy, sexuální orientace apod.³⁰

Více jak jasné je, že existuje daleko více druhů stereotypů. Kdybychom jmenovali všechny druhy, bohatě by to stačilo pro sepsání zvláštní samostatné práce. Pro naše účely však stačí jen dosavadní výčet druhů mediálních stereotypů. Nejvíce prostoru bude vyhrazeno stereotypům o národnostních a etnických menšinách.

²⁷ LI, Frank. Obese: to Be or Not to Be. In: *Econintersect.com* [online]. 2012 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <http://econintersect.com/b2evolution/blog2.php/2012/06/15/obese-to-be-or-not-to-be>

²⁸ *Česká televize* [online]. 2008 [cit. 2013-02-02]. Experiment. Stereotypy, předsudky a protiargumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240-experiment/208572233190007-4/2820-stereotypy-predsudky-a-protiargumenty/>>.

²⁹ Člověk v tísni: Jeden svět na školách, 2006, s. 8 – 9.

³⁰ Svobodová, 2008, s. 9.

3 Národnostní menšiny

3.1 Definice národnostní menšiny

Existuje množství definic národnostní menšiny, ale žádná není v mezinárodním měřítku brána smluvně ani obecně za jednotně platnou. Za všeobecně uznávanou se dá považovat definice podle společenství OSN:

„Národnostní menšina je skupina obyvatel státu, tvořící menšinu v nedominantní pozici uvnitř státu, disponující etnickými, náboženskými nebo jazykovými charakteristikami, které jsou odlišné od charakteristik většiny obyvatel, mající vědomí vzájemné solidarity, motivované, byť jen implicitně kolektivní vůlí přežít, a jejímž cílem je dosáhnout rovnosti s většinou, jak ve skutečnosti, tak i podle zákona.“³¹

V České republice se národnostními menšinami legislativa zabývá již od svého vzniku (1. 1. 1993). Mezi základní právní akt národnostní menšinové politiky se dá považovat Listina základních práv a svobod. Tzv. menšinový zákon, který reagoval na zvýšení imigrační intenzity a změnu národnostní skladby imigrantů, nabízí českou verzi definice národnostní menšiny:

„Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.“³²

V tom samém zákoně se objevuje pojem příslušník národnostní menšiny, který je popsán takto:

„Příslušníkem národnostní menšiny je občan ČR, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.“³³

³¹ UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1985/31 of 14/5/85 at para. 181.

³² Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

³³ Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

Pro nástin uvedeme ještě vymezení pojmu národnostní menšina dle kulturních souvislostí:

„Národnostní/etnickou menšinou je každá skupina lidí, která se odlišuje významnými etnickými znaky od většinové společnosti (jazykem, kulturními tradicemi, mentalitou atd.), která nepřijímá národní identitu většinové společnosti, disponuje etnickým/národním vědomím a projevuje kolektivní vůli se deklarovat ve své osobitosti. V kulturních souvislostech může národnostní/etnická menšina odvozovat svou identitu ze základu etnického, jazykového, náboženského nebo kulturního ve smyslu kulturní tradice.“³⁴

Zajímavou informaci o národnostních menšinách v České republice udává Šišková ve své publikaci. Podle ní patří Česká republika mezi státy, kde národnostní menšiny tvoří pouze kolem 5 % obyvatelstva. Tyto menšiny tvoří jak lidé, kteří jsou české většinové společnosti velmi podobní, např. barvou kůže, jazykem, historií, tak i lidé, kteří mají jinou tradici, jinou kulturu a dokonce i jiný antropologický zevnějšek. Mezi ně patří, např. početná skupina Romů, ale i přicházející Arabové, Afričané a Asiaté.³⁵

Český statistický úřad vydal v roce 2011 údaje o počtu jednotlivých národnostních menšin žijících na území České republiky. Následující tabulka uvádí data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011:³⁶

Obyvatelstvo ČR	Počet obyvatel	V % z celku
	10 436 560	100
Česká	6 711 624	64,31
Moravská	521 801	5
Slezská	12 214	0,12
Slovenská	147 152	1,41
Německá	18 658	0,18
Polská	39 096	0,38
Romská	5 135	0,05
Ukrajinská	53 253	0,51
Vietnamská	29 660	0,28
Neuvedeno	2 642 666	25,32

³⁴ Multikultura: Národnostní menšiny. [online]. [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.multikulturazlin.cz/l.php?id=2>

³⁵ Šišková, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 53.

³⁶ Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Národnost. In: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/>

Další charakteristické znaky národnostní menšiny uvádí Andrej Sulitka. Dle něj se národnostní menšiny vyznačují tím, že disponují silným národním vědomím, které se opírá o historické, jazykové a kulturní tradice mateřského národa. Rozdělení vlastních postojů se pohybuje mezi identifikací se státem, v němž žijí, současně určitým odstupem od tohoto státu. Za národnostní menšinu se dále považuje skupina osob, která je na rozdíl od ostatního obyvatelstva státu podstatně menší, nezaujímá vedoucí postavení a její příslušníci mají v etnickém, náboženském nebo jazykovém ohledu odlišné znaky od ostatního obyvatelstva. Tito příslušníci menšin vyjadřují minimálně vnitřně pocit sounáležitosti kvůli zachování vlastních tradic, kultury, náboženství nebo vlastního jazyka.³⁷

3.2 Postoje k národnostním menšinám a etnikům v ČR

Jeden z nejtěživějších problémů v oblasti vztahů majority k menšině, jak si uvědomuje Průcha, tkví právě v postojích, které zaujímá domácí obyvatelstvo k imigrantům a naopak. Střetávají se přitom často etnické skupiny odlišné nejen jazykově, ale i rasově, nábožensky, takže rozdíly mezi skupinami se kumulují a zvyšují tak skutečné nebo potencionální napětí.³⁸

Než se podrobněji podíváme na konkrétní projevy stereotypů o národnostních menšinách, nejprve se budeme zabývat všeobecně postoji české majority k menšinám žijících v České republice. O etnickém klimatu v české společnosti pojednává I. Gabal. Podle něj se v dnešní české společnosti spíše zesiluje odmítavé stanovisko k rostoucímu počtu národnostních menšin v České republice. Česká populace připisuje menšinám velký díl odpovědnosti za nárůst kriminality, ačkoliv analýzy kriminality tuto souvislost spíše nepodporují. Mezi další aspekty patří obavy z negativních ekonomických vlivů cizinců. Patří sem zejména mafie, podvody, praní špinavých peněz apod. Lze zmínit také obavy z obsazování dobrých pracovních míst cizinci. Obecný názor na přítomnost národnostních menšin se pohybuje mezi xenofobními a prospěchářskými tendencemi. Existuje zde množství emocí, úzkostí a kulturní uzavřenosti na straně jedné a zájem o ekonomický profit na straně druhé. Proto může být jen stěží vztah k národnostním menšinám a etnikům jiný než nepřátelský, odcizený, bojácny apod.³⁹

Zajímavým aspekt vztahu majority a minority přidává Průcha. Uvádí, že příslušníci majoritní populace preferují adaptaci etnických minorit prostřednictvím asimilace nebo

³⁷ Sulitka, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 54.

³⁸ Průcha, 2001, s. 153.

³⁹ Gabal, 1999, s. 74 – 77.

integrace, a dokonce preferují strategii marginalizace před separací menšin, protože bylo zjištěno, že pokud se příslušníci menšin separují, je to ze strany majority vnímáno za větší nebezpečí pro vzájemné vztahy než marginalizace. Příslušníci menšin uplatňují strategii zachování vlastní kultury a určité přejímání kultury hostitelské země, kdežto majoritní populace preferuje strategii opuštění vlastní kultury menšin a převzetí kultury hostitelské země. Důsledkem tohoto rozporu je to, že čím více příslušníci menšin trvají na své etnické identitě, tím více se stávají terčem předsudků a i diskriminace ze strany většinové společnosti.⁴⁰

Částečně opačný pohled na problematiku postojů k národnostním menšinám nabízí Stýskalíková. Ta se opírá o pravidelné zprávy Evropské komise o České republice, ze které vyplývá, že situace národnostních menšin v České republice je celkově uspokojivá, s výjimkou romské komunity. Negativní postoj k romské komunitě se týká nízké úrovně vzdělávání romských dětí, nezaměstnanosti, bydlení, široké škály sociálních problémů a diskriminačních postojů vůči Romům.⁴¹

Specifický postoj k menšinám zaujímají média. Studia médií se dobrala k zajímavým jevům jako je například „neviditelnost menšin“ nebo „každodennost rasismu“. První okazuje na fakt, že mainstreamová média mají tendenci se věnovat představitelům většiny a menšiny přehlížet, popřípadě je prezentovat ve chvílích, kdy se odchyľují od většinové představy. Druhý jmenovaný se zabývá tím, jak média odsuzují kriminální činy s rasovým podtextem, ale podílejí se na diskriminaci a stereotypizaci příslušníků etnických menšin.⁴²

3.3 Média a menšiny v multikulturní Evropě

Autoři Roger Silverstone a Myria Georgiou se zabývají vlivem médií na obraz národnostních a etnických menšin. Asi nejvíce se zabývají viditelností těchto menšin v tisku, rozhlasu, televizi, internetu a dalších médiích. Reflektují klíčové otázky a problémy související s národnostními menšinami a jejich možné řešení. Na začátku článku se autoři pozastavují nad nesmírným vlivem médií v každodenním životě. Zabývají se také pojmy mediace a zprostředkování, které hrají důležitou roli v mediálních sděleních a oba jsou spíše

⁴⁰ Průcha, 2001, s. 156 – 159.

⁴¹ Stýskalíková, 2004, s. 21.

⁴² Jiráček, In *Nečitelní cizinci*, 2003, s. 10.

politického charakteru. Tyto procesy se podílí na utváření obrazu národnostních a etnických menšin. Menšiny jsou díky těmto procesům viděny prostřednictvím stereotypních obrazů.⁴³

Média reflektují každodenní život národnostních a etnických menšin, ale také nabízí určitá srovnání majoritní kultury s kulturami menšinovými. Mediální konfrontací těchto kultur může docházet ke konfliktům na různé úrovni, a proto se autoři snaží vysvětlit, jak by k tomu nemělo docházet. Důležité je podle nich chápat různorodost kultur v globálním měřítku a jednoznačně vnímat tyto aspekty multikulturně. Právě v médiích může docházet k tvorbě menšinových identit. Sdělovací prostředky by měly prezentovat národní identity v kulturním kontextu a hlavně globálně. Velký problém vidí autoři v zastoupení menšin v mainstreamových médiích, kde se menšiny vyskytují jen sporadicky, a když už, tak jen v negativním slova smyslu. Úkolem by mělo být začlenění např. národnostně menšinových novinářů do mediálních sdělení nebo vyslyšení menšin jako takových, a tím částečně dosáhnout globálního chápání.⁴⁴

3.4 Stereotypy o národnostním a etnickým menšinám

Neexistuje země či národ, v němž by jeho příslušníci nesdíleli předpojaté postoje vůči příslušníkům jiných zemí a národů. Je příznačné, že tyto postoje a předsudky existují velmi často právě mezi sousedícími národy, ale běžné jsou i vůči národům či etnikům geograficky velmi vzdáleným. Je sice prokázáno, že tyto postoje a předsudky nemají racionální jádro, často jsou historického původu a vyznačují se dlouhou setrvačností a v podobě stereotypů se přenáší z jedné generace na druhou.⁴⁵

Průcha se zabývá také zdroji etnických a rasových předsudků. Tato problematika není zatím ještě dostatečně objasněna. Odborníci v různých zemích však předpokládají, že těmito zdroji mohou být činitelé v mikroprostředí jedince. Mezi ně patří rodina, příbuzní, vrstevníci, parta a další. Na druhé straně to také často bývají činitelé v makroprostředí jedince. Jako zástupce jmenujme média, školní prostředí, názory a nálady sdílené mezi celou společností

⁴³ GEORGIU, Myria a Roger SILVERSTONE. Media and Minorities in Multicultural Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies* [online]. 2005, Vol. 31, No. 3, s. 10 [cit. 2013-02-15]. ISSN 1369-183X. DOI: 10.1080/13691830500058943. Dostupné z: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=11&sid=3b16c136-0d8f-4ebe-b43a-ea8cb7c8a410%40sessionmgr11>

⁴⁴ GEORGIU, Myria a Roger SILVERSTONE. Media and Minorities in Multicultural Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies* [online]. 2005, Vol. 31, No. 3, s. 10 [cit. 2013-02-15]. ISSN 1369-183X. DOI: 10.1080/13691830500058943. Dostupné z: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=11&sid=3b16c136-0d8f-4ebe-b43a-ea8cb7c8a410%40sessionmgr11>

⁴⁵ Průcha, 2001, s. 150.

apod. Výše zmíněné faktory většinou působí na formování etnických postojů neustále a od prvních let života jedince. Mimořádné faktory působí ve výjimečných situacích, jako například ozbrojené konflikty nebo světové sportovní soutěže.⁴⁶

Zcela zásadní pro rozpoznání stereotypu se jeví etnické kategorie. Jsou jedněmi z mnoha kategorií, které si vytváříme pro svoji snadnější orientaci ve světě. Zařazením osoby do určité kategorie má pak často platnost vysvětlení. Opakovaným užíváním etnických kategorií pro označení aktérů negativních událostí tedy média vytváří taková spojení a sugerují čtenářům nějaké vysvětlení. Příkladem může sloužit, že pachatelem trestného činu byl Rus. Tomu nemusíme věnovat velkou pozornost, když se nebudeme pít po vysvětlení tohoto činu, tedy motivu, druhu trestného činu apod. Posléze nám již označení etnické kategorie „Rus“ postačí pro vysvětlení.⁴⁷

3.5 Romská menšina

3.5.1 Nástin historie Romů

Drobný exkurz do historie Romů předkládá V. Sekyt, který uvádí, že Romové pochází z Indie, odkud odešli před více než tisíce lety. Putovali přes Persii, Turecko na Balkán a odtud dál do střední Evropy. Druhá vlna putovala severem Afriky přes Gibraltar do Španělska a odtud rovněž do střední Evropy. V posledním století se šíří z Evropy na americký a australský kontinent, ale také do Japonska a dalších exotických zemí.⁴⁸

Na našem území se Romové poprvé objevovali již v 15. století. Jednalo se o kočovníky specializované na různá řemesla, přinášeli s sebou neznámé technologie a zkušenosti. Jelikož přecházeli přes Izrael, lidé chápali jejich kočování jako určitou formu oběti a pokání.⁴⁹ Byla to právě církev, která je začalas pronásledovat. Světská moc, vidící v Romech vyzvědače se přidala k a v 17. století byl dokonce vydán dekret o beztrestném zabíjení Cikánů. O století později v 18. století proběhly první pokusy o začlenění Romů do většinové společnosti, ale za předpokladu, že nebudou používat romštinu a nosit tradiční romské oblečení. Následná střídání období genocidy a násilných asimilačních pokusů vedla k prohlubování odstupu Romů od majoritní společnosti. Průmyslová revoluce přinesla zhoršení situace v podobě

⁴⁶ Průcha, 2001, s. 160.

⁴⁷ Karhanová a Kaderka, In *Nečitelní cizinci*, 2003, s. 11 – 12.

⁴⁸ Sekyt, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 69.

⁴⁹ DOBEŠ, P., et al. Romové dějiny a kultura. [online]. 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.gymrce.cz/romove/index.php?akce=prichod_romu_do_ceskych_zemi>

zániku tradičních řemesel. Romové byli nuceni žít se příležitostnými pracemi, žebrotou a ve velké míře krádežemi.⁵⁰

Sekyt se vyjadřuje ve shrnutí o osudu Romů v průběhu historie. Vypovídá, že pronásledování a útlak Romů probíhá celými dějinami pobytu Romů na evropském kontinentu. Vyvrcholením pronásledování byla genocida během 2. světové války. Bohužel ani po ní se však osud Romů podstatně nezměnil. Procházeli nedobrovolnými asimilačními praktikami a manipulacemi. Teprve na konci 20. století dochází ke změnám, které přinášejí Romům základní politická práva.⁵¹

3.5.2 Kultura a hodnoty Romů

Hodnotami romské menšiny se zabývá Hübschmannová, která za nejvyšší hodnotu Romů, ale také zřejmě všech ostatních lidí, pokládá život. Vše, co vede ke zmnožení, zachování či pokračování, je pro Romy vysokou životní hodnotou. Romové také velmi uctívají své předky a starší v rodinách, protože to byli právě ti, kteří se zasloužili o základy romské společnosti. Ve výčtu základních hodnot také nesmí chybět rodina.⁵²

O hodnotách Romů by se dal hovořit i psát velmi moc, ale našli bychom mnoho spoustu společných znaků, které by korespondovaly s českými hodnotami nebo jiných národností. Nyní se však zaměříme na některá specifika romské společnosti, kultury apod.

Již výše bylo zmíněno, že Romové patřili i částečně patří mezi kočovné obyvatelstvo díky časté migraci. O jejich kočovné obživě pojednává Nečas. Kočovnictví bylo spojeno s tradičními romskými profesemi, zejména s kovářstvím a provozováním hudební činnosti, které však v moderní společnosti přestalo svou původní ekonomickou a sociální roli. Kočovný život byl vázán na různé formy překupnictví a vykonávání různých prací a služeb, které přežívaly déle než tradiční romské profese.⁵³ Důležitý dodatek ke kočovnictví přidává Sekyt, který označuje za kočovníka za člověka, který je dnes tady a zítra zase jinde. A proto nemá příliš času vytvářet si dobrou pověst. Potřebuje svou pověst mezi těmi, kteří putují s ním. Chce se po něm, aby se staral o svou rodinu a dodržoval skupinové normy, které však mohou být odlišné od lidí, mezi kterými se kočovníci pohybují.⁵⁴

⁵⁰ Horváthová, 2002, s. 18.

⁵¹ Sekyt, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 70 – 72.

⁵² Hübschmannová, In *Romové v České republice*, 1999, s. 18 – 24.

⁵³ Nečas, 1999, s. 51.

⁵⁴ Sekyt, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 71.

Dostáváme se k poněkud palčivějšímu tématu, a tím je slovo „cigánit“. V české nebo slovenské konotaci to jasně evokuje sloveso lhát. Proto se podíváme, jak lhaní souvisí právě s Romy. Diskutovanou částí je zde protirečení. Problémem bývá to, že například, když se nějaká myšlenka řekne v romštině a posléze se jen překládá do češtiny, může se v konečném důsledku díky nepřesnému překladu označit strůjce této myšlenky za lháře.⁵⁵

Musíme se však podívat i z druhé strany. Romové mají sníženou schopnost rozlišovat realitu, fantazii, vzpomínky a sny. Je to dáno tím, že hranice mezi snem a skutečností u nich není tak ostrá a snům se přikládá obdobný význam jako jiným životním událostem. Romové jsou proti Evropanům vybaveni úžasnou empatií, a i proto dokážou říkat věci, které mnohdy chceme slyšet, a nezabývají se příliš, jestli je to pravda. Jestliže pro nás je pravda braná jako objektivní skutečnost, pro Romy je pravda spíše morální norma. Za pravdu dají Romové ruku do ohně, ale nemusí se tato pravda nutně shodovat s objektivní skutečností. Pokud se podíváme na argumenty právě vyřčené, zjistíme, že Romové nejsou o nic lživější než ostatní národy.⁵⁶

Jako poslední uvedeme hodnoty či spíše charakterové rysy Romů. K těm rozhodně patřila vzájemná úcta, zdvořilost a pohostinnost. Řada romských pamětníků ve svých memoárech zmiňuje čest, slušnost, vzájemnou solidaritu, štědrost, ale také umění odpouštět, umění se bavit, zpívat, vyprávět pohádky apod.⁵⁷

3.5.3 Mediální stereotypy o Romech

O romské menšině je celá řada předsudků, na jejichž šíření se velkou měrou podílejí právě masová média. Podle Nečase postrádají články o Romech potřebnou míru vyrovnanosti a objektivnosti. Ve zpravodajství bývají Romové prezentováni různě. Převládají zprávy, ve kterých Romové patří k vrstvám s nejhorsšími životními podmínkami, neboť se vyznačují podprůměrnou sociální a vzdělanostní úrovní, vysokou nezaměstnaností, špatnou bytovou situací, nepříznivým zdravotním stavem, neúměrnou kriminalitou a stále zhoršujícím napětím mezi vlastní komunitou a ostatní českou společností. Média tak neprezentují romskou otázku jako obzvláště aktuální a výsledný obraz Romů je v jejich podání spíše negativní.⁵⁸

⁵⁵ Sekyt, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 73.

⁵⁶ Sekyt, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 73.

⁵⁷ Hübschmannová, In *Romové v České republice*, 1999, s. 29.

⁵⁸ Nečas, 1999, s. 110.

Celkovým mediálním obrazem Romů se věnuje Mičienka. Ten uvádí, že zprávy, ve kterých figurují Romové, mají většinou slovo „Rom“ také v titulku. Čtenáře neupoutává zpráva jako taková, ale fakt, že se vztahuje k romskému etniku. Medializovaný Rom pak nevystupuje sám za sebe, nýbrž za celé etnikum. Daleko častěji se v titulcích objevuje „Romové“ než „Rom“ nebo „Romka“, splňuje to totiž stejnou funkci, jak bylo výše zmíněno. Malá část titulků Romy hodnotí pozitivně. Ovšem pokud se tak děje, většinou při věci pro Romy typické. Podporuje tak vznik pozitivního stereotypu, který bagatelizuje chování skupiny.⁵⁹

Radostný a Růžička se věnují dalšímu aspektu stereotypů o Romech. Mezi ně patří synonymie. Z analýzy textů, které provedly, vyplývá, že v textu se vyskytují pojmy „Romové“, „neplatiči“, „nepřizpůsobiví občané“, se kterými je při bližším pohledu nakládáno velmi volně. Texty byly napsány tak, aby pojmy jako Rom, neplatič, nepřizpůsobivý občan či potíživista byly synonymní, tedy měly stejný sémantický význam.⁶⁰

Nyní se podíváme na konkrétní příklady mediálních stereotypů o Romech:

Zdroj: Blesk.cz

Datum: 18. května 2012

Článek:

Potvrzeno, muže zkopali Romové: Hrozí jim až 10 let vězení.

Až 10 let vězení hrozí dvěma Romům (18 a 26), kteří o víkendu napadli v Měcholupech na Žatecku Miroslava Vackeho (44). Zbaběle na něj zaútočili zezadu, když vyšel z hospody. Muž skončil v nemocnici.

Jeden z hostů restaurace, shodou okolností také Rom, se je snažil odehnat. Násilníci se ale vrátili a do Miroslava znovu kopali. „Byli by ho snad zabili,“ řekla hned po incidentu svědkyně (24), kterou rovněž srazili na zem a lehce zranili. Teď násilníci jistě tvrdí, že šli jen tak kolem...

Komentář:

V samotném titulku novin si můžeme všimnout, že se zde hned objevuje slovo Rom, a to konkrétně v množném čísle. Jedná se o typický příklad mediálního stereotypu z toho důvodu, že i když pachatelé trestného činu byli pouze dva lidé, jak se dozvídáme z druhé části článku, autor zahrnul pod ně celou etnickou skupinu Romů, a tedy nepřímou označil všechny

⁵⁹ Mičienka, 2007, s. 94.

⁶⁰ Radostný a Růžička, In „Romové“ v osidlech sociálního vyloučení, 2006, s. 213.

Romy za pachatele podobných zločinů. Z titulku lehce vyčteme ještě jednu zajímavou věc. Je jí ono poutavé „potvrzeno“. Bez znalosti kontextu to v nás může evokovat fakt, že se nutně muselo jednat o Romy, kteří zkopali muže, že snad nikdo jiný to být nemohl. Toto slovo by se z určitého úhlu pohledu dalo nahradit tak, že Rom se rovná pachatel násilného trestného činu, ale samozřejmě záleží na posouzení každého z nás. Malou poznámkou je zmínění Roma, který se snažil zabránit počinání dvou pachatelů. Znatelné je zde naznačení, že ne všichni Romové jsou stejní.

Zdroj: Deník.cz

Datum: 25. srpna 2011

Článek:

Romové vytáhli mačety a tyče. Co bude dál?

Premiér Petr Nečas svolal Bezpečnostní radu státu. Na Šluknovsko směřují policejní těžkooděnci. Situaci mohou zklidnit, nikoliv vyřešit. Mizerné vzdělání, žádná práce, nulová perspektiva, frustrace. Jaký součet tyhle sčítance vydaly nedávno v Londýně, jsme viděli všichni: násilí a zběsilé ničení všeho kolem.

Starosta Rumburku Jaroslav Sykáček po víkendovém útoku na čtyři obyvatele města řekl: „Londýn a Paříž jsou zdánlivě daleko, ale nám se zdají být teď zatraceně blízko.“

Dvacítka Romů tu v neděli nad ránem přepadla a zmlátila čtyřčlennou skupinku mladíků, jeden z nich skončil s vážnými poraněními v nemocnici. Dva z útočnicků již policie obvinila, další je na útěku a je po něm vyhlášeno celostátní pátrání.

Co se tedy děje ve Šluknovském výběžku, kde se šíří strach z romských bojůvek? Jde o rasismus, nebo jen o ojedinělý výbuch agresivity? „Tady se nemluví o ničem jiném, ale Romové, které znám já, se cítí dotčeni a chtějí, aby policie ty rváče už sebrala,“ říká jeden z obyvatel Rumburka...

Komentář:

Opět při pohledu na titulek článku musíme konstatovat, že se zde objevuje stereotyp v podobě zevšeobecnění kriminálního jednání na Romy obecně. K tomu se autorovi článku hodilo konkrétní použití zbraní, kterými byly mačety a tyče. Může to vyvolávat pocit, že Romové jsou už tak agresivní, že používají k útokům zbraně, které mohou zabíjet. A konečně,

aby toho nebylo málo, se v titulku objevuje chytlavá fráze „Co bude dál?“. Vypadá to jako znamení, že Romové se nezastaví před ničím, a že strach z jejich komunity je namístě. Hned v prvním odstavci nalezneme další, ještě typičtější podobu stereotypu. Autor zde vyjmenovává charakterizující znaky, které mají padnout jako kabát přímo na Romy, a tím utvrzuje čtenáře v přesvědčení, že všechna tato označení jsou pravdivá a nepopíratelná. Přípodobnění k situaci v Londýně, kde se paralelně odehrávaly nepokoje, se autorovi hodilo pro zdramatizování a nastínění možného nebezpečí, přesto že situace ve Šluknovském výběžku zdaleka nedosáhla takových rozměrů jako v Londýně. V posledním odstavci se vyskytuje sousloví „romské bojůvky“, což může konzumenty tohoto sdělení přesvědčit o tom, že pokud se někdy dozví o bojích, rvačkách a jiných násilnostech, je přívlastek romský první, kterým se jim vybaví, a tak opět dochází k zautomatizování tohoto slovního spojení. Jsem si vědom toho, že nelze zlehčovat konkrétní fakta vztahující se k problému, o kterém v článku píše, ale poukázat na mediální stereotypy zde obsažené je nezbytně nutné pro jejich uvědomění.

Zdroj: iDNES.cz

Datum: 2. srpna 2012

Článek:

Ghetto opustili první Romové, další nejspíše čeká násilné vystěhování

První z téměř dvou stovek obyvatel problémového romského ghetta v ulici Přednádraží v Ostravě-Přívoze dopoledne naložili své věci do přívěsného vozíku za auto a odjeli. Další už sice podepsali smlouvy s ubytovny, ale odejít nechtějí. Přestože jim už týden neteče z kohoutků pitná voda a většině navíc skončily platné nájemní smlouvy.

...

Toho se obává i majitel domů. "Problém je, že jakmile odsud odejdou všichni, nezůstane tu za chvíli vůbec nic. Romové rozeberou domy na cihly. A protože jsou to cihly pálené, tak nakonec zpeněží i ty," tvrdí Roztočil.

Komentář:

Další článek se týká Romů a jejich vztahu k bydlení. Nemůžeme si znovu odpustit poznámku o nadpisu článku. V něm figuruje jako první slovo „ghetto“. Ačkoliv se jedná o část města, kde žije pouze určitá skupina obyvatelstva nějakým znakem spojená, může toto označení vyvolávat různé konotace. V tomto konkrétním případě se jedná o romské ghetto a zřejmě většina lidí si vybaví polorozpadlé domy, kde se téměř nedá žít. I toto se nepochybně

hraje určitou roli v použití v úvodní části článku. O označení Romů za celou skupinu jsme už hovořili, tak se přesuneme k dalším věcem. Nenajdeme zde nic jiného než opět přívlastek romské a k němu již výše zmíněné ghetto. Jedná se o podobný problém jako v předchozím článku, kde může dojít k automatizaci tohoto slovního spojení, a v negativním slova smyslu zapamatování si romského ghetta jako neobyvatelného, zdrancovaného a plného nepořádku. Zde v článku najdeme zajímavý úkaz, a tím je kombinace stereotypů. Jednak se zde vyskytují stereotypy o špatném bydlení a na druhé straně je zde opět poukázán problém s kriminalitou Romů, konkrétně krádeže, což se dá pokládat za stereotyp.

3.6 Vietnamská menšina

3.6.1 Nástin historie Vietnamu

Na území Vietnamu žijí různé národy, nejpočetnější jsou Vietové, kteří se trvale usídlili na území severního Vietnamu. Život a kultura Vietů se odvíjely od náročných zemědělských prací při pěstování vodní rýže. V zemi se pod vlivem Číny rozvíjel konfucianismus, buddhismus a taoismus. Vietnamský národ má dlouhou historii, kdy jako první zde vládla dynastie Hong Bang. Poté se území Vietnamu dostalo pod nadvládu Číny. Vietnamský národ se považuje za velmi statečný, protože se během své dosavadní historie ubránilo agresi velkých mocností, a to Číny a Mongolů, později koloniální Francii. V době kolonizace Francií došlo k rozdělení státu na dva celky, na severní a jižní Vietnam. Druhá polovina 20. století byla známá pro vypuknutí tzv. vietnamské války, kde bojovali američtí vojáci. Po této válce došlo ke sjednocení státu.⁶¹

3.6.2 Hodnoty a kultura Vietnamců

Hodnotami Vietnamců se zabírala Šišková. Ta naznačuje, že velmi hodnot a zvyků souvisí s jejich historií. Velmi blízko historickým dobám právě zůstávají rodinné vztahy, které jsou velmi těsné i mezi vzdálenějším příbuzenstvem. Pod vlivem konfucianství, jež kladlo velký důraz na rodinu, zůstává rodina velmi silnou hodnotou. Rodičům, učitelům, starším sourozencům se vždy musela prokazovat úcta. Hlavou rodiny ale vždy bez výhrady zůstává muž. Další důležitou hodnotou je vzdělání, a to vzhledem k dlouhému období chudoby, absenci vzdělání a působením konfucianské tradice. Rodiče často za vzdělání alespoň jednoho svého dítěte utratí veškeré své uspořené peníze.⁶²

⁶¹ Cílková a Schönerová, 2007, s. 128 – 129.

⁶² Šišková, 2001, s. 100 – 101.

Některými odlišnostmi Vietnamců se zabývá Müllerová. Píše, že Vietnamci se velmi často usmívají nebo smějí, a to v situacích, kdy Evropanovi není jasné, proč se dotyčný směje. V situacích, kdy Vietnamec neví, jak se v nějaké situaci zachovat, nebo dostatečně nerozumí, co se po něm chce, začne se usmívat nebo nahlas smát. Málokdo si však uvědomí, že rekce a pohled Asiatů na situaci jsou diametrálně odlišné od Evropanů. Dále pak vietnamským tradicím odporuje veřejná kritika jednotlivce před kolektivem. Pokud se bude problém ventilovat před celou jejich komunitou a ne v soukromí mezi sebou, dotyčný Vietnamec ztratí před svými všechen respekt a autoritu.⁶³

Mezi další drobné poznámky k vietnamským hodnotám patří cit, který je velmi střežená hodnota. Ve Vietnamu není přípustné se líbat na veřejnosti. Dotyk či pohlazení ve vlasech je výsadou rodičů, pohlazení je už projevem přílišné důvěry. Někteří vietnamští muži si nechávají na malíčku dlouhý nehet, což má být znamení pro bohaté lidi nebo obchodníky, že nemusí fyzicky pracovat. Vietnamci jsou velmi pohostinní, dodržují tradice při přípravě jídla apod.⁶⁴

3.6.3 Mediální stereotypy o Vietnamcích

Mezi nejčastější stereotypy o Vietnamcích patří to, že Vietnamci prodávají nekvalitní zboží, a s tím souvisí názor, že vietnamské stánky hyzdí naše města. Co se týče obchodování, lidé mají strach, že vietnamští obchodníci svými nízkými cenami ničí českou konkurenci, a že prostřednictvím daňových úniků okrádají náš stát. Mezi specifické stereotypy patří domněnka, že Vietnamci uzavírají fingované sňatky, aby dostali české občanství. V neposlední řadě také lidé pokládají vietnamské podnikatele za mafiány a zejména v poslední době za tvůrce a distributory drog. Pojďme se ale podívat, jak to ve skutečnosti vypadá.

Málokdo zřejmě ví, že Vietnamci jsou velmi učenliví, pracovití a díky svému smyslu talentu k obchodování ovládají pouliční tržiště. Již z počátku totiž nabízeli sice nepřiliš kvalitní, avšak levné, a navíc nedostatkové zboží. Díky velkému rozšíření stánkařství Vietnamců si je v současné době většina Čechů spojuje výhradně s obchodníkem u stánku se spotřebním zbožím. Některým našim občanům vadí vietnamské stánky a tržnice z estetického hlediska a také, kdo tržiště vlastní. Jen malá část lidí se zajímá, kdo Vietnamcům pozemky tržnic či samotné stánky pronajímá. Příjmy z pronájmů tržnic přitom obohacují rozpočty

⁶³ Müllerová, In *Výchova k toleranci a proti rasismu*, 1998, s. 87 – 88.

⁶⁴ Cílková a Schönerová, 2007, s. 130.

našich měst a obcí nebo české podnikatele. Problémem bývá také kvalita zboží. Faktem zůstává, že lidi nikdo nenutí, aby jejich zboží kupovali.⁶⁵

Co se týče organizovaného zločinu, dle odhadů expertů, se Vietnamci podílejí hlavně na celních podvodech, padělání a nelegální migraci. Daňové úniky se zdaleka netýkají všech Vietnamců. Otázka je, kolik našich podnikatelů okrádá státní pokladnu neplněním svých daňových povinností, apod. Pokud si někteří Vietnamci rozhodnou zajistit české občanství a trvalý pobyt svatbou s Češkou za úplatu, rovněž nemá smysl obviňovat jen je, neboť zákon poruší i české ženy, pokud na takový obchod v touze po penězích přistoupí. Cizinecká policie jinak řadí Vietnamce k těm skupinám cizinců, s nimiž jsou nejmenší potíže, neboť problémy si vyřizují uvnitř své komunity. Poznámkou může být fakt, že vietnamská komunita je určitým způsobem hierarchizovaná, jejich soudržnost i způsob obchodování mezi sebou se řídí asijskými principy.⁶⁶

Konkrétní příklady mediální stereotypů o Vietnamcích:

Zdroj: iDNES.cz

Datum: 12. května 2012

Článek:

Vietnamci v některých krajích začínají ovládat obchod s drogami

Stále častěji končí v sítích Národní protidrogové centrály členové vietnamské komunity. Ti pěstují hlavně marihuanu, čím dál tím více ale vaří i pervitin. Pro detektivy je navíc velmi složité dostat se Vietnamcům na kobytku, komunita je totiž velmi soudržná.

...

K obchodu s drogami totiž přistupují stejně jako k prodeji potravin nebo oblečení. "Jde jim o hlavně o zisk, drogy jsou pro ně jen další druh zboží," popisuje mluvčí protidrogové centrály Michal Hammer. Vietnamci jsou navíc, na rozdíl od Čechů, schopni velmi dobře spolupracovat mezi sebou.

...

Vietnamci se tím naprosto liší třeba od balkánských skupin, které v České republice fungovaly hlavně v 90. letech a nezřídka si mezi sebou vyřizovaly účty.

...

⁶⁵ *Varianty.cz* [online]. 2002 [cit. 2013-03-05]. Co si myslí Češi o Vietnamcích. Dostupné z WWW: <<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/13.pdf>>.

⁶⁶ *Varianty.cz* [online]. 2002 [cit. 2013-03-05]. Co si myslí Češi o Vietnamcích. Dostupné z WWW: <<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/13.pdf>>.

I přesto, že vietnamská komunita drží hodně pohromadě a pěstírny a varny jsou ukryté v rodinných domech, snaží se je Vietnamci chránit.

...

Komentář:

V článku, věnovanému obchodu s drogami, opět nalezneme některá kritéria splňující definice národnostního stereotypu. Titulek napovídá, že Vietnamci se dostávají do předních pozic, co se týče obchodu s drogami. Může to tak vyvolávat pocit, že právě Vietnamci jsou profesionálové v tomto druhu trestné činnosti, a navíc se může zdát, že tak činí všichni Vietnamci. Tuto domněnku podporuje sdělení, že jejich komunita je soudržná a uzavřená, a tak v nekalé činnosti se navzájem podporují. Z celého článku může mít člověk pocit, že Vietnamci jsou ke své menšině nepřístupní. Jejich uzavřenost může dopomáhat k ilegálním praktikám v podobě drogového průmyslu. Dále pak jejich soudržnost a podpora nevede k vzájemné nevraživosti, ale k udržování dobrých podnikatelských vztahů nebo dokonce utvoření možné sítě nelegálních výroben drog. Tento pohled přináší stereotypní vidění této menšiny jako výrobců a dealerů drog.

Zdroj: ROZHLAS.cz

Datum: 25. února 2013

Článek:

Drogy, daňové úniky a hazard ve vietnamské tržnici Sapa krotí speciální policejní tým

Psí maso na stáncích, tajné drogové mafie, sklady s padělkami a daňové úniky. Taková pověst provází snad největší vietnamskou tržnici v Evropě, pražskou Sapu. Proto se o toto město ve městě už před třemi roky začala intenzivně zajímat policie i úřady. Zvýšené kontroly přivítali jak Pražané, tak řada poctivých vietnamských prodejců. Některé problémy se podařilo vyřešit, jiné zůstávají potlačené jen díky trvalému dohledu.

...

Přestože se oficiální vedení Sapy snaží o lepší spolupráci s úřady i co se týká legalizace černých staveb nebo nakládání s odpady, nepřehledné asijské bludiště na druhé straně poskytuje dostatečný prostor přebujelému hazardu nebo nelegálním obchodům s velkými daňovými úniky.

...

Komentář:

Jako tradičně se zaměříme hned na titulek zprávy. Ten obsahuje pro článek minimálně čtyři zajímavá slova nebo slovní spojení, kterými jsou „drogy“, „hazard“, „daňové úniky“ a „vietnamská tržnice“. První tři mají co dočinění nějakým způsobem s trestnou činností, snad s výjimkou hazardu, ale i zde by se dalo polemizovat. Každopádně všechna tato slova stojí hned vedle spojení „vietnamská tržnice“, což samo o sobě může vyvolávat pocit nějaké spojitosti. V tomto případě tomu tak opravdu je. Pokud si přečteme titulek, můžeme se představit, jak se na vietnamské tržnici prodávají drogy, prodávají se levné produkty s falšovanými značkami apod. To samo o sobě má rysy stereotypního pohledu. Také samostatně „vietnamská tržnice“ s sebou nese určitý negativní nádech díky stereotypům, které se o Vietnamcích a tržištích běžně užívají. V článku prvně vidíme narážku na maso ze psů, se kterým se operuje v souvislosti asijskou kuchyní a jejími pochybnými praktikami, takže to jenom podporuje dojem k nedůvěře vietnamských tržišť. Dále bychom našli v článku zmínku o drogách a mafii opět ve spojitosti s Vietnamci. Tento stereotyp se objevuje poslední dobou poměrně často kvůli odhalení několika drogových mafií, které ovládalo několik Vietnamců. Nutno poznamenat, že autor článku zmínil o vietnamských prodejcích v pozitivním slova smyslu, kdy některé z nich označil za poctivé. Jako poslední uvedeme spojení „asijské bludiště“. V článku se objevuje v místě, kde se píše o nelegální činnosti trhovníků. Na někoho to může působit, tak že se jedná o nějaký promyšlený vietnamský systém uliček se stánky, který je natolik složitý, že umožňuje kvést trestnou činnost vietnamských obchodníků.

Zdroj: Blesk.cz

Datum: 2. srpna 2001

Článek:

10,5 let za řezničinu

Desítky Vietnamců přitáhl do soudní síně proces s jejich krajanem. Kudlu s hrůzostrašnou čepelí měl prý Vietnamec původně jen na balíky.

Jako na asijském tržišti to včera vypadalo v jedné z jednacích síní Okresního soudu v Olomouci. Několik desítek Vietnamců tam, tu se zatajeným dechem, tu s typickým štěbetáním, sledovalo finále procesu s jejich spoluobčanem, který před rokem poslal jednoho kolegu na onen svět a druhého vážně zranil.

...

Komentář:

Tentokrát nás nebude tak zajímat hlavní titulek článku, protože z hlediska národnostních stereotypů v něm nenajdeme nic. To, co je pro nás zajímavé, se nachází na začátku druhého odstavce. Jedná se o typické přirovnání nesoucí s sebou stereotypní označení. Soudní síň je zde přirovnávána k „asijskému tržišti“ jako k místu, kde Vietnamští obchodníci nabízejí své zboží. Autor tohoto přirovnání tak nepřímo znevažuje jejich povolání a hodnotí jejich chování ve svých profesích. Neopomíná zdůraznit jejich „typické štěbetání“, které na tomto místě figuruje tak, aby obsáhlo celou skupinu Vietnamců.

3.7 Další národnostní menšiny

3.7.1 Ukrajinská menšina

Autoři příspěvku – *Jak se (ne)píše o cizincích* – se mimo jiné také zabývali otázkou Ukrajinců a jejich ztvárnění v médiích. Uvádí že, v mnoha článcích se slovo „Ukrajinec“ či „ukrajinský“ vyskytuje jako synonymum, přirovnání či ustálené spojení. Téměř výhradně jsou přitom taková spojení nebo přirovnání použita v negativním významu nebo kontextu. V článcích se objevují zmínky o metodách ukrajinské mafie, Ukrajincům, jako příslušníkům jedné skupiny, jsou připisovány nelichotivé vlastnosti. Označení Ukrajinec, ukrajinský se obvykle objevuje ve spojitosti s násilnými činy nebo nějakými nekalými praktikami.⁶⁷

Míru kriminality Ukrajinců bohužel neznáme, protože údaje nejsou zveřejňovány. Je však jisté, že není tak vysoká, jak to vypadá na první pohled. Málokdy se dočteme nebo uslyšíme, že jsou Ukrajinci pro náš stát velkým přínosem. Díky nim však máme postaveny domy, vykopány příkopy apod. Je jisté, že by v některých odvětvích u nás neměl kdo pracovat. Ti, kteří se na kriminalitě podílejí nejvíce, jsou lidé, kteří v ČR nejsou kvůli práci, ale působí zde jako vyděrači nebo „ochránci“ podnikatelů. Obyčejný Ukrajinec se stará hlavně o to, aby vydělal peníze a nepřišel o ně.⁶⁸

Nabízí se zde místo pro konkrétní příklady mediálních stereotypů o Ukrajincích:

Zdroj: Blesk.cz

Datum:

Článek:

⁶⁷ Klvačová a Bitrich, In *Nečitelní cizinci*, 2003, s. 30 – 31.

⁶⁸ *Varianty.cz*. [online]. 2002 [cit. 2013-03-10]. Obraz Ukrajinců v médiích. Dostupné z WWW: <<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b05cizinci/02/09.pdf>>.

Ukrajinci znásilnili mladou ženu

Volání o pomoc trojnásobně znásilnění dívky nikdo neslyšel. Brutální pachatele zadržela policie při náhodné kontrole auta.

Otřesné chvíle zažila devatenáctiletá dívka. Ve Štůrově ulici v Praze 4 byla znásilněna třemi Ukrajinci. Její volání o pomoc nikdo v noci neslyšel. Dívka se vracela o půlnoci z diskotéky. Nedaleko zastávky městské dopravy se na ní vrhl devětadvacetiletý Ukrajinec. "Násilník zavlkl ženu do křoví a znásilnil ji. Stejně si počínal i jeho o rok mladší krajan," řekla k případu mluvčí pražské policie Eva Brožová. Zneuctěnou dívku, která byla v šoku, zatahli poté cizinci do červené fiatky. Před zraky svých dvou trýznitelů a jedné patnáctileté Ukrajinky se na ni vrhl třetí třiadvacetiletý cizinec a donutil jí k orálnímu sexu. "Dívku chtěli cizinci z místa činu odvézt autem do centra města. Policie ale cizince zadržela chvíli po činu, při náhodné kontrole jejich auta a znásilněná dívka se inspektorům se vším svěřila," dodala Brožová. Vyšetřovatel tři Ukrajince obvinil ze znásilnění. Soud na ně uvalil vazbu.

Komentář:

V tomto článku nenajdeme tolik znaků stereotypizace, ale přece jenom se zde něco vyskytuje. Máme na mysli konkrétně dvě situace, kde ke stereotypům dochází. První z nich je očekávaně v titulku článku, kde figuruje označení „Ukrajinci“, které pokrývá zastoupení za celou skupinu a vyvolává dojem, že Ukrajinci páchají násilnou trestnou činnost. Druhý je trochu více typický z pohledu české majority. Jedná se o ztotožnění cizinců za pachatele trestných činů. V tomto případě se toho autor dopouští hned několikrát za sebou. Jinak se zde neobjevuje nic tak provokativně stereotypizujícího, jak to často bývá v jiných člancích o příslušnících národnostních menšin. Nicméně označení cizince jako někoho odlišného od většiny také není v pořádku.

3.7.2 Muslimové

Mediálním obrazem českých muslimů se zabývá Křížková. Ta uvádí, že vzhledem k nízkému počtu muslimů v České republice a zároveň silnému zdůrazňování problémů s islámem ve světě se v českém prostředí často utváří zkreslené názory na muslimy žijící na našem území. Díky malé osobní zkušenosti s muslimy ani neexistuje možnost, jak tyto názory vyvrátit či potvrdit, a tak nezbyvá nic jiného, než pracovat s mediálně upraveným obrazem této minority. Média nejčastěji o muslimech hovoří v souvislosti s konflikty. Většinou se

jedná o muslimskou komunitu mající konflikt někde v zahraničí. Tyto události jsou charakteristické násilím, teroristickými útoky nebo sporem, který však v násilí může přerůst.⁶⁹

Křížková ještě dodává, že obecně lze vysledovat všudypřítomný stereotyp, který nepřispívá k reálnému obrazu českých muslimů a přispívá spíše ke schematičnosti vnímání muslimů jako celku. Muslimové jsou představováni jako cizinci a je zdůrazňována jejich odlišnost, která je převážně chápána negativně. Kulturní a náboženská tradice není v médiích často reflektována. Články o náboženských a kulturních tradicích přichází v úvahu jen tehdy, pokud jsou spojeny s něčím „atraktivnějším“ či „zajímavějším“. Novináři nedávají příliš prostoru k tomu, aby se konzument jejich sdělení dověděl něco více o muslimech v Česku.⁷⁰

Opět se otevírá prostor pro názornou ukázkou stereotypů o muslimech:

Zdroj: Novinky.cz

Datum: 27. března 2013

Článek:

Británie varuje před terorismem, v Sýrii bojují stovky radikálních muslimů z Evropy

V Británii rostou obavy z britských radikálních muslimů bojujících v Sýrii, uvedl list Daily Telegraph. Po návratu by mohli podnikat atentáty ve Spojeném království i v jiných evropských zemích.

...

Ministerstvo upozornilo, že mnozí evropští bojovníci jsou ve skupinách napojených na Al-Káidu. Britové bojují i v nejradikálnější skupině Džabhát an-Nusra. Mezi bojovníky jsou nejen potomci Arabů, ale i mladí lidé z Asie, kteří konvertovali k islámu nebo Severoafričané.

Někteří mají zkušenosti z předchozích konfliktů, ale pro mnohé je válka v Sýrii jejich první. Podle ministerstva panuje strach, že v Sýrii získali výcvik a po konci konfliktu by se mohli dopouštět teroristických činů v Británii i dalších evropských zemích.

...

Komentář:

Při pohledu na titulky je jasně vidět, jak spolu korelují pojmy „terorismus“ a „muslimové“. Kde je napsáno, že radikální muslim musí být za každou cenu terorista? Tím, že oba tyto pojmy stojí tak u sebe, si je čtenář může spojit. Dalším zajímavým znakem je

⁶⁹ Křížková, In *Cizinci, naši a média*, 2007, s. 48 – 49.

⁷⁰ Křížková, In *Cizinci, naši a média*, 2007, s. 52.

spojení „bojovníci“ a „potomci Arabů“, což rovněž vyvolává pocit, že muslimové patří mezi producenty násilí. Úplným završením stereotypizace muslimů je konec tohoto odstavce. Je zde zmíněn islám, jakožto možná příčina vznikajících teroristů. Vidět jeden druh náboženství či víry za předpoklad násilnosti je stereotypní a navíc se jedná o předsudek. Jako uzavření se zde objevuje vidina strachu z muslimů, kteří mohou už být předurčení k teroristickým útokům.

Zdroj: IHNED.cz

Datum: 19. září 2011

Článek:

Muslimové sympatizují s teroristy, učí své budoucí agenty FBI

FBI považuje řadové muslimy za sympatizanty teroristů a proroka Muhammada za "sektářského vůdce". Prozrazuje to nedávno odtajněný výcvikový manuál pro její budoucí agenty. Na FBI se za to snesla kritika nejen z řad amerických muslimů, ale i expertů na bezpečnost.

Americký Federální úřad pro vyšetřování (FBI) ve svém manuálu pro výcvik budoucích agentů píše o tom, že řadový muslim v USA je s velkou pravděpodobností zároveň i příznivec teroristů. Tréninkový manuál, který odhaluje islamofobní názory uvnitř FBI, se nedávno dostal do rukou amerického časopisu Wired.

O proroku Muhammadovi se v dokumentu například mluví jako o "sektářském vůdci". Od "zbožných" muslimů zas prý lze očekávat, že budou "násilní". V instruktážním materiálu se také hovoří o tom, že podle muslimských zákonů je "jakákoli válka proti nevěřícím ospravedlnitelná".

...

Během posledních let občanské skupiny na obranu práv amerických muslimů upozorňují na zvýšenou přítomnost FBI a policie v islámských kulturních centrech a mešitách. Bojí se, že se pod rouškou boje proti terorismu zaměřují na bezúhonné chování určité skupiny občanů. Odtajněný manuál by takové praktiky amerických bezpečnostních složek mohl vysvětlovat.

Komentář:

Velmi zajímavě pojatý článek, co se týče posouzení míry národnostních a etnických stereotypů, protože se na něj lze nahlédnout za dvou úhlů pohledů. Celkově vyznívá jako kritika amerického manuálu FBI, který podle článku s sebou nese spoustu předsudků

a dokonce xenofobních názorů. Musíme se však ohlédnout opět po titulku tohoto článku, ve kterém figurují muslimové jako podporovatelé teroristických organizací. Je jasné, že samotný titulek by byl vytržený z kontextu a neměl by svou odpovídající hodnotu, ale kolik lidí si čte třeba jen titulky? V samotném článku už najdeme jen citace ze samotného manuálu, kde se vyskytují stereotypní a předpojaté názory na muslimy. Označení islamistů za sympatizanty teroristů se autor manuálu dopouští velkého zevšeobecnění a stereotypizace. Skandálně pak působí přirovnání proroka Muhammada za „sektářského vůdce“, což může islámský věřící chápat jako zneuctění jejich víry nebo posmívání se. Každopádně tento článek je přímo prorostlý etnickými stereotypy, ale ne vždy vinou autora článku.

4 Prevence před mediálními stereotypy

Hlavní dokument, který by upravoval činnost novinářů a zamezil některým neetickým vlivům ze strany médií, se nazývá *Etický kodex novináře*. Tento kodex vypracoval Syndikát novinářů České republiky a formálně tak vyzval k jeho dobrovolnému dodržování všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

1. Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace

Občané demokratického státu bez rozdílu svého společenského postavení mají nezadatelné právo na informace, jak jim je zajišťuje čl. 17 Listiny práva svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Novináři toto občanské právo realizují svou činností. Nezbytně proto přejímají plnou odpovědnost za to, že informace, které předávají veřejnosti, jsou včasné, úplné, pravdivé a nezkreslené. Občan má právo na objektivní obraz skutečnosti. Novinář je proto povinen:

- a. zveřejňovat jen informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovodit nezbytnými výhradami,*
- b. respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu, i přes překážky,*
- c. dbát na rozlišování faktů od osobních názorů,*
- d. hájit svobodu tisku i svobodu jiných médií,*
- e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,*
- f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,*
- g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,*
- h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit pravdivost sdělení,*
- i. přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,*
- j. nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv. Nepoctivost prostředků je při tom třeba posuzovat v souvislosti s veřejným zájmem na publikování příslušné informace.*

2. Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice

Povahou novinářské profese je odpovědnost k veřejnosti. Proto je základním předpokladem pro tuto činnost vysoká profesionalita. Z tohoto hlediska je novinář povinen:

- a. nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály,*

- b. vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů,*
- c. nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislost s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodů zveřejnění nebo zatajení nějaké informace,*
- d. nezneužívat povolání novináře k činnosti reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou od zájemců o reklamu, odmítnout podílet se na publikování skryté reklamy,*
- e. nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy,*
- f. nepřijímat peníze ve veřejné službě nebo v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity,*
- g. nezneužívat výsad, plynoucích z povolání novináře, k prezentování svých osobních postojů,*
- h. nezneužívat možných výhod, plynoucích z členství v Syndikátu novinářů, k uspokojování soukromých potřeb.*

3. Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu medií

Z tohoto hlediska je novinář povinen řídit se těmito požadavky:

- a. nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace, každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena,*
- b. jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství, i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže,*
- c. respektovat soukromí osob, zejména dětí a osob, které nejsou schopny pochopit následky svých výpovědí,*
- d. dodržovat přísně zásadu presumpce nevinny a neidentifikovat příbuzné obětí nebo delikventů bez jejich jasného svolení,*
- e. považovat pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení dokumentů, faktů a lži za nejzávažnější profesionální chyby,*
- f. kromě nesporných důvodů veřejného zájmu nesmí novinář svou činností dostat dotčené osoby do nesnází nebo osobní tísně,*
- g. novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny,*
- h. nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace,*
- i. při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu,*
- j. plagiát se zásadně zakazuje*

Etický kodex novináře přijala jako otevřený dokument valná hromada Syndikátu novinářů ČR dne 18. 6. 1998 a na návrh Komise pro etiku při Syndikátu novinářů jej aktualizovala správní rada dne 25. 11. 1999.⁷¹

Podobné znění, někdy i totožné, obsahují různé etické kodexy některých českých, ale i zahraničních médií. Mezi ty české patří např. *Kodex České televize*⁷², *Žurnalistické zásady Českého rozhlasu 1 – Radiožurnálu*⁷³, *Etický kodex novinářů MF DNES a iDNES.cz*⁷⁴, *Etický kodex časopisu Týden*⁷⁵ a další.

⁷¹ *Syndikát novinářů České republiky* [online]. 25. 11. 1999 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex novináře. Dostupné z WWW: <<http://syndikat-novinaru.cz/1/5/36/etika/eticky-kodex>>.

⁷² *Česká televize* [online]. 2. 7. 2003 [cit. 2013-03-15]. Čl. 13 Zákaz diskriminace. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-13-zakaz-diskriminace/>>.

⁷³ *ČRo 1 - Radiožurnál* [online]. Srpen 2003 [cit. 2013-03-15]. Žurnalistické zásady ČRo 1 - Radiožurnálu. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/about/_zprava/zurnalisticke-zasady-cro-1-radiozurnalu--84592>.

⁷⁴ *MF Dnes* [online]. Březen 2002 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex. Dostupné z WWW: <<http://epaper.mfdnes.cz/o-mf-dnes/eticky-kodex>>.

⁷⁵ Hvižďala, Karel, et al. *MediaINSIDER.net* [online]. Říjen 2009 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex Týdne. Dostupné z WWW: <<http://www.mediainsider.net/view.php?cislocclanku=2009100061>>.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Metodologie výzkumu

5.1 Výzkumný cíl

Cílem výzkumné části diplomové práce je zjistit, do jaké míry žáci Střední školy průmyslové a umělecké Hodonín znají a užívají mediální stereotypy o národnostních menšinách a etnicích. Mezi cíle výzkumu také patří zjištění vztahu žáků k vybraným národnostním menšinám a etnikům. Dále cílem bylo zjistit, jaké charakteristiky se žákům vybavují k jednotlivým národnostním menšinám a etnikům. V neposlední řadě byl výzkum zaměřen na sympatie či antipatie k národnostním menšinám a etnikům. Cílem výzkumu bylo také zjistit, které národnosti a etnika žáci přiřazují k některým přirovnáním.

5.1.1 Výzkumné otázky

- a) Jaký vztah mají žáci ke Slovákům, Polákům, Němcům, Rakušanům, Romům, Ukrajincům a Vietnamcům?
- b) Jaká nečastější slova žáky napadají ve vztahu k Romům, Američanům, muslimům, Ukrajincům, Vietnamcům a Rusům?
- c) Kteří příslušníci národnostních a etnických menšin by žákům nevadili jako sousedé?
- d) Kdo jsou podle žáků pachatelé trestných činů z vybraných národnostních menšin a etnik?
- e) Které národnostní menšiny a etnika jsou podle žáků bezkonfliktní?
- f) Kteří příslušníci národnostních a etnických menšin jsou dle žáků silně nábožensky věřící?
- g) Kolik žáků by mohlo mít za partnera/partnerku příslušníka národnostní nebo etnické menšiny?
- h) Kolika žákům by vadil příslušník národnostní menšiny či etnika ve společném zaměstnání?
- i) Jaké národnostní či etnické menšiny žáci přiřadí k přirovnáním jako nepřizpůsobiví, pracovití, nebezpeční, vynalézaví, opilí, výstřední, náboženští, nudní, kradou a obézní?⁷⁶

5.2 Výzkumný vzorek

Ve svém výzkumném vzorku jsem se zaměřil na žáky Střední školy průmyslové a umělecké Hodonín. Na průmyslové škole jsou vyučovány obory: Technické lyceum a Stavebnictví a na umělecké škole se vyučují obory: Grafický design a Užitá malba a dále dobíhající obor Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu se zaměřením Vytváření

⁷⁶ Část metodologie převzata z: Kopecký, 2012, s. 10.

keramiky. Škola má 16 tříd a studuje zde asi 440 žáků. Výzkumný vzorek se týkal pouze žáků oboru Stavebnictví (třídy 1.B, 1.C a 3.B) a umělecké obory (třídy 1.V a 2.V). Výzkumného vzorku se celkem zúčastnilo 117 respondentů, z toho 51 dívek a 66 chlapců ve věkovém rozmezí 15 až 18 let.

5.3 Metodika výzkumu

Výzkumný vzorek byl zaměřen kvantitativně i kvalitativně a metodou výzkumu bylo dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval celkem 29 položek, z toho 2 polytomické, 4 s více odpověďmi, 16 s otevřenými odpověďmi a 4 otázky s využitím škály. Dotazník byl předán respondentům v písemné podobě a jeho návratnost tudíž činila 100 %.

5.4 Tvorba hypotéz

Při vytvoření dotazníků jsem stanovil 6 hypotéz:

H₁ – Nejvíce kladný vztah budou mít žáci ke Slovákům.

H₂ – Nejvíce záporný vztah budou mít žáci k Romům.

H₃ – Žáci k etické menšině muslimů nejvíce uvedou slovo „nebezpečný“.

H₄ – Za nejvíce bezkonfliktní žáci označí Němce.

H₅ – Za nejvíce nepřizpůsobivou menšinu žáci uvedou Romy.

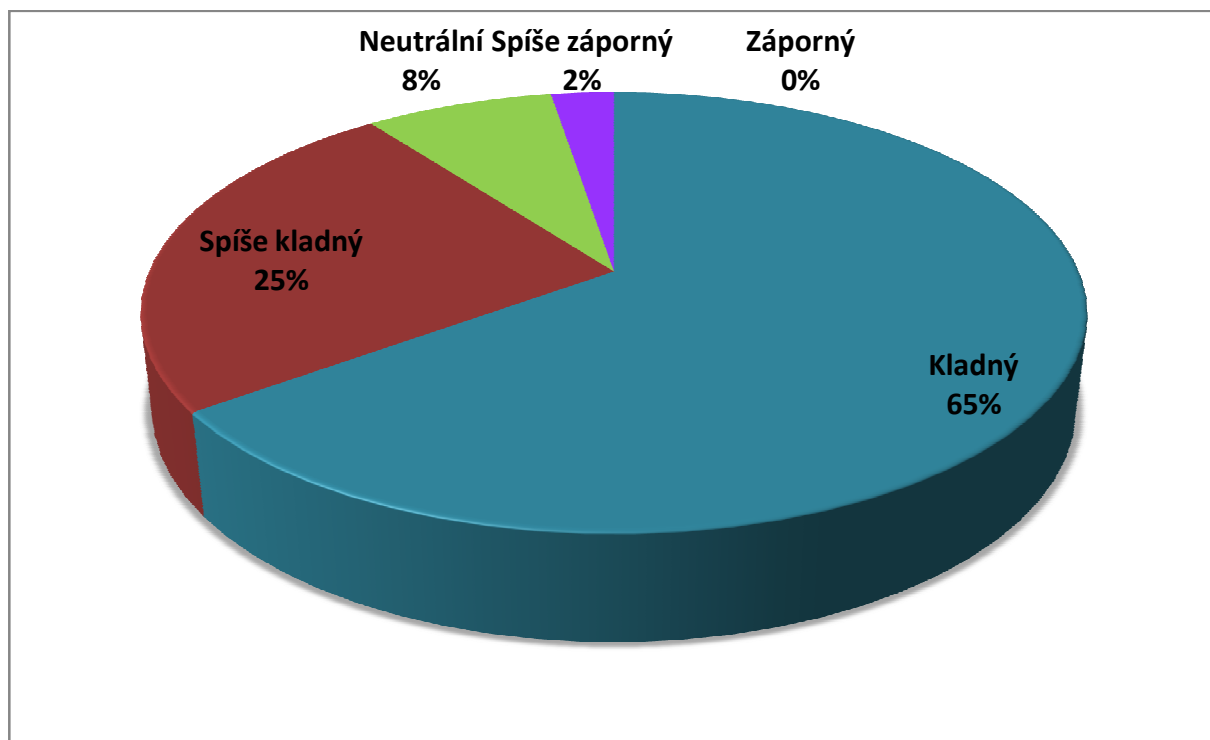
H₆ – Za menšinu s největšími sklony k alkoholismu žáci uvedou Rusy.

Ve výsledcích výzkumné části jsou použity názvy jednotlivých podkapitol výzkumu tak, aby co nejvíce korespondovaly se zadáním otázek dotazníkového šetření. Nestandardní úprava a zkrácení názvů výsledků dotazníkového šetření vzniklo kvůli přehlednosti ve výsledcích. Pro vysvětlení: koncové číslo u podkapitol výsledků (např. 6.1) korespondují s čísly v dotazníku, viz Přílohy. Poslední čísla ve výsledcích (např. 6.1.1) se týkají jednotlivých otázek z dané oblasti, rovněž viz Přílohy.

6 Výsledky výzkumu

6.1 Vztah k národnostním a etnickým menšinám

6.1.1 Slováci

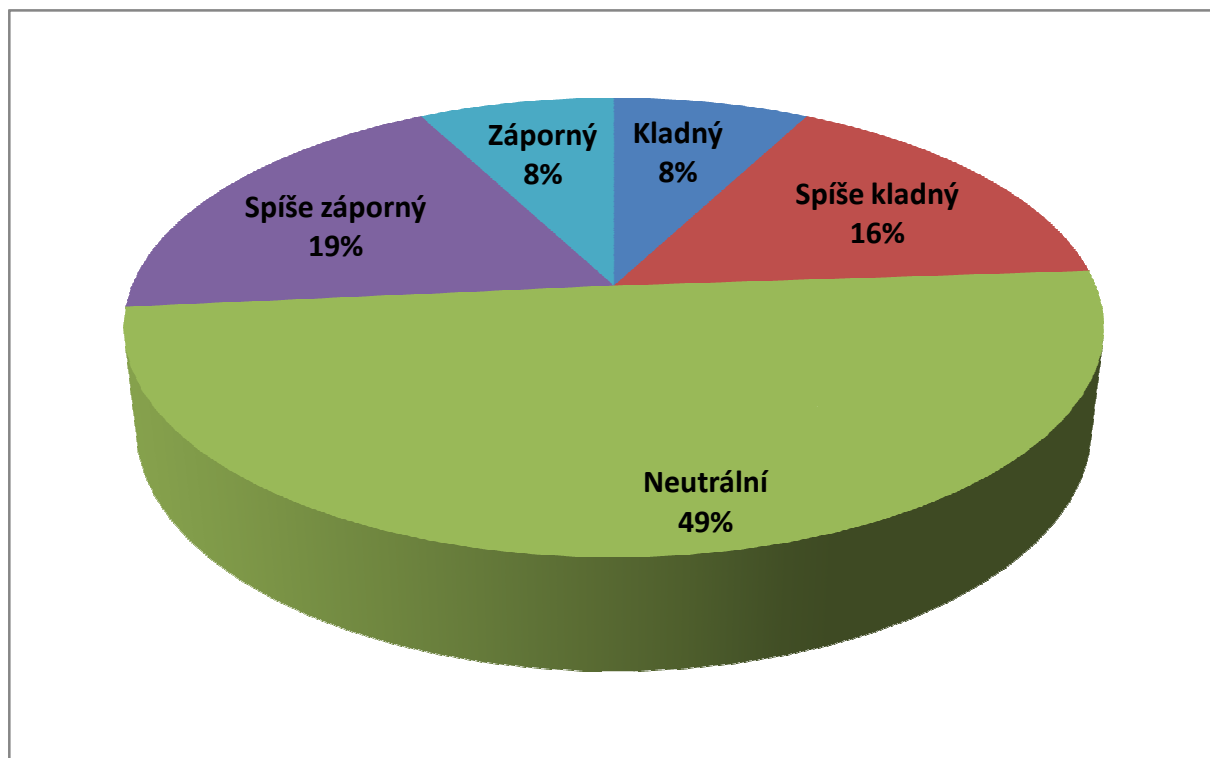
Graf 1: Vztah k národnostní menšině - Slováci

Úvodní graf, vypovídající o vztahu žáků ke Slovákům, se jeví jednoznačně. Celých 65 % dotazovaných vyjádřilo svůj kladný vztah k této národnostní menšině, což činí 76 žáků. Dalších 25 % respondentů má spíše kladný vztah, čemuž odpovídá 29 účastníků dotazníkového šetření. Asi 8 % dotazovaných, tedy 9 žáků, se staví k našim východním sousedům neutrálně. Pouze 2 % žáků má spíše záporný vztah k Slovákům a nikdo neodpověděl ve vztahu k nim záporně.

Když se podíváme na dívky a jejich vztah ke slovenským občanům, zjistíme, že celých 86 % z nich se vyjádřilo jednoznačně kladně. Zbylých 14 % dívek má spíše kladný vztah k této menšině. Neutrální, spíše záporný a záporný vztah se u děvčat nenašel. U chlapců se vyjádřila téměř celá polovina dotazovaných ke kladnému vztahu, přesně 48 %. Dalších 33 %, počtem 22 hoši, vidí svůj vztah ke Slovákům spíše kladně. Neutrální postoj má 14 % hochů. Pouze 5 % chlapců mělo spíše záporný vztah ke Slovákům, což ale vyjadřuje všechny, kteří tento vztah zaujali, tzn. že žádná dívka se takto nevyjádřila.

Hypotéza H_1 (Nejvíce kladný vztah budou mít žáci ke Slovákům.) byla potvrzena, protože Slováci obdrželi ze strany žáků 65 % vztahu kladného a 25 % spíše kladného.

6.1.2 Poláci

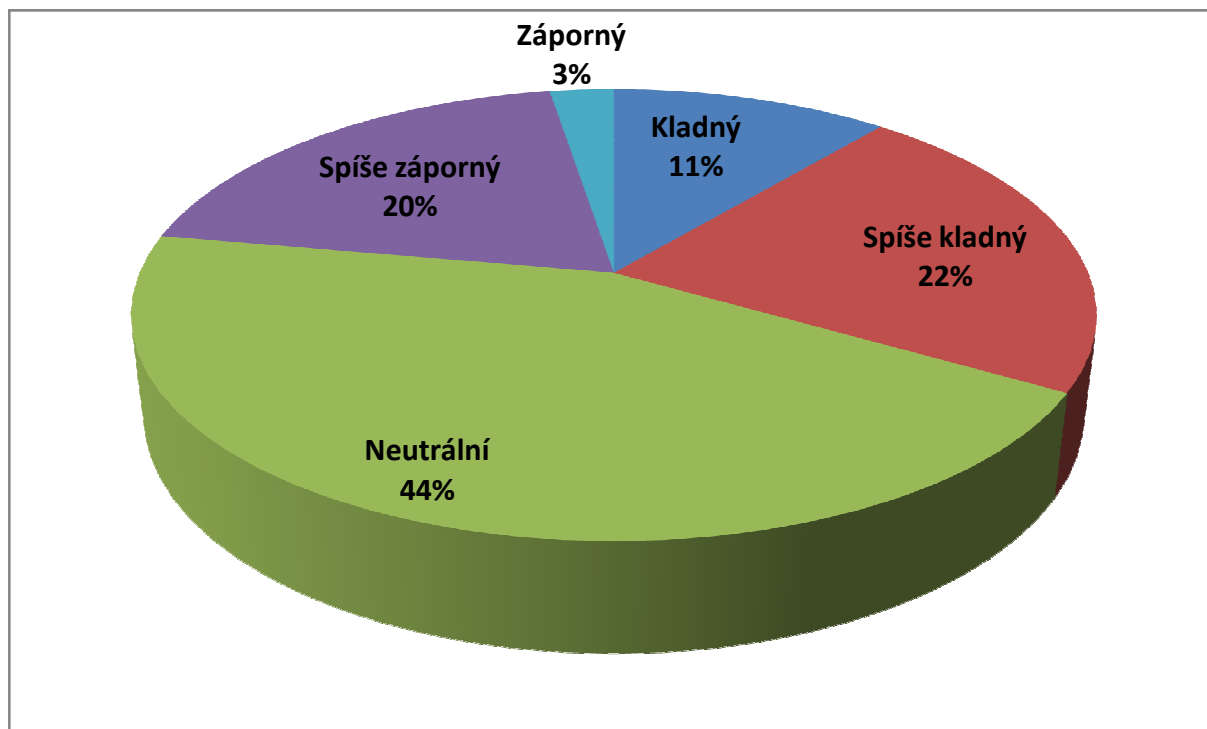

Graf 2: Vztah k národnostní menšině - Poláci

Jak vyplývá z grafu, téměř celá polovina respondentů se vyjádřila k Polákům neutrálně, to činí 58 žáků a tedy 48 % ze všech. Pouze 16 % dotazovaných se vyjádřilo tak, že mají k této národnosti kladný vztah. O celou polovinu méně, tedy 8 % žáků, uvedlo svůj vztah k polským občanům jako spíše kladný. Větší procento zastoupení měla možnost spíše záporného vztahu, kterou označilo 22 dotazovaných. Stejně jako u kladného vztahu tomu bylo i u záporného. I zde se k němu vyjádřilo 9 žáků.

Co se týče vyjádření vztahů chlapců a dívek, opět zde najdeme určité rozdílnosti. Dívky označily neutrální vztah k Polákům z 57 %, kdežto chlapci tak učinili ze 44 %. Výrazně kladnější vztah k této menšině zauímají dívky. Ty označily kladný vztah z 12 %, chlapci byli jen v zastoupení 5 %. Opačný rozdíl je v spíše kladném vztahu, chlapci se zde vyjádřili 14 členy, což je 21 %, dívky zaujaly spíše kladný vztah z 10 %. Nejvíce vyrovnaný stav se ukázal ve spíše záporném vztahu k Polákům, kde o jedno procento měly více dívky, odpovídalo tomu 19 %. Velký rozdíl byl v záporném vztahu, kde dívky označily takto pouze 2 %, kdežto chlapci plnými 12 % dotazovaných.

6.1.3 Němci

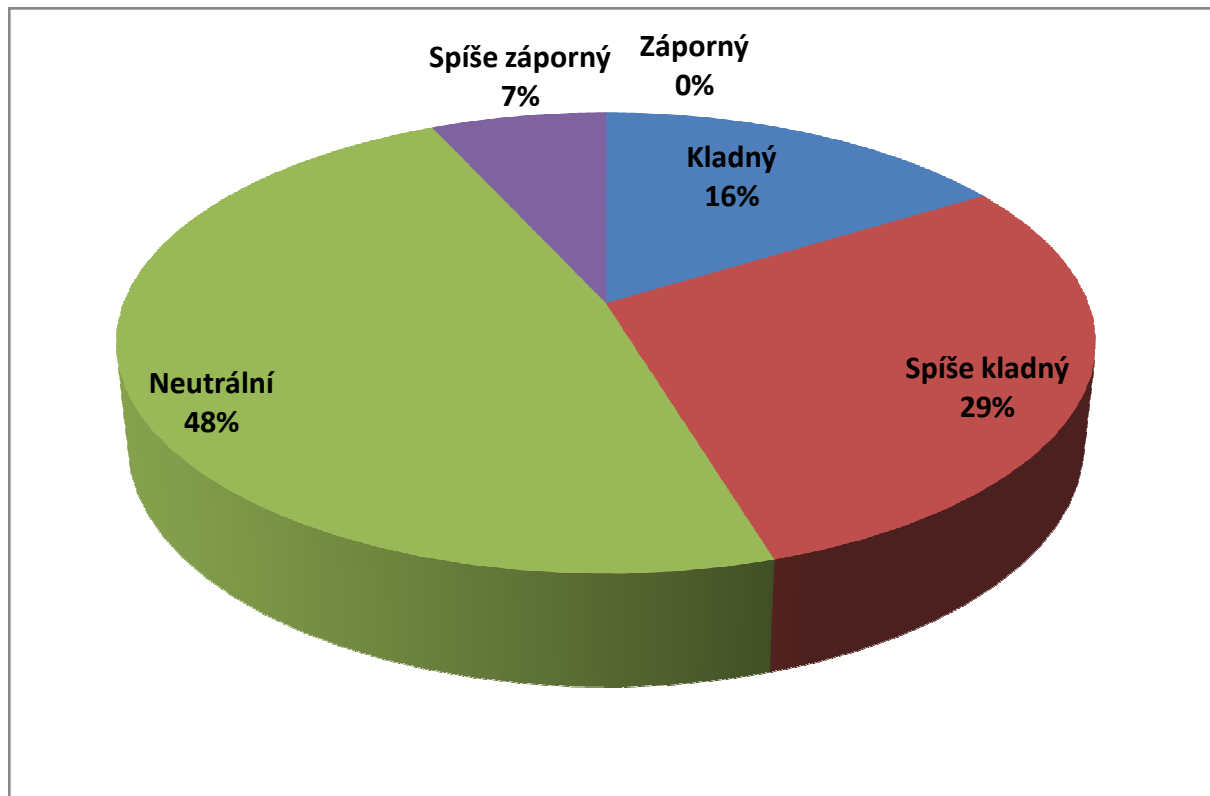

Graf 3: Vztah k národnostní menšině - Němci

Němci získali od žáků celých 11 % kladného ohodnocení, co se týče vztahu k nim. Dvojnásobný počet procent lidí označilo vztah k Němcům za spíše kladný. 52 respondentů vyjádřilo svůj vztah za neutrální, což činí 44 % z celého počtu. Pětina dotazovaných by označila svůj postoj k našim západním sousedům za spíše záporný a pouhé 3 % dotazovaných se vyjádřilo záporně.

Při srovnání vztahu k Němcům chlapců a dívek zde nenalezneme příliš mnoho rozdílných dat. Neutrální vztah se liší o pouhé jedno procento ve prospěch dívek. V klaných hodnotách je tomu stejně, kde dívky mají kladný vztah ze 12 %. Nejmarkantnější rozdíl najdeme u spíše kladného vztahu, chlapci se vyjádřili 26 %, kdežto dívky pouhými 18 %. Spíše záporný vztah vyzněl procentuálně více pro dívky o 3 % a záporný vztah je na tom podobně. Celkově by se dalo tvrdit, že dívky mají k Němcům o něco zápornější vztah než chlapci. Hoši převažují v spíše kladném vztahu oproti dívkám.

6.1.4 Rakušané

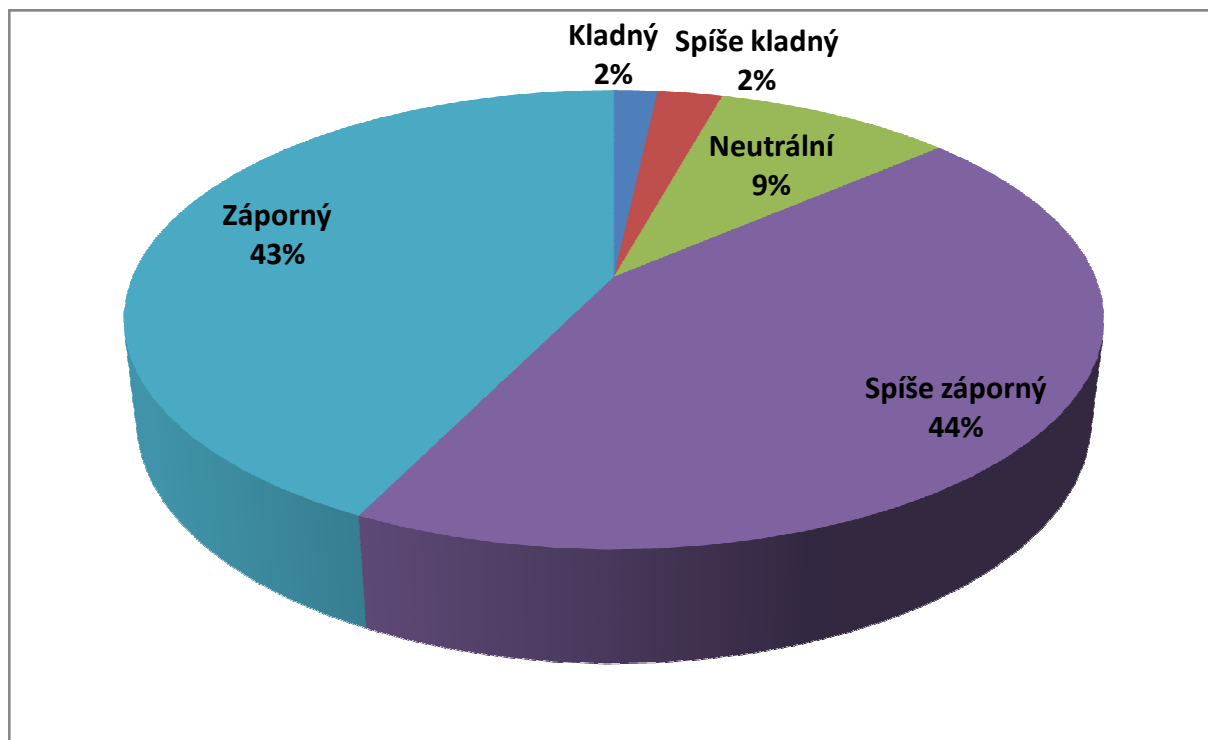

Graf 4: Vztah k národnostní menšině - Rakušané

Vztah k Rakušanům se vyvíjel obdobně, jako tomu bylo u Němců. Zde vzrostl neutrální postoj o 4 % na 48 %. Určitý nárůst zde vidíme i u kladného vztahu, který se u Rakušanů zastavil na 16 %. Asi nejpatrnější rozdíl spatřujeme ve spíše kladném vztahu. Zde se procento vyšplhalo téměř na celou třetinu respondentů, nicméně stav zůstal na 29 %, což je proti Němcům značný nárůst. Pouze 8 respondentů se vyjádřilo spíše záporně ve vztahu k Rakušanům, což dělá 7 %. Potěšující zjištění bylo, když žádný z respondentů neoznačil svůj vztah k rakouským sousedům za záporný.

Při opětovném srovnání chlapců a dívek nás pouze zaujme rozdíl ve vztahu neutrálním. Chlapci se zastavili na 45 %, dívky se v tomto směru přehoupaly o jedno procento pře polovinu dotazovaných. Ve spíše kladném vztahu jsou na tom chlapci i dívky naprosto stejně, pouze kladný vztah vyznívá o 4 % ve prospěch chlapců. Spíše záporný vztah není příliš rozdílný, u chlapců skončil na 8 %, u děvčat o 2 % méně. O záporném vztahu už jsme hovořili, k němu se dívky ani chlapci nepřihlásili.

6.1.5 Romové

Graf 5: Vztah k národnostní menšině - Romové

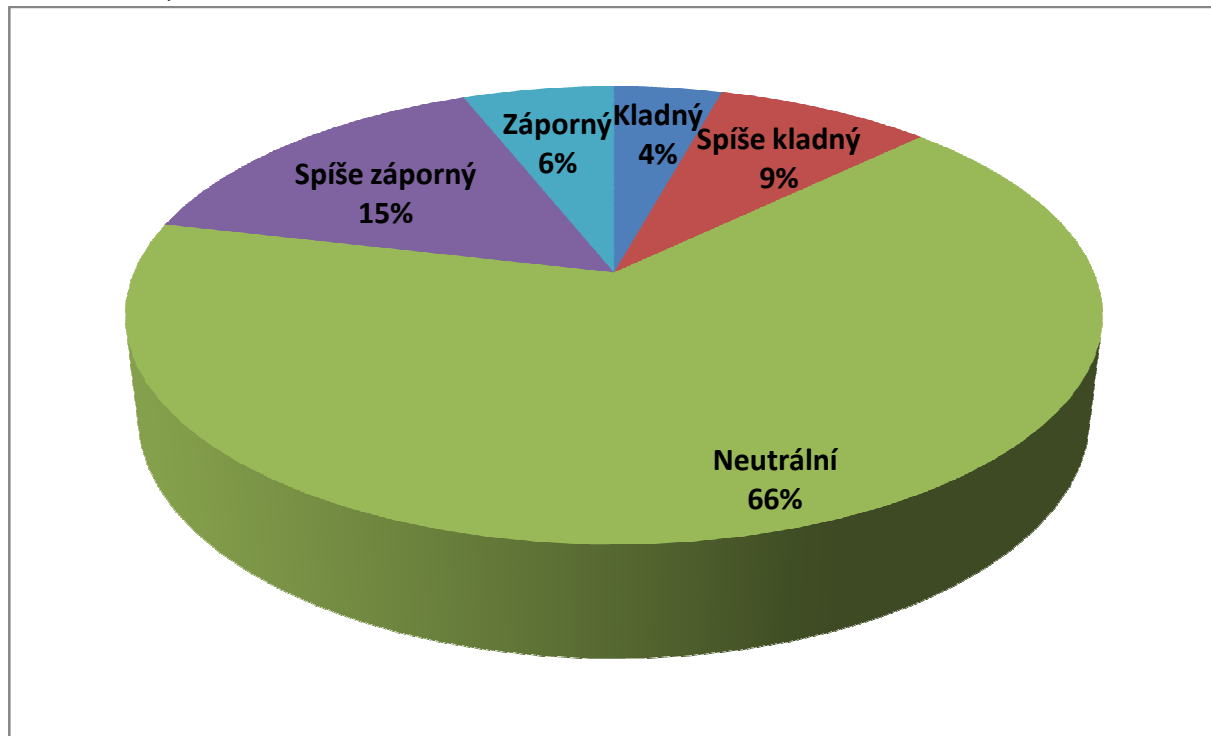
Dle mého názoru se ve statistice vztahu k Romům objevují docela alarmující výsledky. Neutrální postoj této menšině zaujalo pouze 9 % dotazovaných. Po 2 % si připsaly vztahy kladný a spíše kladný. Největší procento zastoupení má spíše záporný vztah s celými 44 % a záporný vztah o jedno procento menší, což nevypovídá nic dobrého. Když obě položky sečteme, dostaneme 87 % dotazovaných, což činí 101 respondentů z celkových 117.

Opět se dostáváme ke srovnání vztahu k Romům chlapců a dívek. Neutrální vztah se zase tak moc neliší, dívky se v tomto případě vyjádřily o 4 % více než chlapci. Nejviditelnější rozdíl je v kladných a spíše kladných postojích, kde dívky se kladně vyjádřily ze 4 % a spíše kladně z 6 %, ovšem chlapci ani jednu variantu kladného postoje neoznačili. O to víc se jejich procenta navýšila v záporných hodnotách. Celá polovina chlapců zaujala zcela záporný vztah k Romům, a k tomu se přidalo 42 % postojů spíše záporných.

Čím si vysvětlovat převážně negativní postoj žáků k Romům? Jedním z faktorů může být zatím žádná pozitivní zkušenost s Romy, nebo jen negativní zkušenosti. Možná problém bude prostšího charakteru, v jejich postoji mohou hrát výraznou roli právě média se stereotypními označeními Romů ve svých sděleních. Posouzení této problematiky necháme na každém zvlášť.

Hypotéza H₂ (Nejvíce záporný vztah budou mít žáci k Romům.) se opět potvrdila, protože žádná národnostní ani etnická menšina nedosáhla tak záporných postojů jako právě Romové.

6.1.6 Ukrajinci

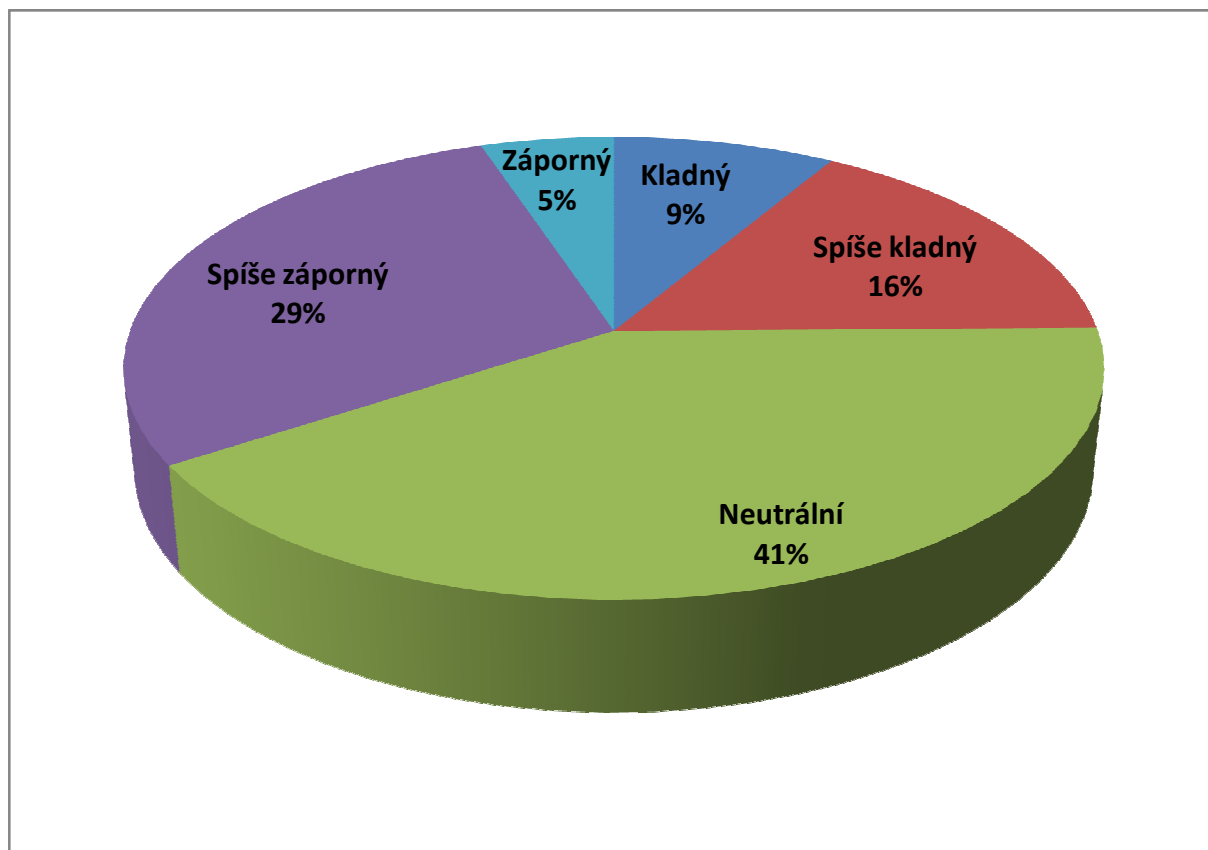

Graf 6: Vztah k národnostní menšině - Ukrajinci

U ukrajinské menšiny jasně zvítězil neutrální vztah, což dokumentují dvě třetiny z celkového počtu respondentů. Ke kladnému postoji se přihlásily 4 % dotazovaných. Spíše kladný vztah k Ukrajincům mělo 9 % žáků. Určité zvýšení procentuálního zastoupení má spíše záporný postoj, který získal 15 %. Záporně se k ukrajinské menšině vyjádřilo 6 % dotazovaných.

Rozdílnost v neutrálním postoji mezi chlapci a dívkami bychom nehledali. Ta se objevuje ve spíše kladném vztahu, kde chlapci mají zastoupení 11 %, kdežto dívky 6 %. Ovšem v čistě kladném postoji se dívky vyjádřily 8 %, chlapci zaostali na pouhé 1 % dotazovaných. Nejdiferencovanější se jeví spíše záporný vztah, který chlapci označili v zastoupení celé pětiny, tedy 20 %, dívky zůstaly na polovině s 10 %. Také v záporném pojetí je určitá odchylka, chlapci mají opět 1 %, ale dívky se vyjádřily celými 12 % respondentek.

6.1.7 Vietnamci

Graf 7: Vztah k národnostní menšině - Vietnamci

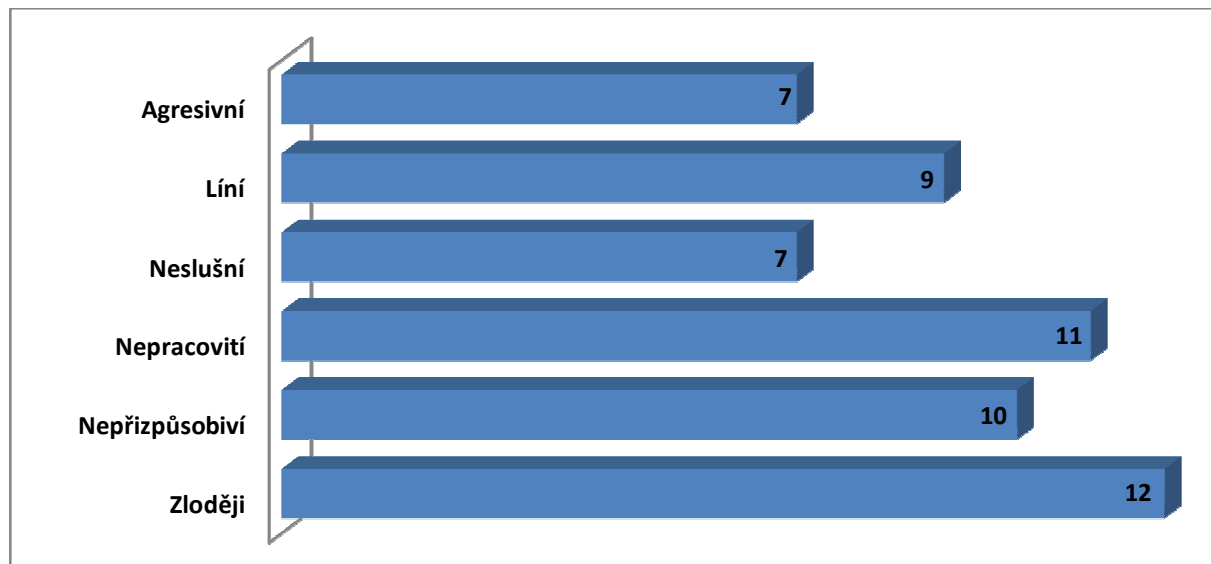
Postoje k Vietnamcům ze strany žáků jsou různorodé, Procentuálně nejvíce však převládá neutrální vztah, což dokumentuje 41 % respondentů. Spíše kladný vztah k nim zaujímá 16 % dotazovaných a bez jednoho procenta celá desetina žáků vidí svůj vztah k Vietnamcům za kladný. Výstražným znamením může být 29 % spíše záporného postoje žáků, čemuž odpovídá 34 dotazovaných. Čistě záporný vztah k této menšině vyjádřilo pouhých 5 % respondentů.

Markantní rozdíl mezi chlapci a dívkami je v neutrálním postoji k Vietnamcům. Zatímco chlapci tuto volbu označili z celé poloviny, dívky se vyjádřily pouze z 29 %. Odlišnosti se příliš nedají hledat v spíše kladném a kladném vztahu, kde hodnoty byly téměř stejné. To samé by se nedalo říci o variantách záporných. Spíše záporný vztah zaznamenalo 21 % chlapců, kdežto dívky tak učinily skoro dvojnásobně, procenty 39. V záporných hodnotách opět velký rozdíl není. Celkově by tak dívky označily svůj vztah k Vietnamcům negativněji než chlapci.

6.2 Charakteristiky národnostních menšin a etnik

Číselné údaje uvedené v grafech, které vždy odpovídají k jednotlivým charakteristikám, znázorňují počty respondentů, kteří zvolili tu danou možnost.

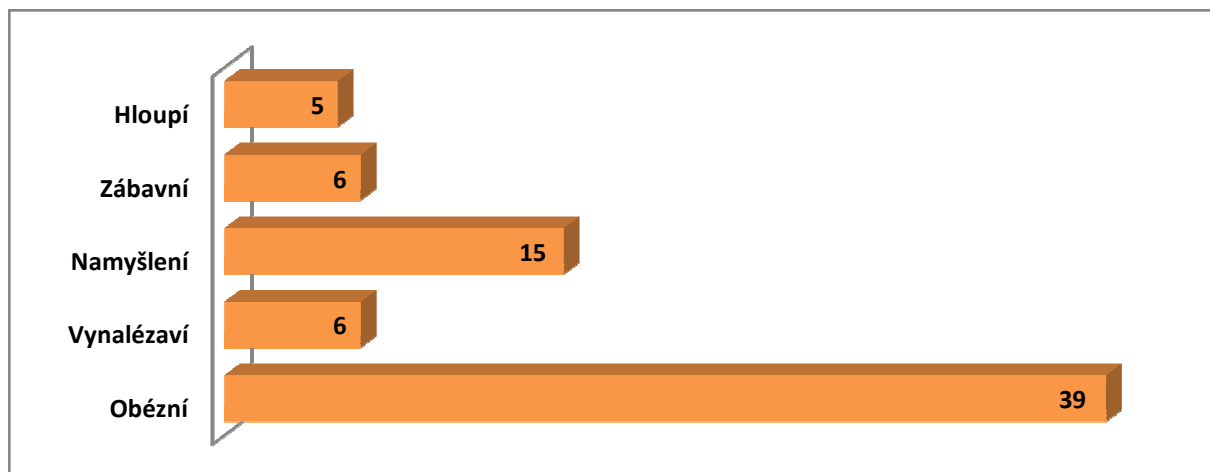
6.2.1 Romové

Graf 8: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Romové

Mezi nejčastější odpovědi, týkající se národnostní menšiny Romů, patřilo označení, že jsou zloději a že kradou. Podobně si na tom stála charakteristika, že jsou Romové nepřizpůsobiví. Dále se na pomyslném stupni vítězů ještě objevují Romové jako nepracovití, nebo že jsou bez práce. Mezi další jejich hodnocení se dá zařadit lenost. Lze také jmenovat agresivitu nebo neslušnost jako další charakteristiku. V neposlední řadě také žáci uváděli, že Romové jsou prostě jiní. Z grafu také lze vyčíst další označení Romů, a tím je problémovost. Nakonec můžeme uvést ještě bezohlednost, nebezpečnost nebo také špína. Zajímavá je jedna charakteristika ze strany jednoho respondenta, který označil Romy jako europoidní, čímž vlastně překonal jakýkoliv předsudek a zařadil Romy správně z antropologického hlediska.

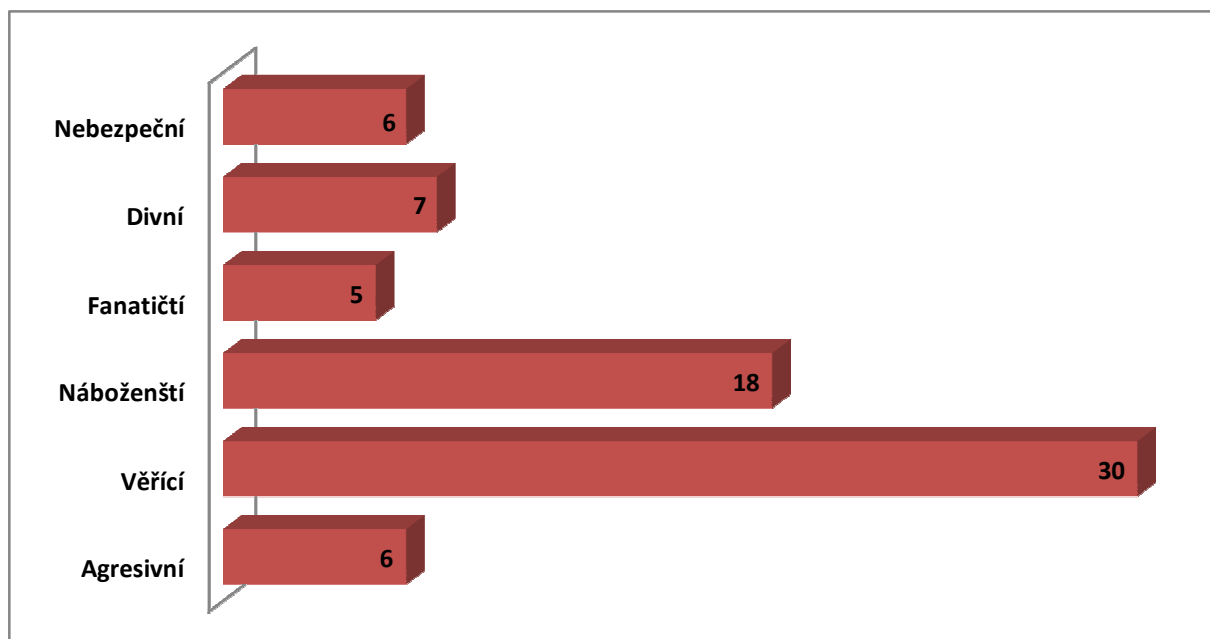
6.2.2 Američané

Graf 9: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Američané

Přes jednu třetinu respondentů označilo Američany za obézní, což se v této statistice nevyrovnalo ničemu. O více jak polovinu zaostává charakteristika, že Američané jsou namyšlení. Se stejnými počty respondentů skončila označení pozitivního charakteru. Byly jimi přívlastky vynalézaví a zábavní. Naopak v negativním slova smyslu se vyjádřilo pět dotazovaných, kteří vidí Američany jako hloupé. Dále by se dalo uvést, že žáci je označili za cílevědomé, pokrokové nebo vyspělé. V grafu také není uvedena méně častá odpověď, že Američané jsou pohodlní a bohatí.

6.2.3 Muslimové

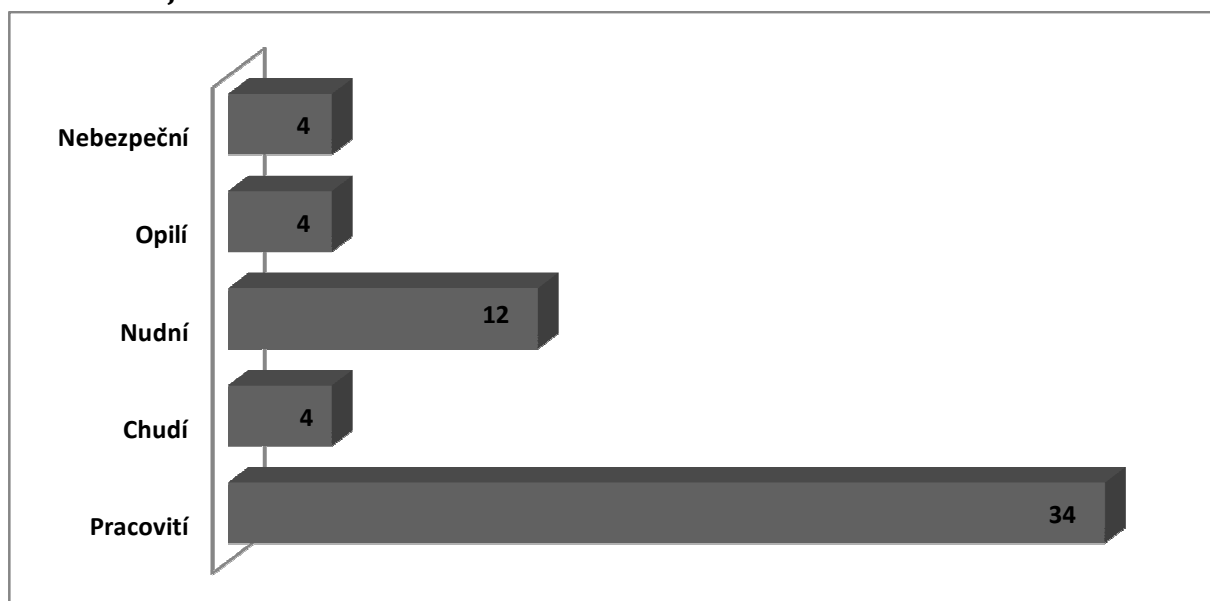

Graf 10: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - muslimové

U muslimů nejvíce respondenti odpovídali, že jsou věřící, a to z necelých 30 % všech dotazovaných. Druhou nejčastější charakteristikou byla ta, že jsou náboženští. Tu označilo 18 respondentů. Jindy by se dala obě tato označení spojit v jedno, ale v rámci výzkumu jsme ponechali obě hodnotící charakteristiky samostatně. Další častou odpovědí byla, že muslimové jsou divní. Na stejné pozici skončila označení agresivní a nebezpeční. Tyto hodnoty u stejných charakteristik se objevovaly obdobně u Romů, což má také určitou vypovídající hodnotu. Zajímavým označením určitě je, že muslimové jsou fanatičtí, což odpovědělo 5 žáků. Uvedeme ještě další odpovědi, mezi které patří zákeřní, nemyslíci a nudní. Za zmínku také stojí označení sebedestruktivní. Překvapením bylo pouhé dvojí zastoupení v charakteristice muslimů jako teroristů.

Hypotéza H₃ (Žáci k etické menšině muslimů nejvíce uvedou slovo „nebezpečný“.) se nepotvrdila, protože nejčastěji žáci uváděli slovo „věřící“.

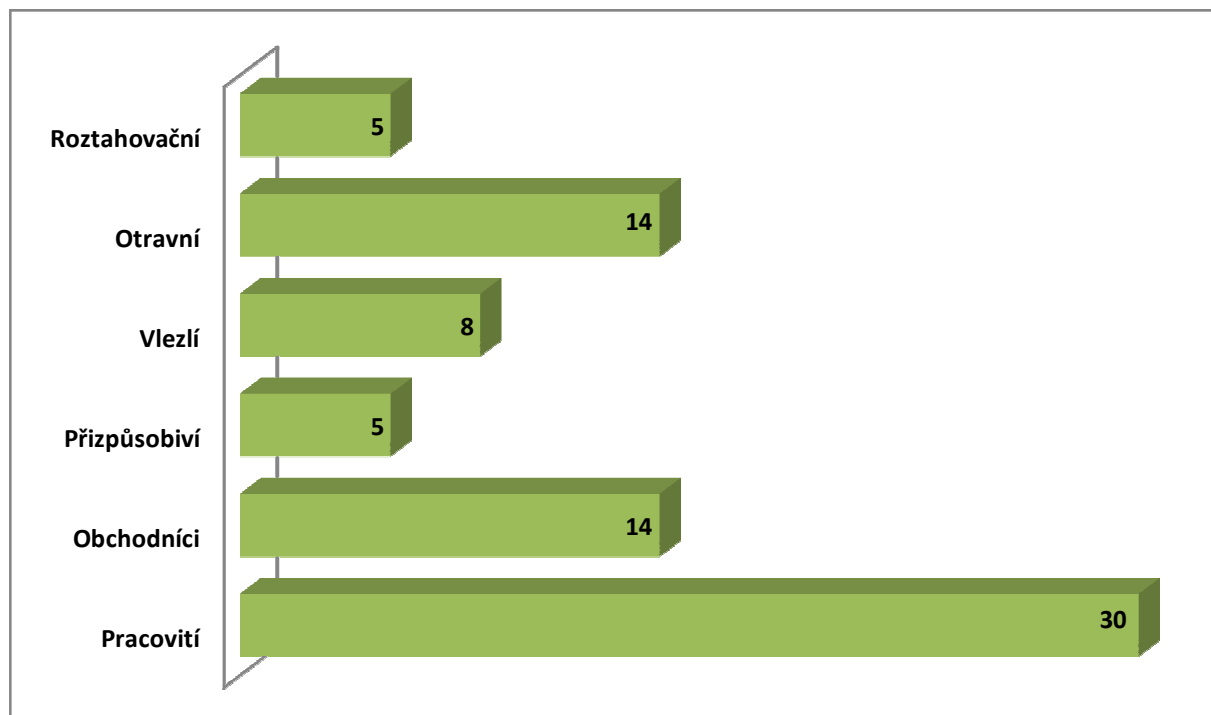
6.2.4 Ukrajinci

Graf 11: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Ukrajinci

Ukrajinská menšina byla u žáků viděna také téměř jednoznačně. Bezkonkurenčně zde ovládla charakteristika, že Ukrajinci jsou pracovití. Toto označení napsalo celých 30 % žáků. Ostatní respondenti vidí Ukrajince jako nudné. Naprosto stejně skočily tři charakteristiky. Byly jimi nebezpeční, opilí a chudí. Jako další můžeme uvést levní, což souvisí zřejmě s prací, která je jim přisuzována. Pro zajímavost ještě uvedeme otravní, přátelští, líní, zastaralí nebo normální. Pouze jedenkrát se v dotazníku objevila odpověď mafie.

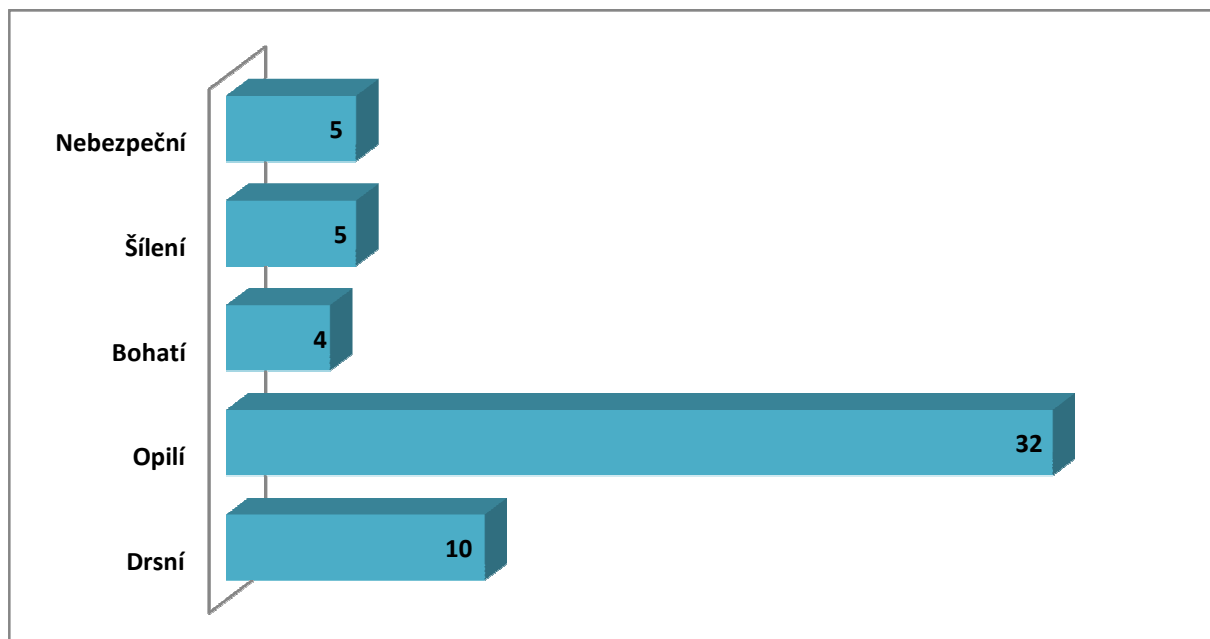
6.2.5 Vietnamci

Graf 12: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Vietnamci

U vietnamské menšiny nalezneme asi nejvíce rozporuplné charakteristiky či označení, co se týče polarity negativního a pozitivního. Nejvíce však dotazovaní odpovídali, že Vietnamci jsou pracovní. Takových respondentů byly tři desítky. Na polovině četnosti zůstala označení obchodníci a otravní, což spolu také může částečně souviset. Opět jsme se rozhodli oddělit označení otravní od vlezlých, která se zde také vyskytovala. Důvodem je mírně odlišný význam obou slov. Žáci také uváděli, že Vietnamci jsou roztahovační. Na stejném postu, co se týče počtu odpovědí, skončilo označení přizpůsobiví. Bohužel jsme v dotazníku zaznamenali poněkud xenofobní označení vietnamské menšiny jako „žluté hlavy“. Zřejmě tomu došlo blízkostí jednotlivých respondentů při vyplňování dotazníku.

6.2.6 Rusové

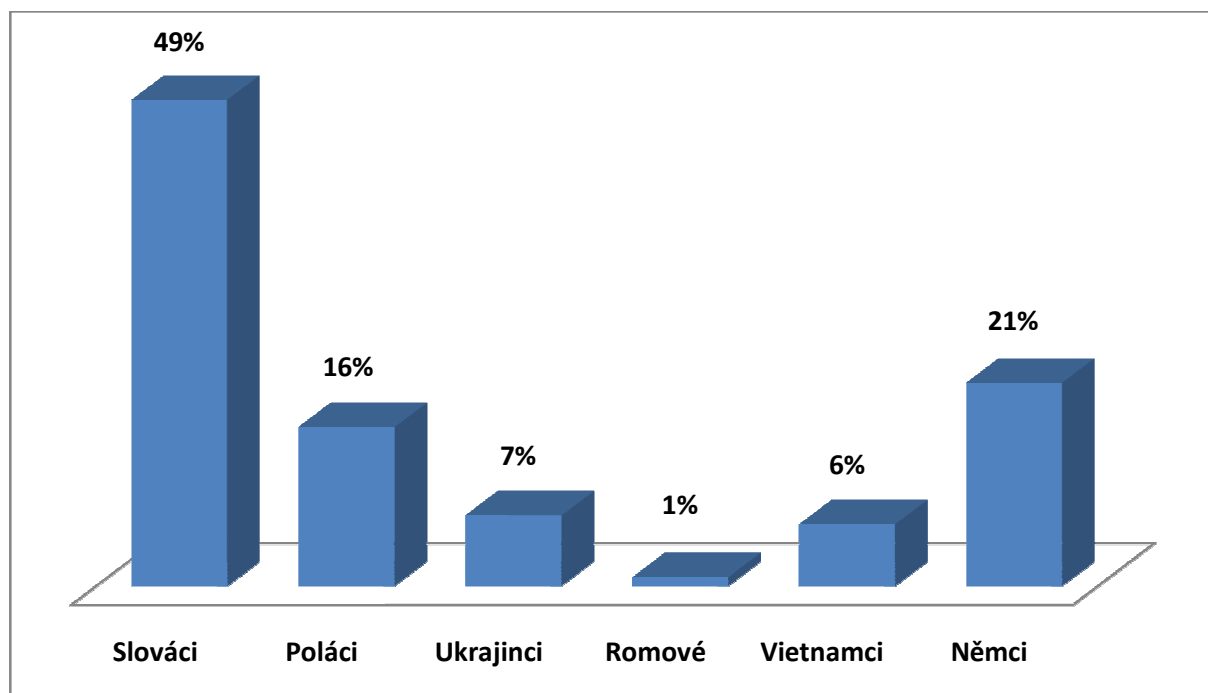

Graf 13: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Rusové

Rusové také měli jednoznačného kandidáta na vítězství, co se týče dané charakteristiky. Tím bylo označení opilí, kterou odpovědělo 32 respondentů, tedy necelých 30 % z celé části. Druhým nejčastějším přívlastkem bylo, že Rusové jsou drsní. S malým odstupem skončila označení šílení a nebezpeční. Z grafu také ještě lze vyčíst charakteristiku bohatí. Zajímavé odpovědi se ještě v dotazníku objevily. Patří mezi ně nepřátelští, šílení nebo také mrazuvzdorní a otužilí. Nečekaně zde objevovala mafie, a to pouze dvakrát. Úsměvně působily odpovědi typu Putin nebo Lenin.

6.3 Tvrzení o národnostních a etnických menšinách

6.3.1 Sousedé

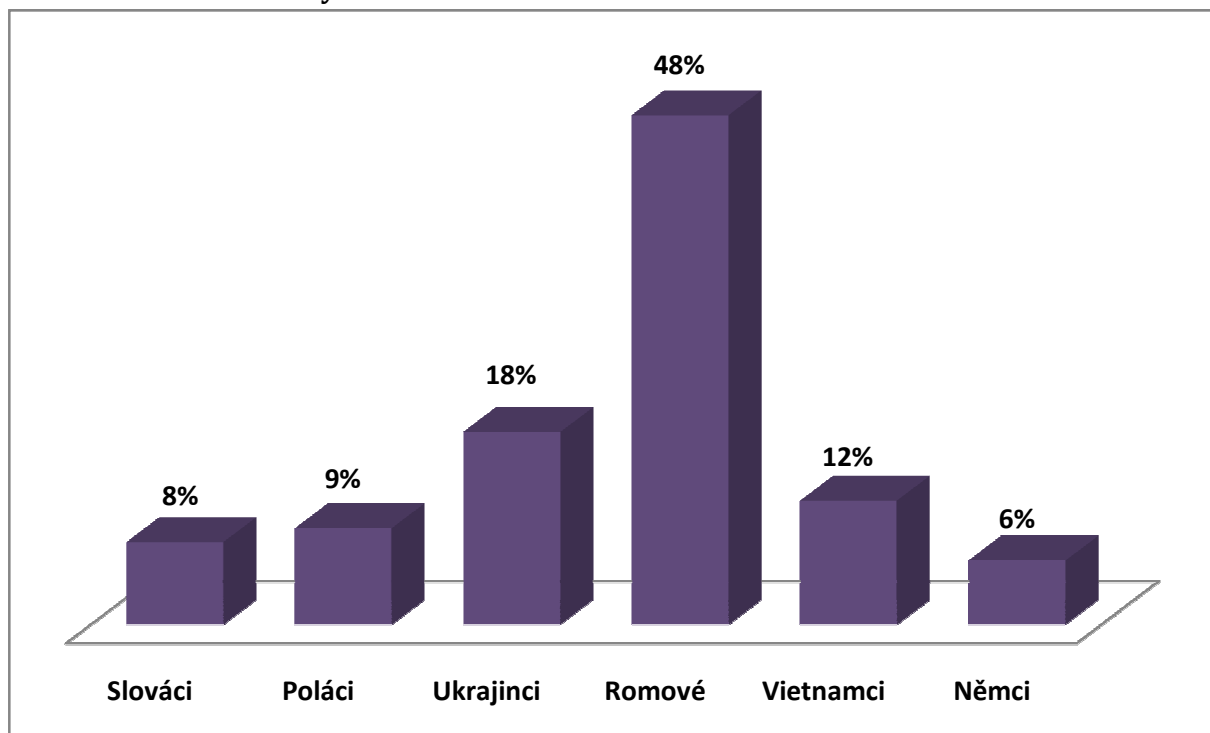

Graf 14: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - sousedé

Na otázku, zda-li by žákům nevadili sousedé příslušníci národnostních menšin či etnik, žáci odpovídali následovně. Necelá polovina dotazovaných se vyjádřila tak, že Slováci by jim jako sousedé nevadili. Přes jednu pětinu dotazovaných vyjádřilo jako své možné sousedy Němce. Pod nimi skončili Poláci s 16 % hlasů. Podobně na tom byli Ukrajinci a Vietnamci, kteří získali 7 % respektive 6 % hlasů. Jako své sousedy by žáci nejméně chtěli Romy, těm bylo přisouzeno pouhé 1 %.

Srovnání chlapců a dívek v této statistice dopadlo velmi podobně, ovšem nějaké rozdíly bychom zde našli. Chlapcům by Slováci jako sousedé nevadili o 4 % více než dívkám. Dívkám zase Poláci nevadí jako sousedé o 5 % více než chlapcům. U Ukrajinců a Vietnamců jsou data podobná. Pouze dvěma dívkám by nevadili jako sousedé Romové, chlapci pro Romy nehlasovali. Největší rozdíl je u Němců. Chlapcům by nevadili němečtí sousedé z 25 %, dívkám z 16 %.

6.3.2 Pachatelé trestných činů

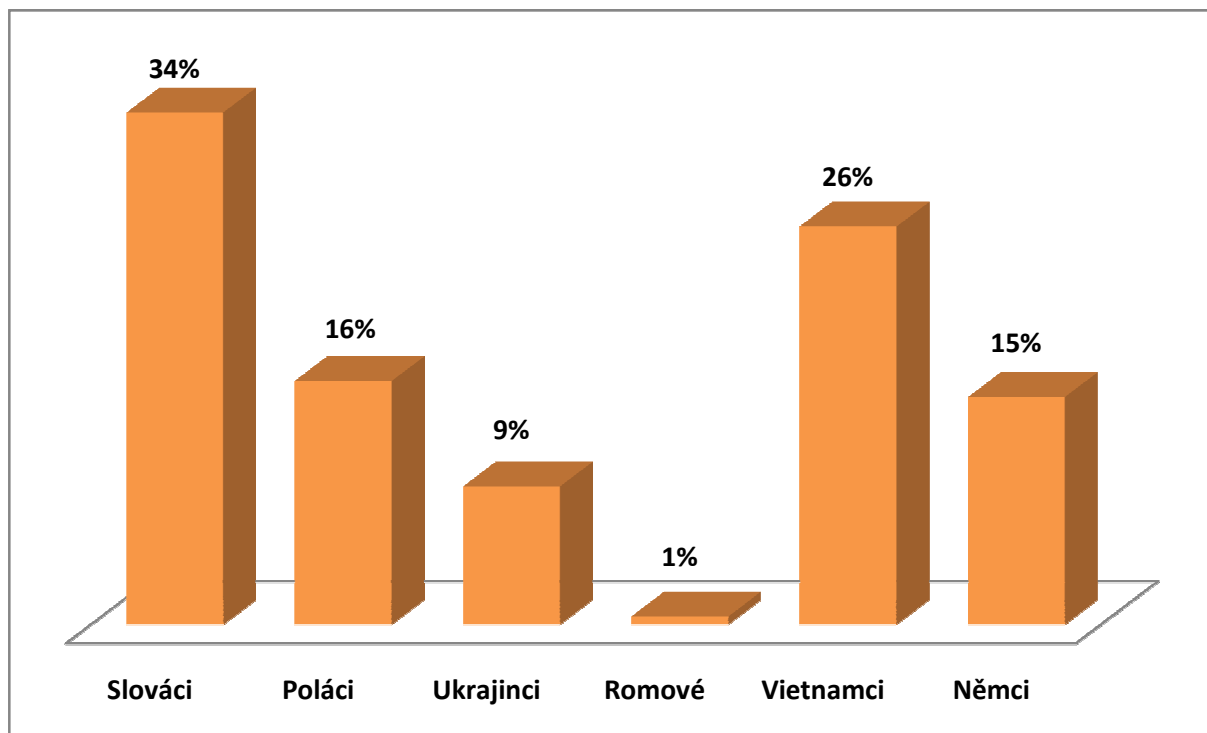

Graf 15: Tvzení o národnostních a etnických menšinách - pachatelé trestných činů

Za největší pachatele trestných činů žáci ve výzkumu uváděli Romy, a to z 48 %. Na pomyslném druhém místě se umístili Ukrajinci, kteří získali 18 % hlasů. Dále pak žáci označili jako pachatele trestných činů Vietnamce. Významně níže v této statistice figurují Poláci, Slováci a Němci, kteří zůstali pod 10 %.

Vyloženě markantní rozdíly v názorech chlapců a dívek na pachatele trestných činů mezi příslušníky národnostních a etnických menšin zde nenajdeme. Slováci, Ukrajinci a Němci získali téměř stejně procent hlasů. Mírný rozdíl nalezneme u Poláků, kde je dívkami vidí jako pachatele trestných činů z 6 %, kdežto chlapci je označili dvojnásobným počtem procent. Podle názoru dívek jsou Vietnamci pachatelé z 15 %. Chlapci se tak vyjádřili pouze s 9 % z celkového počtu mužského osazenstva.

6.3.3 Bezkonfliktní

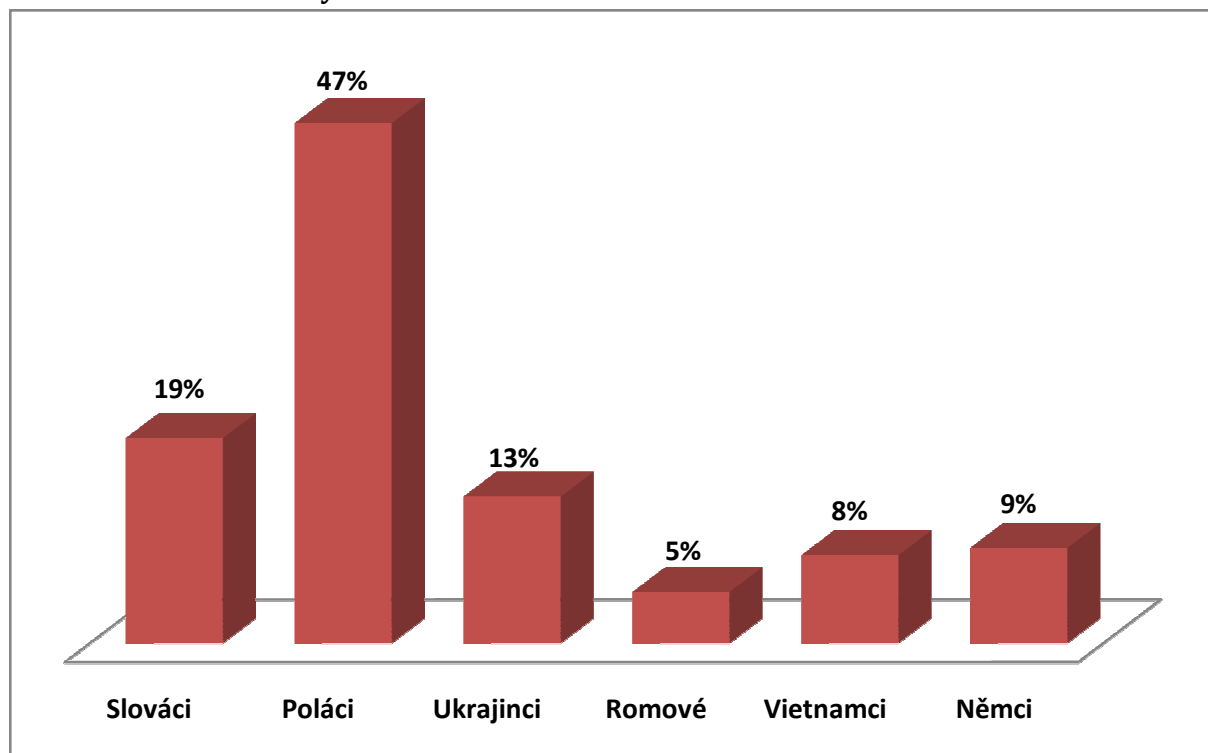
Graf 16: Tvzení o národnostních a etnických menšinách - bezkonfliktní

Charakteristika bezkonfliktnosti podle žáků nejvíce sedí na Slováky, kteří byli takto označeni více jak třetinou respondentů. Jako druzí skončili Vietnamci, kteří obdrželi 26 %. Poláky a Němce žáci označovali podobným způsobem, a tak je rozdíl v četnosti názorů na jejich bezkonfliktnost pouhé 1 %. Mezi nejméně bezkonfliktní národnostní menšiny patří, podle dotazovaných, Ukrajinci s 9 %. Na úplném chvostu se umístili Romové, kterým v nekonfliktním jednání věří jen 1 % respondentů.

Nejmenší odchylky mezi chlapci a dívkami se objevují u Ukrajinců a Romů, pokud jde o bezkonfliktnost. Okolo 4 % rozdílu nalezneme u národnostních menšin Poláků a Vietnamců, ale u mužů jsou Vietnamci bezkonfliktní z téměř 30 % celkového zastoupení. Dívky vidí nekonfliktní Němce z 10 %, kdežto chlapci tak hlasovali o 9 % více. Největší rozdíl na pohled bezkonfliktní národnostní či etnické menšiny se vyskytuje u Slováků. Chlapci určili Slovákům 29 % svých hlasů, dívky dosahovaly v této statistice téměř 40 %.

Hypotéza H₄ (Za nejvíce bezkonfliktní žáci označí Němce.) se nepotvrdila, protože Němce v této statistice předčili Slováci i Vietnamci.

6.3.4 Silně nábožensky věřící

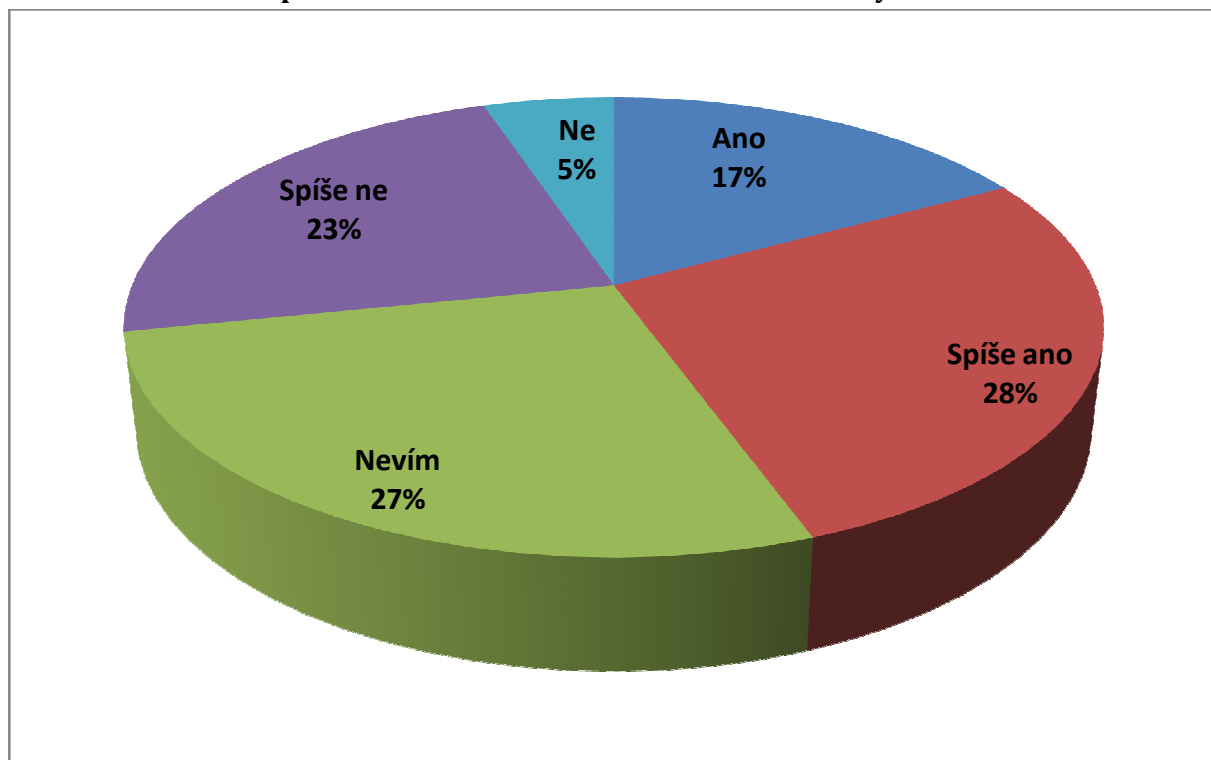
Graf 17: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - silně nábožensky věřící

A konečně se dostáváme k silné náboženské víře. V celkovém součtu chlapců i dívek se jako nejméně nábožensky věřící zdají Romové, kteří tak byli označeni se ziskem pouhých 5 %. O mnoho lépe na tom nebyli Vietnamci a Němci, kteří zůstali pod 10% hranicí. Nad tu se mírně dostali Ukrajinci, kterých se týkalo 13 % hlasujících. Necelá pětina dotazovaných vidí jako silně nábožensky věřící naše východní sousedy ze Slovenska. Na plné čáře toto dotazování ovládli Poláci, kteří se téměř dostali přes padesátiprocentní hranici hlasů. Nicméně jejich označení skočilo na 47 %.

Ve srovnání dotazníků chlapců a dívek začneme u nejnižšího procentuálního zastoupení. U dívek získali Romové 9 % hlasů, zatímco z chlapců se k Romům nevyjádřil vůbec nikdo. Vietnamci získali u chlapců 5% označení, u dívek bychom hledali dvojnásobné číslo. Naopak tomu bylo u Němců s téměř podobnými procentuálními hodnotami, ale obráceně. Chlapci přiřadili Ukrajincům 8 % hlasů, dívky je vidí v náboženské víře o celých 10 % více než chlapci. Slováci obsadili u chlapců druhé místo s 21 %. Dívky to stejně nevyhodnotily a daly Slovákům 16 %. Úplně největší rozdíl je u vítězných Poláků. Dívky se shodly na silné náboženské víře Poláků v 36 %. Drtivé vítězství u chlapců bylo potvrzeno celými 59 %. I přes tento obrovský rozdíl mezi oběma pohlavími obsadili Poláci v této statistice přední pozici.

6.4 Partnerství a zaměstnání

6.4.1 Partnerství s příslušníkem národnostní či etnické menšiny

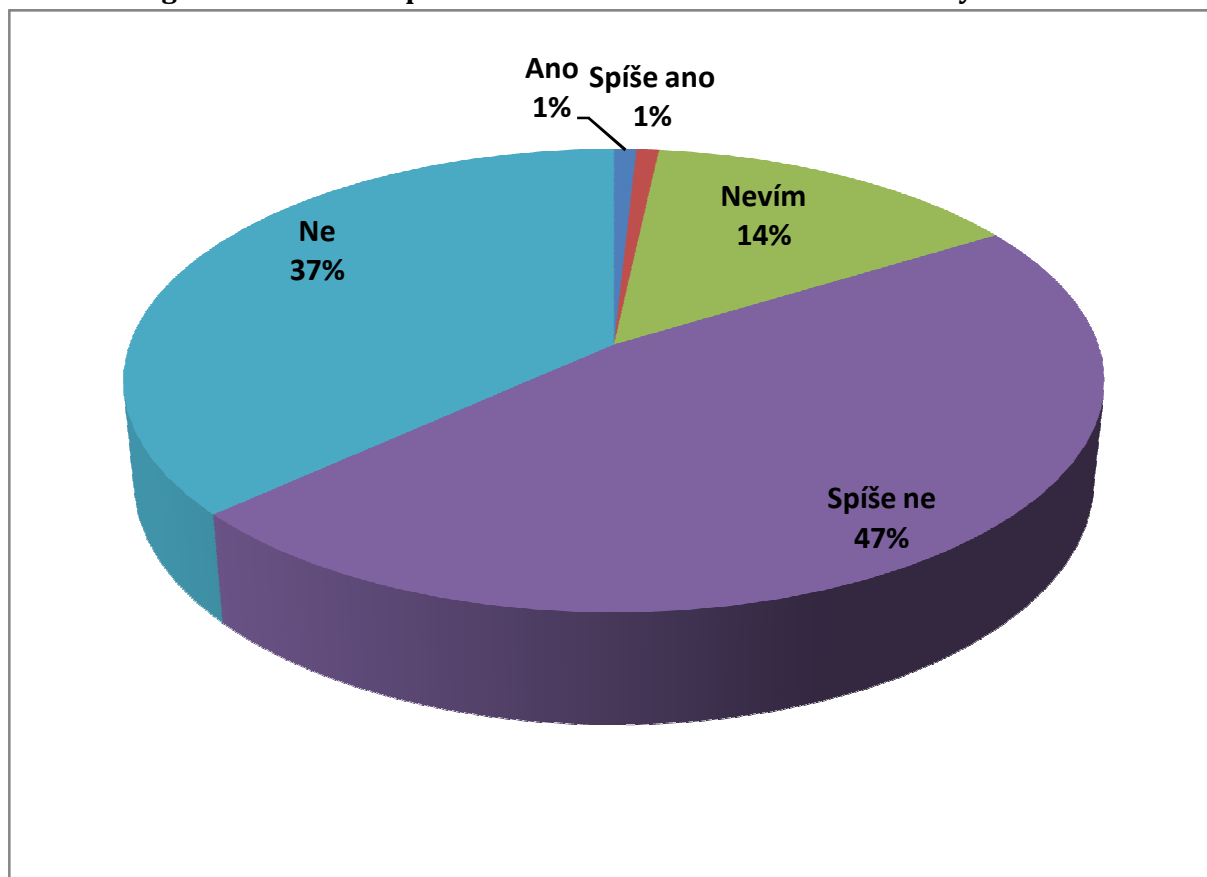

Graf 18: Partnerství

Na otázku, zda-li by mohl být jejich partner/ka příslušníkem národnostních menšin či etnik, žáci odpovídali následovně. Z grafu lze rozpoznat, že některé možnosti odpovědí jsou zastoupeny celkem vyrovnaně. Odpověď „ano“ pro potenciálního partnera/ku vyznačilo 17 % dotazovaných. „Spíše ano“ odpovědělo 28 % respondentů. Na pochybách bylo skoro stejné procento dotazovaných. S odpovědí „spíše ne“ se ztotožnilo 23 % žáků. Jasná možnost „ne“ padla pouze v 5 % případů.

Při opětovném srovnání chlapců a dívek zjistíme, že s odpovědí „ano“ na tom jsou obě kategorie obdobně. S možností „spíše ano“ se více ztotožnily dívky, které tak učinily v 31 %, chlapci zde zaostali o 7 %. Naprosto totožně tomu bylo u odpovědi „nevím“. Ovšem možnost „spíše ne“ více vyhovovala chlapcům, a to 29 % dotazovaných, dívky takto hlasovaly jen v 16 %. S odpovědí „ne“ se chlapci i dívky shodli téměř stejně.

6.4.2 Kolega v zaměstnání – příslušník národnostní či etnické menšiny

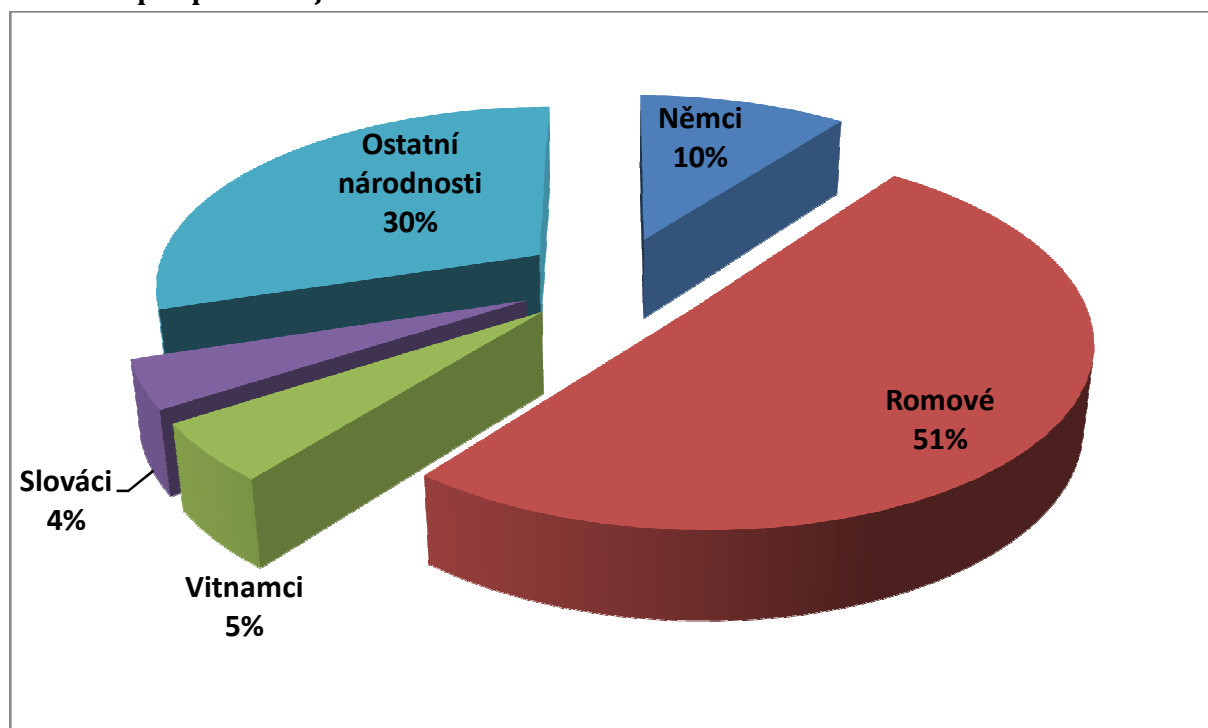
Graf 19: Zaměstnání

Pokud jde vztah žáků k příslušníkům národnostních menšin či etnik jako jejich eventuálních kolegů v zaměstnání, nedopadlo toto dotazování tak vyrovnaně, jako tomu bylo v předchozím případě. Pouze po jednom procentu si připsaly odpovědi „ano“ a „spíše ano“, tedy celkově dvěma procentům by menšinový kolega v práci vadil. Další malá část, konkrétně 14 % dotazovaných, označila svou odpověď „nevím“. V drtivé většině případů zvítězila možnost „spíše ne“ se ziskem 47 % hlasů. Zbýlých 37% respondentů uvážilo svou odpověď za „ne“, pokud jde o to, jestli jim kolega v zaměstnání, konkrétně příslušník národnostních a etnických menšin, vadil.

Různost odpovědí se naskýkala ve srovnání chlapců a dívek. Odpověď „ano“ nebo „spíše ano“ byla sice u obou pohlaví téměř nulová, další možnosti se lišily. Rozdíl 2 % nalezneme u možnosti „nevím“ ve prospěch dívek. Diametrálně různé zastoupení se objevilo u možnosti „spíše ne“, kde dívky značily tuto odpověď z 37 %, na druhé straně mělo 55 % chlapců označenou tuto možnost. Čistou odpověď „ne“ vyhledalo 30 % chlapců a dokonce 45 % dívek.

6.5 Přirovnání

6.5.1 Nepřizpůsobiví jako

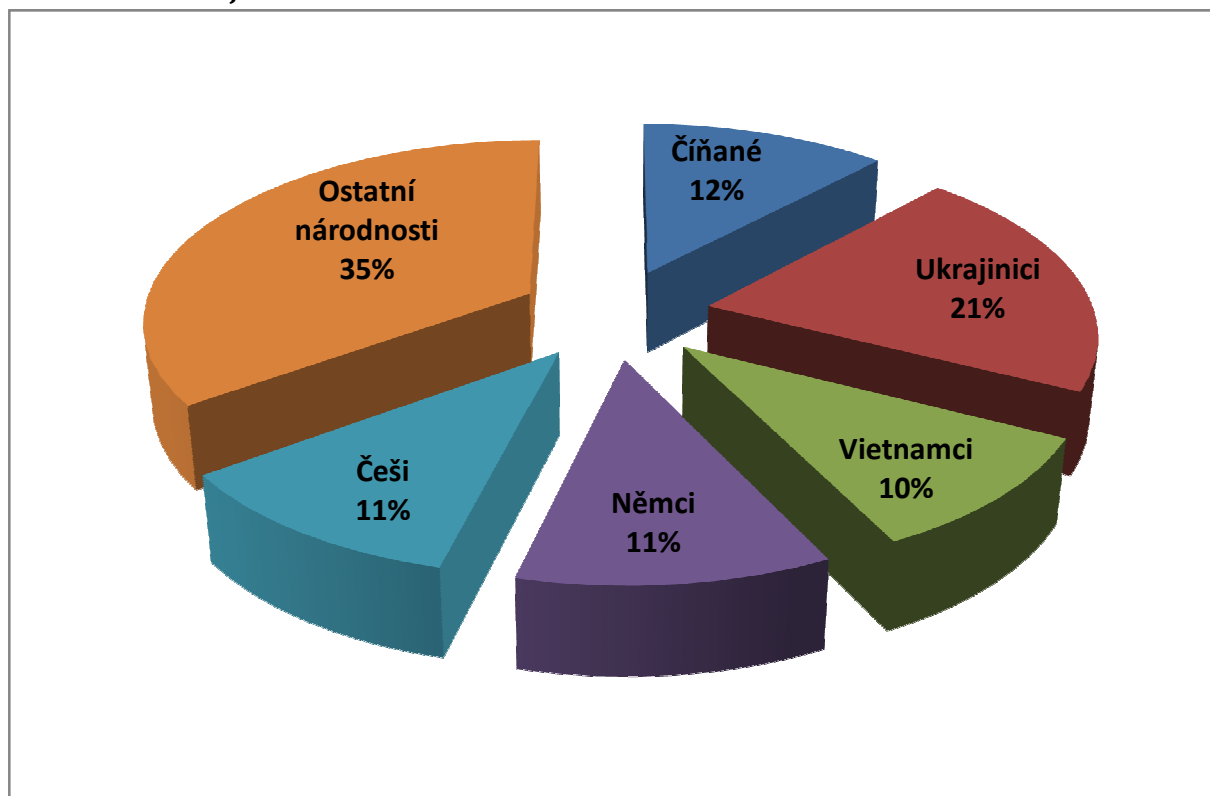
Graf 20: Přirovnání - nepřizpůsobiví jako

Do grafického znázornění s nejmenším procentuálním zastoupením se nám vešli Slováci, kteří ze 4 % osazenstva působí jako nepřizpůsobiví. O jedno procento více v této kategorii získali Vietnamci. Celá desetina respondentů označila jako nepřizpůsobivé naše západní sousedy z Německa. Úplně suverénně zde zvítězili Romové, které napsala nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 59 žáků z celkových 117. Mezi 30 % ostatních národností žáci zahrnuli také Poláky, Rusy, muslimy, ale také domácí Čechy se čtyřmi hlasy.

Mezi chlapci rovněž dominoval názor, že nejvíce nepřizpůsobiví jsou právě Romové. Učinili tak z 58 % z celkové chlapeckého osazenstva. Dívky Romy označily ze 46 %. O to více hlasů daly Němcům, kde z děvčat tak učinilo 13 %, za to chlapci pouhých 7 %. Téměř výhradě chlapci viděli jako nepřizpůsobivé Čechy. Dívky si tuto převahu vynahradily u Vietnamců. Slováci byli, co se týče hlasů obou pohlaví, na tom rovnoměrně.

Hypotéza H_5 (Za nejvíce nepřizpůsobivou menšinu žáci uvedou Romy.) se potvrdila, protože Romové jako nepřizpůsobiví byli označeni z více jak poloviny.

6.5.2 Pracovití jako

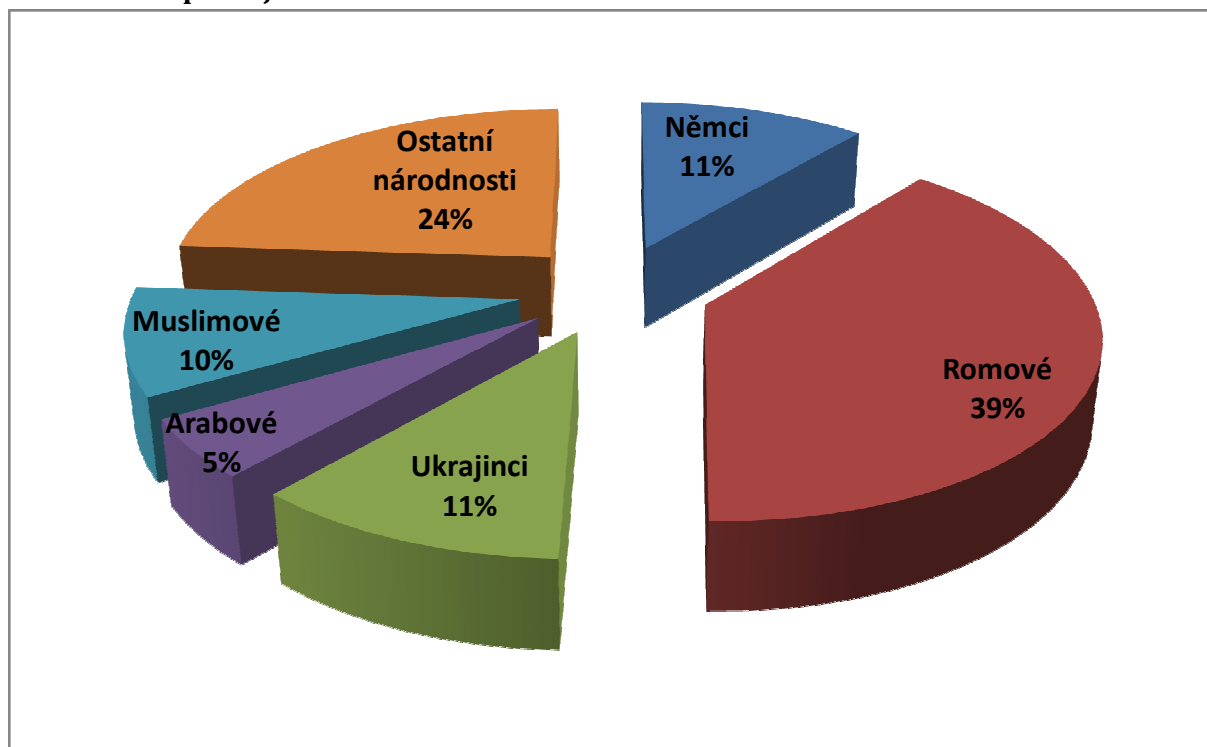
Graf 21: Přirovnání - pracovití jako

Pokud jde o přirovnání pracovitý jako, ve výsledcích dotazníkového šetření nalezneme v celku vyrovnané statistiky. Za málo pracovité žáci považují Vietnamce, kteří získali 10 % hlasů, i když i to není málo. S 11 % jsou na tom shodně Češi a Němci. O jedno místo nad nimi skončili Číňané s celkovým počtem 14 hlasů. Značně lépe na tom jsou Ukrajinci, které volila více jak pětina respondentů, tedy 21 %, a tak v této kategorii obsadili první místo. V zastoupení ostatních národností nalezneme Rakušany s 5 hlasy, dále jsou zde reprezentanti z Asie jako Japonci a Korejci. V malém procentu zde figurují Rusové.

Mezi dívkami se rovněž nejlépe umístili Ukrajinci s 23 %, chlapci zaostali u této národnosti o 2 %. U Číňanů a Němců se statistiky příliš nelišily, ve srovnání obou pohlaví. U dívek si spíše než u chlapců vedli Češi, u Vietnamců tomu byl opačně. Drobnou poznámkou zůstává, že Rakušany převážně volili chlapci a pouze jedna dívka.

Celkově lze vysledovat, že respondenti se uchylovali spíše do východoasijské části světa, kde takto napsali celkem 4 národnosti. Přesto tuto kategorii ovládli Ukrajinci.

6.5.3 Nebezpeční jako

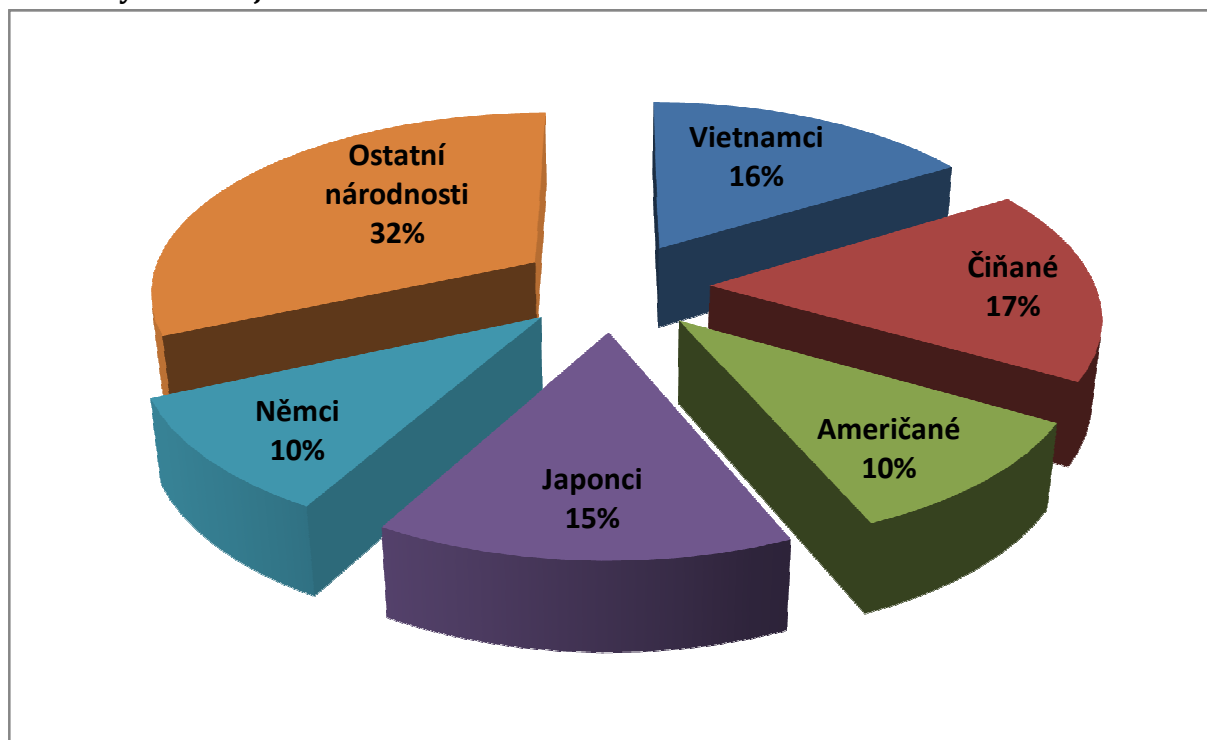

Graf 22: Přirovnání - nebezpeční jako

Ve statistice nebezpečnosti se nám odpovědi také rozdrobily mezi vícero národností či etnických menšin. Začneme u Arabů, kteří získali 5 % hlasů. Hned nad nimi se umístili muslimové s dvojnásobným počtem procent. Zde se nabízí otázka, zda nesloučit obě uvedené odpovědi v jednu. Rozhodnutí, nechat je oddělené, se učinilo kvůli vyšší četnosti odpovědi obou možností. S 11 % dopadli Ukrajinci, kteří se o stejné umístění dělí s Němci. Absolutně nejvíce hlasů, pokud jde o přirovnání nebezpeční jako, získali Romové. Takto je volilo bez jednoho procenta téměř 40 % respondentů. Za ostatní národnosti se schovali Pákistánci, Íránci, Iráčané, Turci, ale také Američané. Zajímavou odpovědí zde bylo, že nebezpeční jsou všichni.

Srovnání chlapců a dívek nám ukazuje opět drobné odchylky. Dívky vidí jako více nebezpečně muslimy o 3 % před chlapci. Ukrajinci a Němci na tom zůstali u obou pohlaví rovnocenně. To samé se nedá říci o Romech, které vícekrát označili chlapci. Učinili tak ve 43 % případů.

6.5.4 Vynalézaví jako

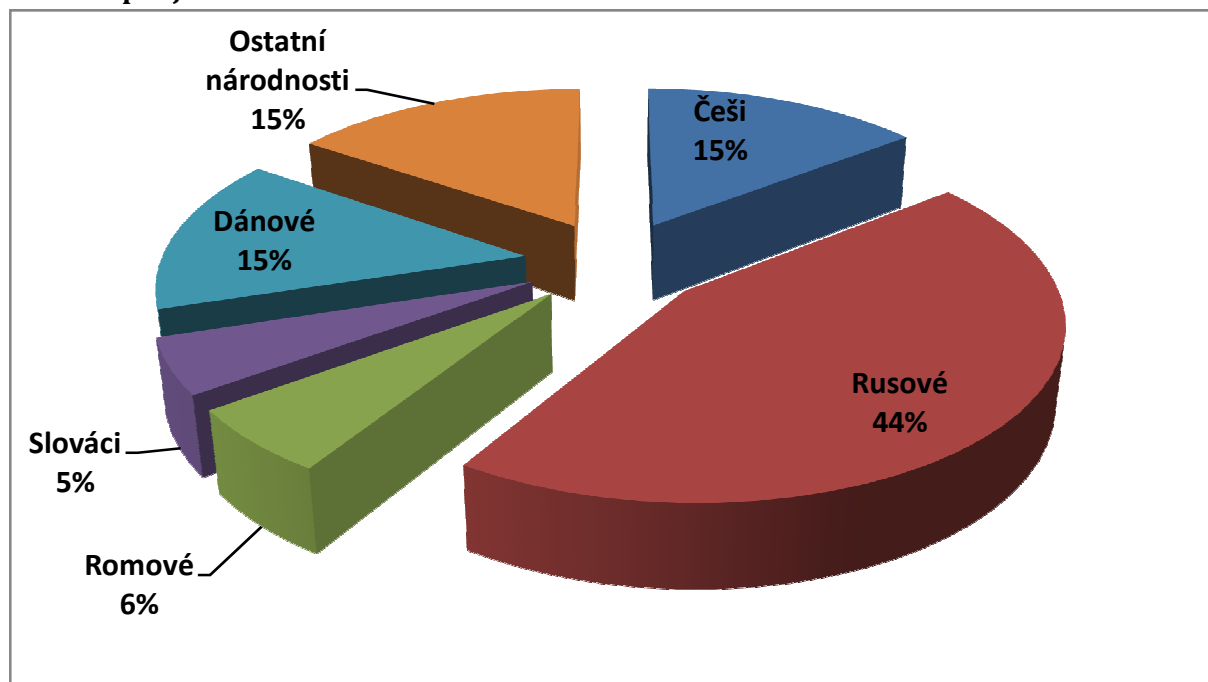
Graf 23: Přirovnání - vynalézaví jako

Jak už se stalo zvykem, i v této statistice nalezneme velkou škálu odpovědí. Celá desetina dotazovaných se vyjádřila o Američanech, že jsou vynalézaví. Totožné procento získali i Němci, tedy 10 % hlasů. Na tomto místě zamíříme opět do východní části Asie, protože celých 15 % hlasů si připsali Japonci. Rozdílem o jedno procento více by se mohli radovat z úspěchu Vietnamci. O stejné procentuální navýšení došlo u Číňanů, kteří tak nepatrně ovládli tuto statistiku. Pohlédneme také na to, co se skrývá pod ostatními národnostmi. Našli bychom zde, bez přímého grafického znázornění, domácí Čechy. Hned pod nimi se umístili Angličané s 5 % hlasů. Ze západní Evropy zde ještě figurují Francouzi. Vyskytuje se zde i jedna perlička, tři mužští respondenti uvedli přirovnání: vynalézaví jako „já“, což lze chápat snad jen jako recesi.

Mezi chlapci a dívkami se nejvíce lišily odpovědi u Vietnamců a Číňanů. Chlapci mírně preferovali Vietnamce, asi o 3 %, dívky zcela jednoznačně označily jako vynalézavé právě Číňany. Japonci, Američané i Němci měli výsledky u chlapců dívek porovnatelně stejné.

Opět zde musíme podotknout, že vynalézavost žáci hledají u asijských národnostních menšin či etnik, ale také za Atlantickým oceánem v USA.

6.5.5 Opilí jako

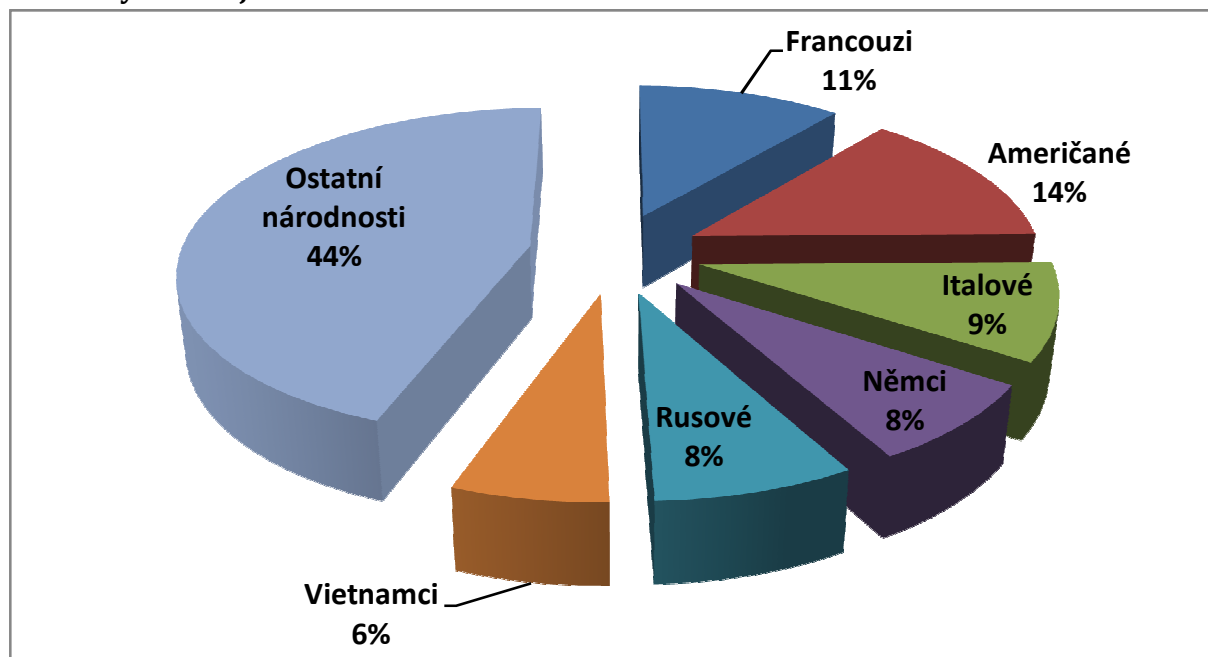
Graf 24: Přirovnání - opilí jako

Co se týče opilosti, nalezneme zde jednoho velkého favorita a spoustu početně menších, ale vyrovnaných outsiderů. Mezi druhé jmenované patří Slováci s 5 % hlasů. Nepatrně nad nimi se umístili Romové. S desetiprocentním náskokem se zde nachází Dánové, kteří se v dotazování objevili vůbec poprvé. O stejnou příčku se však dělí s Čechy, které jako opilé vidí 15 % respondentů. Pokud jsme hovořili o favoritech, tak těmi se stali Rusové, kteří obdrželi 44 % hlasů. Ve výčtu ostatních národností nechybí Ukrajinci se 4% zastoupením. Dále pak Němci se třemi hlasy. Mírným překvapením byli Irové, které podpořil pouze jeden dotazovaný, stejně tak jako Finové se stejným výsledkem.

U Slováků se chlapci i dívky téměř shodli, kdežto Romové více vyhovovali chlapcům. Dánové se stali větší preferencí pro dívky, které je takto označily v 18 % případů. Zrcadlově obráceně tomu tak bylo u Čechů, kteří se vícekrát objevili u chlapců. Vítězové statistiky opilosti, Rusové, nezaznamenali významné rozdíly mezi oběma pohlavími.

Hypotéza H_6 (Za nejvíce opilou menšinu žáci uvedou Rusy.) se potvrdila, protože Rusové jasně dominovali ve statistice přirovnání opilí jako se ziskem 44 % hlasů respondentů.

6.5.6 Výstřední jako

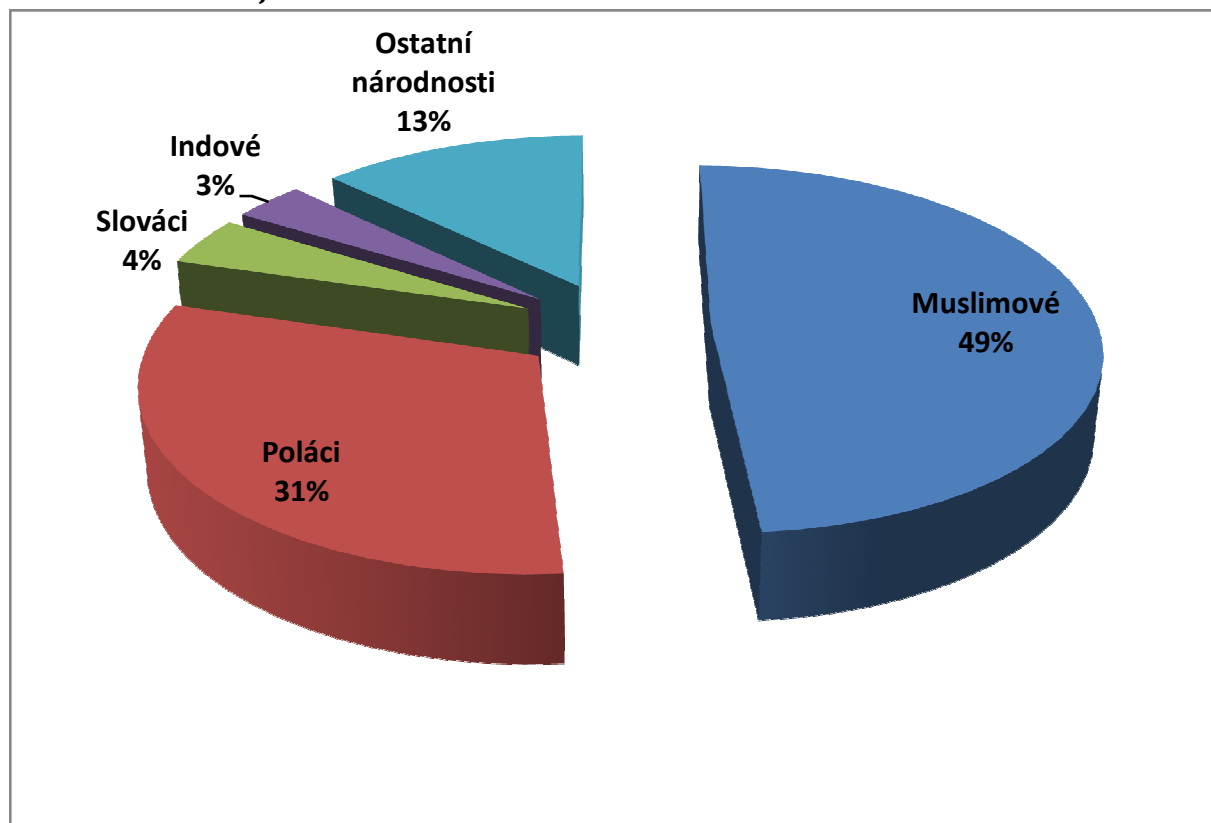

Graf 25: Přirovnání - výstřední jako

Podle grafického znázornění nelze jasně určit suverénního vítěze tohoto přirovnání. Začneme tedy u těch nižších příček. S 6 % zde máme Vietnamce, kteří však neskončili poslední. Rusové nasbírali o 2 % více než Vietnamci, avšak udrželi se v těsném závěsu za Italy. Úplně stejně jako Rusové se umístili Němci. Přes desetiprocentní hranici se dostali Francouzi, kteří toho dosáhli pouze o jedno procento. A tak těsným vítězem této statistiky se stali Američané se 14 % hlasů. V ostatních národnostech nalezneme další množství národností. Jsou zde Japonci, Rakušané, Poláci, ale také Romové Češi, Brazilci, Slováci a mnoho dalších s nízkým počtem hlasů. V této statistice se objevovalo opravdu velké množství různým odpovědí, a proto i celkové výsledky působí tak roztroušeně.

Rozdíly mezi chlapci a dívkami se zde opět našly. Nejvíce tomu asi bylo u Francouzů, které více značily dívky než chlapci. Na Američanech se shodla zhruba stejná skupina chlapců i dívek. Naopak Italové více vyhovovali více chlapcům. Jinak nějaké markantní rozdíly mezi oběma pohlavími zde nebyly.

6.5.7 Náboženství jako

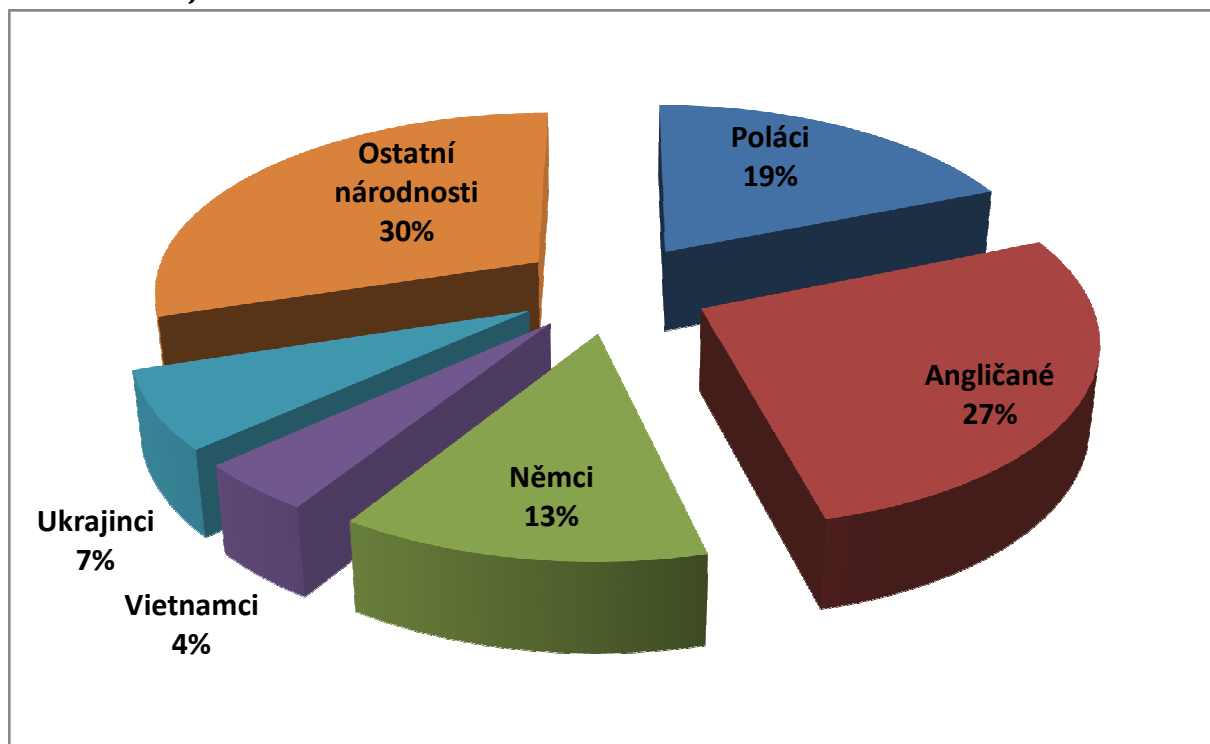

Graf 26: Přirovnání - náboženství jako

Otázku náboženskosti si respondenti vyložili docela jednoznačně, respektive odpověďmi na ni. Z nejméně početného zastoupení lze jmenovat Indы, kteří získali pouhé 3 % hlasů. Slováci také obdrželi nízký počet hlasů a jenom o jedno procento předčili právě Indы. Jako druzí nejpočetnější se zde umístili Poláci s plnými 31 % hlasů. Můžeme jen polemizovat, zda toto umístění není důsledkem dřívějšího obsazení papežského úřadu Polákem Jan Pavlem II. Zcela jednoznačně toto přirovnání ovládli muslimové, kteří bez jednoho procenta obsáhli polovinu dotazovaných. Z ostatních národností lze uvést Rakušany, Ukrajince, Číňany, Italy nebo také Izraelity.

Jeden zásadní rozdíl mezi chlapci a dívkami zde je. Poláky jako náboženské vidí 36 % chlapců, zatímco dívky se tak vyjádřily s 26 %, tedy o celých 10 % méně. Opačně tomu bylo u muslimů, kde je dívky označily za náboženské z 54 %, chlapci tak učinili ze 42 %. Indové byli na tom v zastoupení obou pohlaví rovnocenně, Slováci rovněž.

6.5.8 Nudní jako

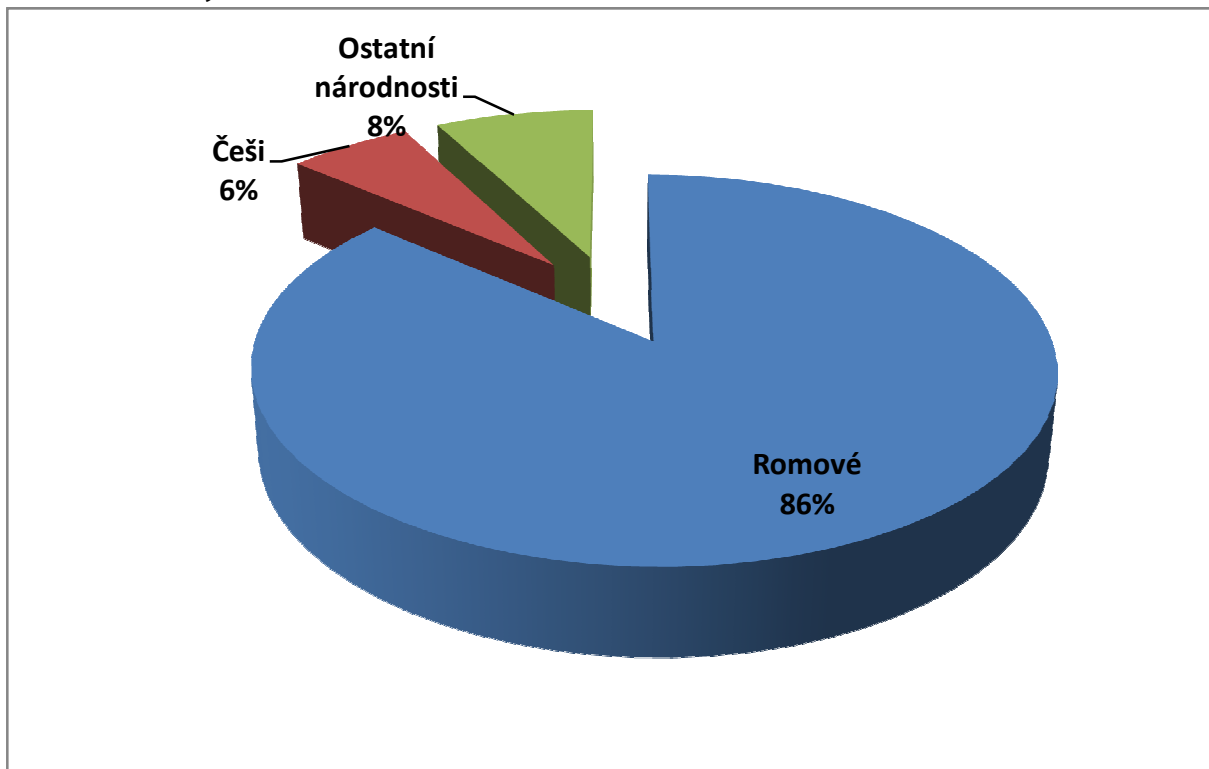

Graf 27: Přirovnání - nudní jako

V charakteristice nudnosti lze z grafu vyčíst, že se 4 % se zde vyskytují Vietnamci. O 3 % více obdrželi Ukrajinci. Přes desetinu hlasů respondentů se dostali Němci, kteří získali 13 % tohoto označení. Na necelých 20 % se dotáhli Poláci, pro které hlasovalo 22 žáků. Na pomyslném prvním místě se umístili Angličané, kteří označení jako nudní obdrželi z 27 %, hlasovalo pro ně 32 žáků. Lze z toho usuzovat, že žáci, kteří hlasovali pro Brity, zřejmě znají ustálené slovní spojení: „suchý anglický humor“. Třicet procent ostatních národností zahrnují Slováci a Češi se stejným počtem hlasů. Dále ještě uvedeme Francouze, Rakušany, Rusy, Romy, Italy nebo ještě muslimy.

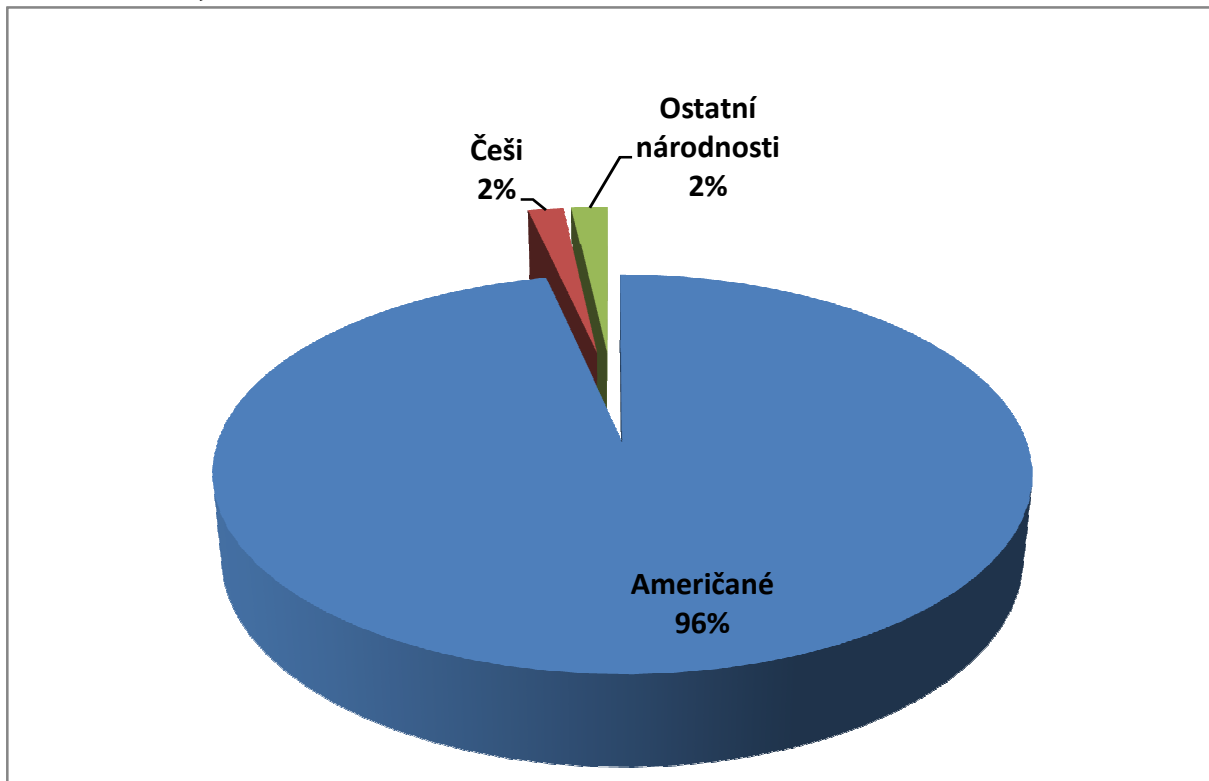
Dívky si zakládaly na názoru, že nejvíce nudní jsou Angličané, a to z 25 %, chlapci tak uvedli tu samou národnost z 29 % respondentů. Poláci a Němci neměli rozdílné hlasy, co se týče srovnání obou pohlaví. Vietnamce jako nudné označovaly spíše dívky, kdežto Ukrajince spíše chlapci.

6.5.9 Kradou jako

Graf 28: Přirovnání - kradou jako

6.5.10 Obézní jako

Graf 29: Přirovnání - obézní jako

Komentáře ke grafům, týkajících se krádeží a obezity, jsme spojili v jeden díky naprosté vypovídající hodnotě obou grafů. Pokud se podíváme na přirovnání: kradou jako, nalezneme zde 6% zastoupení české národnosti, což není příliš lichotivé, i když je procento relativně nízké. Absolutně dominantně v této statistice zvítězili Romové, které tak označilo 86 % respondentů, což činí 101 žaka z celkových 117. Ve zbylých 2 % hlasů nalezneme Vietnamce a Slováky. Zajímavým názorem je také tříčlenná odpověď „všichni“. V posledním sledovaném přirovnání opět figurují Češi, kteří získali 2 % hlasů. Nejdrtivějším možným způsobem tuto statistiku ovládli Američané, které jako obézní vidí 96 % vybraných žáků. Na tomto místě si ještě můžeme dovolit vypsát národnosti, které získali po jednom hlasu. Byli jimi Němci a Romové.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jestli žáci na středních školách znají a používají stereotypy o národnostních a etnických menšinách. Ke zjištění těchto dat posloužil výzkum, který byl realizován na Střední škole průmyslové a umělecké v Hodoníně v podobě dotazníkového šetření (viz Příloha). Z tohoto výzkumu vzešla spousta zajímavých zjištění.

Pokud se jednalo o otázky, které měly zjistit, jaký vztah a postoj mají žáci k národnostním a etnickým menšinám, výsledky byly následující. Mezi nejméně oblíbené u žáků patří Romové, ke kterým se takto vyjádřila drtivá většina respondentů. Nejvíce neutrální vztah mají žáci k Ukrajincům. Nejlepší postoj žáci zaujali k našim východním sousedům ze Slovenska.

Odpovědi na otázky, zaměřující se na charakteristiky vybraných menšin, přinesly následující zjištění. Romové, podle dotazovaných, jsou nepracovití a také kradou a i ostatní odpovědi s sebou nesly negativní konotace. U Američanů ve výzkumu zvítězila obezita. Víra a náboženská se projevila u muslimů. Ukrajince žáci mají za dělníky, kteří jsou však pracovití. Stejná vlastnost, tedy pracovitost, se ukázala také u Vietnamců. Naopak Rusy žáci nejvíce vidí jako opilce.

V otázce, kteří sousedé z národnostních a etnických menšin by žákům nevadili, jasně dominovali Slováci. Pokud jde o pachatele trestných činů, tak těmi jsou podle respondentů jednoznačně Romové. Naopak bezkonfliktní se zdají být opět Slováci spolu s Vietnamci. Za silně nábožensky věřící žáci pokládají Poláky.

V následující části žáci měli odpovídat, zda-li by mohl být jejich parter či partnerka příslušník národnostní a etnické menšiny. Jednoznačná odpověď se zde neobjevovala, žáci se přikláněli k neutrální možnosti nebo k odpovědi spíše ano. Druhá otázka směřovala k zaměstnání, a to jestli by žákům vadil kolega v práci, který je příslušníkem výše zmíněných menšin. Žáci by s tím evidentně neměli problém, protože většině z nich by to nevadilo.

Nakonec se zjišťovala různá přirovnání k národnostním menšinám. Uvedeme jen některé příklady. Jako nepřizpůsobiví a nebezpeční se jeví Romové. Vynalézaví a pracovití byli označováni Vietnamci. Mezi výstřední podle žáků nejvíce patří Francouzi a Američané. Dalším přirovnáním bylo náboženství jako muslimové. S nejdrtivějšími výsledky skončili obézni Američané a kradou jako Romové.

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Vizuální stereotyp	17
-------------------------------------	----

Seznam grafů:

Graf 1: Vztah k národnostní menšině - Slováci	46
Graf 2: Vztah k národnostní menšině - Poláci	47
Graf 3: Vztah k národnostní menšině - Němci	48
Graf 4: Vztah k národnostní menšině - Rakušané	49
Graf 5: Vztah k národnostní menšině - Romové	50
Graf 6: Vztah k národnostní menšině - Ukrajinci	51
Graf 7: Vztah k národnostní menšině - Vietnamci	52
Graf 8: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Romové	53
Graf 9: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Američané	54
Graf 10: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - muslimové	54
Graf 11: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Ukrajinci	55
Graf 12: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Vietnamci	56
Graf 13: Charakteristiky národnostních menšin a etnik - Rusové	57
Graf 14: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - sousedé	58
Graf 15: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - pachatelé trestných činů	59
Graf 16: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - bezkonfliktní	60
Graf 17: Tvrzení o národnostních a etnických menšinách - silně nábožensky věřící	61
Graf 18: Partnerství	62
Graf 19: Zaměstnání	63
Graf 20: Přirovnání - nepřizpůsobiví jako	64
Graf 21: Přirovnání - pracovití jako	65
Graf 22: Přirovnání - nebezpeční jako	66
Graf 23: Přirovnání - vynalézaví jako	67
Graf 24: Přirovnání - opilí jako	68
Graf 25: Přirovnání - výstřední jako	69
Graf 26: Přirovnání - náboženští jako	70
Graf 27: Přirovnání - nudní jako	71
Graf 28: Přirovnání - kradou jako	72
Graf 29: Přirovnání - obézní jako	72

Literatura

CÍLKOVÁ, Eva – SCHÖNEROVÁ, Petra. *Náměty pro multikulturní výchovu: Poznáváme jiné národy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-238-6.

Cizinci, naši a média: Mediální analýzy. 1. vyd. Praha: Multikulturní centrum Praha, 2007. ISBN 80-239-8475-6.

GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1999. ISBN 8086103234.

HIRT, Tomáš – JAKOUBEK, Marek. „Romové“ v osidlech sociálního vyloučení. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. ISBN 80-86898-76-8.

HORVÁTHOVÁ, Jana. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Lidové noviny, 2002. ISBN 807106615X.

JIRÁK, Jan. – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

JIRÁK, Jan. – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

KOPECKÝ, Kamil a kol. *Nebezpečí internetové komunikace III*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3087-4.

MAREŠ, Miroslav. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 8073250500.

MIČIENKA, Marek. – JIRÁK, Jan a kol. *Základy mediální výchovy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-315-4.

NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 4. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. ISBN 80-7067-952-2.

Nečitelní cizinci: Jak se (ne)píše o cizincích v českém tisku. 1. vyd. Praha: Multikulturní centrum Praha, 2003. ISBN 80-239-1137-6.

POSPÍŠIL, J. – ZÁVODNÁ, L. S. *Mediální výchova*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.

PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova*. 1. vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2001. ISBN 80-85866-72-2.

Romové v České republice. 1. vyd. Praha: Sociopress, spol. s r. o., 1999. ISBN 80-902260-7-8.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

Elektronické zdroje

Česká televize [online]. 2008 [cit. 2013-02-02]. Experiment. Stereotypy, předsudky a protiargumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240-experiment/208572233190007-4/2820-stereotypy-predsudky-a-protiargumenty/>>.

Česká televize [online]. 2. 7. 2003 [cit. 2013-03-15]. Čl. 13 Zákaz diskriminace. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-13-zakaz-diskriminace/>>.

ČRo 1 - Radiožurnál [online]. Srpen 2003 [cit. 2013-03-15]. Žurnalistické zásady ČRo 1 - Radiožurnálu. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/about/_zprava/zurnalisticke-zasady-cro-1-radiozurnalu--84592>.

DOBEŠ, P., et al. Romové dějiny a kultura. [online]. 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.gym rce.cz/romove/index.php?akce=prichod_romu_do_ceskych_zemi>.

GEORGIU, Myria a Roger SILVERSTONE. Media and Minorities in Multicultural Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies* [online]. 2005, Vol. 31, No. 3, s. 10 [cit. 2013-02-15]. ISSN 1369-183X. DOI: 10.1080/13691830500058943. Dostupné z WWW: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=11&sid=3b16c136-0d8f-4ebe-b43a-ea8cb7c8a410%40sessionmgr11>>.

HVÍŽĎALA, Karel, et al. *MediaINSIDER.net* [online]. Říjen 2009 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex Týdne. Dostupné z WWW: <<http://www.mediainsider.net/view.php?cisloclanku=2009100061>>.

JIRÁK, Jan. O stereotypech v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 09. 2005, [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/284/O-STEREOTYPECH-V-MEDIICH-ANEBSVET-KTERY-VIDI-MEDIA.html>>. ISSN 1802-4785.

JIRÁK, Jan. O účincích médií. *Metodický portál: Články* [online]. 20. 06. 2005, [cit. 2013-01-20]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/a/284/246/O-UCINCICH-MEDII.html>>. ISSN 1802-4785.

LI, Frank. Obese: to Be or Not to Be. In: *Econintersect.com* [online]. 2012 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://econintersect.com/b2evolution/blog2.php/2012/06/15/obese-to-be-or-not-to-be>>.

MF DNES [online]. Březen 2002 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex. Dostupné z WWW: <<http://epaper.mfdnes.cz/o-mf-dnes/eticky-kodex>>.

Multikultura: Národnostní menšiny. [online]. [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <<http://www.multikulturazlin.cz/l.php?id=2>>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Národnost. In: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://vdb.czso.cz/sldbvo/>>.

SVOBODOVÁ, Zuzana. *Média a stereotypy* [online]. Praha, 2008. 17 s. Oborová práce. Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z WWW: <http://medialnivychova.fsv.cuni.cz/MVP-58-version1-Svobodova_Medialni_gramotnost_Media_a_stereotypy.pdf>.

Syndikát novinářů České republiky [online]. 25. 11. 1999 [cit. 2013-03-15]. Etický kodex novináře. Dostupné z WWW: <<http://syndikat-novinaru.cz/1/5/36/etika/eticky-kodex>>.

<UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1985/31 of 14/5/85 at para. 181. >.

Varianty.cz [online]. 2002 [cit. 2013-03-05]. Co si myslí Češi o Vietnamcích. Dostupné z WWW: <<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/13.pdf>>.

Varianty.cz. [online]. 2002 [cit. 2013-03-10]. Obraz Ukrajinců v médiích. Dostupné z WWW: <<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b05cizinci/02/09.pdf>>.

Přílohy

Dotazník

Dobrý den, právě jste obdrželi dotazník, který je součástí mé diplomové práce s názvem: *Mediální stereotypy o národnostních a etnických menšinách*. Stereotyp je zažitá a zjednodušená představa o druhých lidech nebo celých skupinách. Cílem tohoto dotazníku je zjistit, do jaké míry žáci znají a používají tyto stereotypy. Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro sběr dat v mém výzkumu.

Děkuji předem za vstřícnost při jeho vyplnění. Aleš Gróf

Uveďte: Věk: Pohlaví: Ž / M

1. V následujícím oddíle zaškrtněte v tabulce možnost, která se Vám nejvíce hodí:

Jaký vztah máte k následujícím národnostním menšinám a etnikům?

	Kladný	Spíše kladný	Neutrální	Spíše záporný	Záporný
Slováci					
Poláci					
Němci					
Rakušané					
Romové					
Ukrajinci					
Vietnamci					

2. Napište k následujícím národnostním menšinám a etnikům slova, která je nejvíce charakterizují: (např.: Angličané – nudní.)

1. Romové
2. Američané
3. Muslimové
4. Ukrajinci
5. Vietnamci
6. Rusové

3. Zaškrtněte jednu nebo více možností na následující tvrzení:

1. Jako sousedé by mi nevadili:

A) Slováci B) Poláci C) Ukrajinci D) Romové E) Vietnamci F) Němci

2. Pachatelé trestných činů jsou:

A) Slováci B) Poláci C) Ukrajinci D) Romové E) Vietnamci F) Němci

3. Bezkonfliktní jsou:

A) Slováci B) Poláci C) Ukrajinci D) Romové E) Vietnamci F) Němci

4. Silně nábožensky věřící jsou:

A) Slováci B) Poláci C) Ukrajinci D) Romové E) Vietnamci F) Němci

4. V následujících otázkách zakroužkujte odpovědi, které se Vám nejvíce hodí:

1. Mohl by být váš partner/ka příslušník národnostních menšin či etnik?

A) ano B) spíše ano C)nevím D) spíše ne E) ne

2. Vadil by Vám v zaměstnání kolega příslušník národnostních menšin či etnik?

A) ano B) spíše ano C)nevím D) spíše ne E) ne

5. Doplňte k daným přirovnáním národnosti či etnika, které se k nim nejvíce hodí: (např.: Temperamentní jako Italové.)

1. Nepřízpůsobiví jako

2. Pracovití jako

3. Nebezpeční jako

4. Vynalézaví jako

5. Opilí jako

6. Výstřední jako

7. Náboženští jako

8. Nudní jako

9. Kradou jako

10. Obézní jako

Děkuji Vám za čas strávený při vyplnění dotazníku!

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Aleš Gróf
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Mediální stereotypy o národnostních a etnických menšinách
Název v angličtině:	Media Stereotypes about National and Ethnic Minorities
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na mediální stereotypy o národnostních a etnických menšinách. V teoretické části jsou prozkoumávány vlivy a účinky médií na společnost. Jsou zde rozebírány jednotlivé druhy mediálních stereotypů. Speciální oblast je vyhraněna stereotypům o různých národnostech včetně praktických ukázek v podobě mediálních sdělení, kde se tyto stereotypy vyskytují. Prostor je věnován Romům, Ukrajincům, Vietnamcům, muslimům a dalším národnostním menšinám a etnikům. Nechybí zde také prevence před mediálními stereotypy v podobě etické kodexu novinářů. V praktické části je analyzováno dotazníkové šetření, které se zaměřilo na žáky středních škol. Jsou zde vyhodnocována data o postojích k národnostním a etnickým menšinám. Důraz je kladen na zjištění míry užívání mediálních stereotypů žáky.
Klíčová slova:	Média, masmédia, mediální stereotypy, předsudky, etnikum, národnostní menšiny, sociolingvistický výzkum.
Anotace v angličtině:	The thesis focuses on the national and ethnic minorities media stereotypes. It talks about Romainian, Ukrainien, Asian, Muslim, etc. nations and minorities. The theory part focuses on the media influence in general. You can find here a list of media stereotypes and their description, some practical examples and also the media stereotypes prevention as the journalistic code. The practical part analyzes the national and ethnic minorities questionnaire. The questions were given to the high school students and were focused on the level of the student's media stereotypes.
Klíčová slova v angličtině:	Media, mass media, media stereotypes, prejudices, ethnic group, national minority, social-linguistic research.
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	79 stran
Jazyk práce:	český jazyk